

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE SPOR EKSENİNDE
ULUSLARARASI TOPLUM FİKRİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yusuf BARSBUĞA

DOKTORA TEZİ

SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

Danışman
Prof. Dr. İbrahim Bülent FİŞEKÇİOĞLU

KONYA-2020

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE SPOR EKSENİNDE
ULUSLARARASI TOPLUM FİKRİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yusuf BARSBUĞA

DOKTORA TEZİ

SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

Danışman
Prof. Dr. İbrahim Bülent FİŞEKÇİOĞLU

KONYA-2020

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Spor, etkileri farklı alanlarda giderek artan, önemli olgulardan biri haline gelmiştir. Teknolojik gelişmelerin etkisiyle, küreselleşmenin yansımaları sportif etkinliklerde de kendini göstermiştir. Günümüzde sıklıkla farklı boyutlarda kullanımı ve etkileriyle gündeme gelen spor faaliyetleri, alçak politika aracı olarak da yaygın şekilde kullanılmaktadır. Çalışmamızda, sporun uluslararası boyutta iş birliğini destekleme faktörü, hoşgörü, dostluk ve barış gibi kavramlarla olan yakından ilişkisinin incelenerek, sporun etkin kullanımı konusunda değerlendirmeler yapılmıştır.

Araştırma sürecinde desteğini esirgemeyen, deneyim ve bilgi birikimini benimle paylaşan değerli danışmanım Prof Dr. İ. Bülent Fişekçioğlu hocama,

Görüşme sorularının, tema ve alt kodların oluşturulmasında, düzeltilmesinde ve çalışmanın analizinde desteklerini sunan alanında uzman değerli hocalarıma,

Araştırmam için kıymetli zamanlarını ayırarak, bilgi ve deneyimlerini sunan, ve çalışmamın temel öğelerini oluşturan değerli katılımcılara,

Akademik hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen, hayat yoluma ışık olan, kıymetli babam Selçuk BARSBUĞA, canım annem Zehra BARSBUĞA ve biricik kardeşim Hatice ÇETİNKAYA' ya

Tez süresince özellikle manevi anlamda desteğini esirgemeyen, sabırla beni motive eden, değerli yol arkadaşım, eşim Hazel BARSBUĞA'ya

Ve ömrüme anlam katan, varlıklarıyla huzur veren, Araştırmacı oğullarım Selçuk Rüzgar BARSBUĞA ve Kuzey Aras BARSBUĞA' ya

Gönülden minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	v
TABLO LİSTESİ.....	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	viii
SUMMARY.....	ix
1. ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE İNGİLİZ OKULU KURAMI.....	1
1.1. Uluslararası İlişkiler.....	1
1.2. İngiliz Okulu Kuramı.....	3
1.3. İngiliz Okulu'nun Tarihsel Gelişimi ve Temsilcileri.....	4
1.4. İngiliz Okulu'nun Temel Argümanları.....	6
1.5. Uluslararası İlişkilerde Üç Gelenek.....	6
1.6. Uluslararası Toplum.....	8
2. GÜÇ KAVRAMI VE YUMUŞAK GÜÇ.....	12
2.1. Güç Kavramı.....	12
2.2. Güç Çeşitleri.....	15
2.3. Yumuşak Güç.....	17
2.3.1. Yumuşak Güç ve Kültür.....	18
2.3.2. Yumuşak Güç ile Siyasi Değerler ve Dış Politika.....	19
2.3.3. Yumuşak Güç İnşasında Önemli Faktör ve Araçlar.....	19
3. SPOR VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER.....	21
3.1. Sporun Toplumsal Boyutu.....	21
3.2. Spor ve Politika.....	22
3.3. Spor ve Uluslararası İlişkiler.....	24
3.4. Spor ve Kamu Diplomasisi.....	25
3.5. Sportif Karşılaşmalar ve Diplomatik Etkiler.....	27
3.5.1. 1920 Anvers Olimpiyat Oyunları.....	28

3.5.2. 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları.....	29
3.5.3. 1972 Münih Olimpiyat Oyunları.....	29
3.5.4. Olimpiyat Oyunları ve Boykotlar.....	30
3.5.5. Türkiye-Ermenistan Futbol Karşılaşması (6 Eylül 2008).....	31
3.5.6. ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti (Ping Pong Diplomasisi).....	32
3.5.7. Honduras ve El Salvador (Futbol Savaşı).....	32
3.6. Spor, Barış ve Uluslararası Toplum.....	33
4. GEREÇ VE YÖNTEM.....	35
4.1. Araştırmanın Amacı.....	35
4.2. Araştırmanın Önemi.....	35
4.3. Araştırmanın Yöntemi.....	36
4.4. Veri Toplama Aracı ve Araştırma Örnekleme.....	37
4.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği.....	39
4.6. Araştırma Verilerinin Analizi ve Yorumlanması.....	41
5. BULGULAR.....	42
5.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler.....	42
5.2. Katılımcıların Araştırma Sorularına Verdiği Cevapların Kodlarına Ait Bilgiler.....	47
5.2.1. Sporun Negatif Yönlü Etkileri ve Kod Dağılımı.....	47
5.2.2. Sporun Pozitif Yönlü Etkileri ve Kod Dağılımı.....	50
5.2.3. Sporun Uluslararası İş Birliğine Etkileri ve Kod Dağılımı.....	56
5.2.4. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Diyalog ve İş Birliğini Engelleyen Faktörler Hakkında Görüşleri ve Kod Dağılımı.....	60
5.2.5. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Sporun Ülkeler Arası Politik İlişkilere Etkisi Hakkında Görüşleri ve Kod Dağılımı.....	66
6. TARTIŞMA.....	70
7. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
8. KAYNAKLAR.....	83
9. EKLER.....	89
10. ÖZGEÇMİŞ.....	94

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BM: Birleşmiş Milletler

FIFA: Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği

TDK: Türk Dil Kurumu

TDMK: Türkiye Dopingle Mücadele Kurumu

TMOK: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

S1: Sporcu 1

S2: Sporcu 2

S3: Sporcu 3

S4: Sporcu 4

A1: Antrenör 1

A2: Antrenör 2

A3: Antrenör 3

A4: Antrenör 4

H1: Hakem 1

H2: Hakem 2

H3: Hakem 3

İ1: İdareci 1

İ2: İdareci 2

İ3: İdareci 3

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1. İngiliz Okulu Kuramına Yön Veren Akademisyen ve Düşünürlerin Tarihsel Gelişim Süreci.....	5
Tablo 1.2. İngiliz Okulu Kuramında Üç Uluslararası Yapı.....	9
Tablo 2.1. Güç Çeşitleri.....	16
Tablo 2.2. 1500-2000 Yılları Lider Devletler ve Güç Kaynakları.....	17
Tablo 4.1. Nitel Araştırmaların İnanırcılığı İçin Kullanılan Yöntemler.....	39
Tablo 4.2. Nitel Araştırmalarda Geçerlik ve Güvenirliğin Artırılmasına Yönelik Yöntemler.....	40
Tablo 5.1. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Cinsiyet Frekans Tablosu.....	42
Tablo 5.2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Yaş Frekans Tablosu.....	43
Tablo 5.3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Medeni Durum Tablosu.....	43
Tablo 5.4. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Eğitim Seviyesi Tablosu.....	44
Tablo 5.5. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Meslek Bilgisi Tablosu.....	44
Tablo 5.6. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Uluslararası Spor Platformlarında Temsil veya Katılım Sayısı Tablosu.....	45
Tablo 5.7. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Yabancı Dil Seviyesi Tablosu.....	46
Tablo 5.8. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Genel Demografik Bilgi Tablosu.....	47
Tablo 5.9. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Negatif Yönlü Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Matris Tarayıcısı.....	50
Tablo 5.10. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Pozitif Yönlü Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Matris Tarayıcısı.....	55
Tablo 5.11. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Uluslararası İş Birliğine Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Matris Tarayıcısı.....	60
Tablo 5.12. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Diyalog ve İş Birliğini Engelleyen Faktörler Hakkında Görüşlerinin Kod Matris Tarayıcısı.....	66
Tablo 5.13. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Sporun Ülkeler Arası Politik İlişkilere Etkisi Hakkında Görüşleri ve Kod Matris Tarayıcısı.....	69

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1. Martin Wight'ın Üçlü İmgesi.....	8
Şekil 1.2. İngiliz Okulu'nun Klasik Analiz Çevresi.....	10
Şekil 2.1. Gücü Belirleyen Unsurlar.....	14
Şekil 2.2. Yumuşak Güç Kaynakları & Araçları & Hedefleri.....	18
Şekil 3.1. Spor ve Kurumsal Diplomasi Modeli.....	26
Şekil 4.1. Nitel Araştırmalarda Güvenirlilik Formülü.....	40
Şekil 5.1. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Negatif Yönlü Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Dağılımı.....	48
Şekil 5.2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Pozitif Yönlü Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Dağılımı.....	51
Şekil 5.3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Uluslararası İş Birliğine Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Dağılımı.....	56
Şekil 5.4 Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Diyalog ve İş Birliğini Engelleyen Faktörler Hakkında Görüşleri ve Kod Dağılımı.....	61
Şekil 5.5. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Sporun Ülkeler Arası Politik İlişkilere Etkisi Hakkında Görüşleri ve Kod Dağılımı.....	66

ÖZET

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Uluslararası İlişkiler ve Spor Ekseninde Uluslararası Toplum Fikrinin Değerlendirilmesi

Yusuf BARSBUĞA

Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

DOKTORA TEZİ / KONYA-2020

Spor, etkileri farklı alanlarda giderek artan önemli olgulardan biri haline gelmiştir. Bu minvalde, sporun toplumlar ya da kitleleri etkileme gücü, aynı zamanda ülkeler ve uluslararası aktörler arasında iş birliği ya da çatışma gibi birçok duruma doğrudan sebep olacak kadar güçlüdür.

Bu çalışmanın amacı; uluslararası platformda spor köprüsüyle oluşturulacak olan dostluk ve iş birliğinin önemini vurgulamak, spor elemanları tarafından işletilecek ve hayata geçirilecek olan dostluk ve iş birliğinin önündeki engelleri anlamak ve göz ardı edilmemesi hususunda önerilerde bulunarak alana önemli katkılar sağlamaktır.

Bu çalışma; nitel bir araştırma olarak planlanmış olup, görüşme tekniği kullanılmıştır. Fenomenoloji deseni ile yürütülen çalışmada, veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan, toplam 12 açık uçlu sorudan oluşan bir form kullanılmıştır. Çalışmanın amacına bağlı olarak amaçlı örnekleme metodu kullanılmış olup, Milli takımlarımız bünyesinde ya da uluslararası spor kuruluşlarında görev alan ve bu kuruluşların düzenlediği uluslararası organizasyonlara katılıp ülkemizi yurt dışında temsil eden alanında uzman idareci, antrenör, hakem ve sporculardan oluşan 16 spor elamanı ile görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler yazılı belge haline getirilmiş olup, içerik analizi yöntemi ile tema ve alt kodlar belirlenmiştir. Bu yazılı belgelerin analiz sürecinde ise MAXQDA Analytics Pro 2018 (Release 18.2.4) isimli veri analiz programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler, frekans tabloları, kod haritaları ve kod matris tarayıcısı yardımıyla görselleştirilmiştir. Araştırma kapsamında verilerin objektiflik ve güvenilirlik değerlendirmesi için üçgenleme modeli kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, sporda diyalog ve işbirliğini engelleyen faktörler, dış politika anlaşmazlıkları, dini inanç ve ırk ayrımcılığı kaynaklı engeller, yabancı dil seviyesi ve gelişmişlik seviyesi kaynaklı ön yargı alt kodlarında tasnif edilmiştir. Ayrıca katılımcıların çoğunluğunun; sporun, politik etkiler doğurduğu yönünde kanaat bildirdiği tespit edilmiş olup, uluslararası platformlarda iş birliği süreçlerine dair dört alt kod belirlenmiştir. Bu alt kodlar ülkeler arası diyalogu güçlendirme konusunda işbirliği, spor temalı eğitim faaliyetleri alanında işbirliği, ekonomik alanlarda işbirliği ve sponsorluk ile uluslararası tanıtım ve reklam ile işbirliği olarak kategorize edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor; Spor Diplomasisi; Uluslararası İlişkiler

SUMMARY

REPUBLIC of TURKEY

SELÇUK UNIVERSITY

HEALTH SCIENCES INSTITUTE

Evaluation of International Society Idea in International Relations and Sport Lines

Yusuf BARSBUĞA

Department of Sport Management

PhD THESIS / KONYA-2020

Sports has increasingly become one of the important facts in different fields. In this regard, the power of sport to influence societies or the masses is strong enough to directly cause many situations such as cooperation or conflict between countries and international actors as well.

The purpose of this study; To emphasize the importance of friendship and cooperation to be established with the bridge of sports on an international platform, to have an understanding on the obstacles to friendship and cooperation that will be achieved and realized by the sports elements and to make important contributions to the field by making suggestions.

This work was planned as a qualitative research and interview technique was used. In the study carried out with the phenomenology pattern, a form consisting of a total of 12 open-ended questions prepared by the researcher was used as a data collection tool. Depending on the purpose of the study, the purposeful sampling method was used, and 16 sports person consisting of managers, trainers, referees and athletes who are experts in their field, and who take part in our national teams or work for international organizations and who represent our country by participating in international organizations organized by such organizations were interviewed. The data obtained were converted into a written document and themes and sub-codes were determined with the content analysis method. In the analysis process of these written documents, the data analysis program named MAXQDA Analytics Pro 2018 (Release 18.2.4) was used. The data obtained are visualized with the help of frequency tables, code maps and code matrix scanner. Within the scope of the research, triangulation model was used for evaluation of the data in terms of objectivity and reliability.

As a result of the research, factors that prevent dialog and cooperation in sports, were classified in sub-code of barriers caused by foreign policy disputes, religious belief and racial discrimination and sub-code of prejudice caused by foreign language level, level of development. Moreover, it has been determined that the majority of the participants has an opinion that sports causes political effects and four sub-codes related to cooperation processes in international platforms have been determined. These sub-codes are categorized as cooperation in strengthening the dialog between countries, cooperation in the field of sports-themed educational activities, cooperation and sponsorship in economic fields, and cooperation through international promotion and advertising activities.

Key Words: Sport; Sports Diplomacy; International Relations

1. ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE İNGİLİZ OKULU KURAMI

1.1. Uluslararası İlişkiler

Ortaçağ'ın sona ermesi ile modernleşme ve aydınlanma sürecinin Avrupa'da kökleşmesi, yönetim birimlerindeki iktidar pratiklerini önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu dönemle birlikte yönetim ve idare merkezileşmeye başlamış ve kilisenin siyaset üzerindeki etkisi azalmıştır. Merkezi bir şekilde yapılan modern devletlerin iç politikada ve uluslararası alanda temel aktör olarak ortaya çıkışını ifade eden bu dönem "Uluslararası İlişkiler Dönemi" olarak adlandırılmaktadır. Güçlenmeye başlayan bu gerçeklik devlet merkezli olarak gelişen uluslararası ilişkilerin, sosyal bilim alanı olarak nesnel şekilde incelenmesini beraberinde getirmiştir (Yetim ve Erdağ 2018). Tarihçilerin, uluslararası hukukçuların ve siyaset felsefecilerinin asırlar boyunca uluslararası siyasetten bahsetmelerine rağmen, uluslararası ilişkilerin ayrı bir disiplin olarak resmen tanınmasının, Birinci Dünya Savaşı sonrasında Aberystwyth'teki Wales Üniversitesi'nde, Uluslararası İlişkiler Kürsüsü'nün kurulmasıyla gerçekleştiği kabul edilir. Bunu, Britanya ve ABD' deki (Amerika Birleşik Devletleri) üniversitelerde kurulan kürsüler takip etmiştir (Burchill ve Linklater 2012).

Uluslararası ilişkiler disiplini devletler arası ve devletler üstü (Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği gibi) ilişkilerin belirlenmesi, devletler arası ilişkilere konu olan davranış kalıplarının ortaya konulmasını ve ileriye dönük tahminlerin ortaya konulmasını amaç edinen bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır (Aydın 1996). Uluslararası ilişkiler küreselleşen dünyamız içinde hızla gelişen, siyaset bilimi alanıyla ilişkili ve sosyal bilimlerde de birçok bilim dalı ile bağlantılı çalışan bir bilim dalıdır. Uluslararası ilişkiler, dinamik, dünyamızın değişimine göre içeriği sürekli genişleyen, içerdiği konular, kavramlar ve yöntemlerle disiplinlerarası niteliğe sahip bir bilimsel ve akademik çalışma alanına anlam verir (Keyman ve ark 2003).

Brown ve Ainley (2005)' in "Uluslararası İlişkileri Anlamak" isimli eserinde; yazarlar; uluslararası ilişkilerin tanımının derin bir şekilde kalıplarını yorumlarken, ilk etapta konvansiyonel tanımın dar ve sınırlı bir şekilde yapılmasına, durumun devletler arası ilişkiler, diplomatik faaliyetler olarak görülmesine atıfta bulunarak,

devletler arası ilişkilerin yanında sosyal ve kültürel ilişkilerin de uluslararası ilişkilerin kapsamında ele alınması gerekliliğine vurgu yaparlar.

Uluslararası ilişkiler disiplini kapsamında incelenen konuların çeşitliliği oldukça zengin ve karmaşıktır. Bu zenginliğin, kategorize edilmesinden ziyade tanımlanma ve açıklanma yollarının farklılığı ile birbirinden ayrıldığı gözlemlenmektedir. Genel kabul görmüş görüşe göre de disiplinin olay ve olguları açıklarken ya da geleceğe dair bir öngöründe bulunurken yararlandığı metodların tamamı teori çatısı altında toplanır. Leslie Paul Thiele (2002) teorileri kavramanın en iyi yolunun, onu bir çeşit mercek olarak düşünmek gerektiğine vurgu yaparak; teorilerin kavramsal lensler olduğunu söyler. Teoriler kişisel ya da kültürel eğilimlerimiz aracılığıyla filtrelediğimiz görüşlerimizin, alternatif bakış açıları ile zenginleşmesine olanak sağlar ve dünyaya odaklanmamıza yardımcı olur. Diğer bir ifadeyle bir teoriyi bilişsel bir şema veya kavramsal bir sistem olarak tanımlar. Uluslararası ilişkilerin teori çeşitliliği onun ayrı bir bilim dalı olarak değerlendirilmesine de olanak tanımıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sonrasında, daha da büyük önem arz eden uluslararası ilişkiler; ilk etapta uluslararası ilişkileri bir tür güç mücadelesi olarak tanımlayan ve örgülerini buna göre şekillendiren realizm düşüncesi etrafında şekillenirken; birey özgürlüğünün ön planda tutulduğu ve bireysel haklar odaklı demokratik bir yapıyı savunan liberalizm fikri, realizmden farklı bir bakış açısıyla uluslararası ilişkileri açıklamaya çalışmıştır. Uluslararası ilişkileri ekonomik faaliyetler ışığında açıklamaya çalışan marksist teoriler, devletlerin coğrafi özelliklerini ön planda tutarak, uluslararası ilişkilere yorum yapan jeopolitik teoriler, oyun teorileri, sistem teorileri, pozitivist teoriler gibi birçok farklı bakış açısıyla devletler ve uluslararası aktörler arasındaki ilişki ve olayları inceleyen teoriler ortaya çıkmıştır.

Uluslararası ilişkiler disiplininde, kavramları ve olayları anlamaya ve analiz etmeye yarayan çok sayıda kuram (teori) bulunmaktadır. Disiplinlerarası bir alan olan uluslararası ilişkiler, diğer sosyal bilim dallarıyla yakın etkileşim içerisinde. uluslararası ilişkiler teorilerinin bir kısmı sosyoloji, ekonomi, siyaset bilimi, psikoloji, hukuk, tarih gibi disiplinlerden etkilenecek geliştirilmiştir. Teorilerin birbiriyle örtüşen ve/veya çelişen argümanları, uluslararası ilişkilerin farklı boyutlarını analiz ederek, farklı bakış açılarıyla alanı zenginleştirir (Arı ve Toprak 2013).

Devletler arası ilişkilerden, çok aktörlü bir yapıya doğru gün geçtikçe hızla ilerleyen uluslararası ilişkilerde teori çeşitliliği özellikle dünya savaşları sonrası dönemde artmış, Fonksiyonalizm, Neofonksiyonalizm, Sosyal İnşacılık, Kopenhag Okulu, İngiliz Okulu, Feminizm gibi yeni teorilerle gelişim devam etmiştir. Çalışmamızda; temel argümanı gereği diğer bölümlerde de atıfta bulunacağımız İngiliz Okulu kuramına dair detaylı bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

1.2. İngiliz Okulu Kuramı

İngiliz Okulu kuramı her ne kadar son yıllarda popülerliğini artırsa da ilk olarak 1950' li yıllarda London School of Economics çatısı altında, özellikle uluslararası toplum fikri çerçevesi etrafında dünya siyasetini yorumlamaya çalışan entelektüel düşünürlerin görüşlerinden oluşmaktadır. Okulun özellikle bazı konularda farklı bakış açılarına sahip temsilcileri olsa da temel argümanları gereği, dünya siyasetini daha iyi anlamaya yardımcı olan fikirleri ile açıklayıcı ve normatif bir teoridir, diyebiliriz (Suganami 2005). Özellikle Charles Manning ve Martin Wight' ın uluslararası toplum konulu çalışmalarının temel oluşturduğu İngiliz ekolüne yakın düşünürlerin çalışmalarını kapsayan okulun hala genç araştırmacılar ve diğer düşünürler tarafından geliştirildiği söylenebilir (Jones 1981).

İngiliz Okulu' nun öncelikli araştırma alanını, uluslararası ilişkiler tarihinin ve gelişiminin izini sürmek, onun doğasını ve işleyişini anlamak olmuştur. İngiliz Okulu, güç ve güç dengesi gibi konuları temel alan gerçekçi (realist) görüş ile uluslararası hukuk, kural ve normların uluslararası alanda işleyişini temel alan liberal bakış açısının karışımıdır denilebilir. Bu iki gelenek arasında bir orta yol oluşturmaya çalışmaktadır. Metodoloji açısından ele alındığında okul, tarihi sosyolojik bir yaklaşım üzerinde yoğunlaşır (Viotti ve Kauppi 2012).

Herbert Butterfield, Martin Wight ve Hedley Bull; İngiliz Okul' unun kurucu ve öncüleri olarak kabul edilmektedir. Okul' un 1980' li yıllardaki başlıca temsilcileri ise Robert Jackson, John Vincent, Timothy Dunne ve Nicholas Wheeler olmuş, Okul 1990' lı yıllarda özellikle Barry Buzan ve Richard Little gibi araştırmacıların çalışmaları ile yeniden popüler hâle gelmiştir (Hatipoğlu 2013).

1.3. İngiliz Okulu' nun Tarihsel Gelişimi ve Temsilcileri

1959 yılında ilk resmi toplantısını gerçekleştiren, Britanya Uluslararası Siyaset Kuramı Komitesi' nin, İngiliz Okulu' nun fikirsel çerçevesini oluşturan önemli yazarların katılımıyla gerçekleştirilen toplantısına; Martin Wight, Herbert Butterfield, Hedley Bull gibi isimler katılmıştır (Dunne 1998). Bu isimlerin yanında kurama önemli katkılarda bulunan Edward Hallet Carr ve Charles Anthony Woodward Manning gibi isimler İngiliz Okulu kuramın gelişimsel sürecinde önemli isimlerden olmuşlardır. Ancak literatürde tam olarak bu isimlerin okulun temsilcisi sayılamayacağı yönünde görüş bildiren fikirler de mevcut olmasına rağmen Hedley Bull' un kaleme aldığı ve teoriye yön veren, en önemli eserlerin arasında bulunan "The Anarchical Society"nin önsözünde eserini özellikle, Charles Anthony Woodward Manning' e borçlu olduğunu dile getirmesi, İngiliz Okulu için, Maning' in önemli bir yer teşkil ettiği yönünde yorumlanabilir (Bull 2002). Fakat Hedley Bull' dan farklı olarak, Charles Anthony Woodward Manning' i uluslararası toplum düşüncesini ırkçı bir ayrımcılıkla yorumlamasından dolayı, kuramın dışında kaldığını vurgulayan Tim Dunne, bu sebeple komitenin toplantılara kendisini çağırmadığını, Martin Wight ve Vincent gibi önemli kuramcılarının da onu dışladığını vurgulamıştır (Dunne 2000).

Britanya Uluslararası Siyaset Kuramı Komitesi, uluslararası ilişkiler tarihi ve gelişimi gibi birçok konuda çalışmalar yapmıştır. Yılda üç defa toplanan komitede; ilk başta Herbert Butterfield, sonrasında ise sırasıyla Martin Wight, Adam Watson ve Hedley Bull başkanlık görevini yürütmüştür. İngiliz Okulu kuramına yön veren isimlerin, tamamının İngiliz olduğu söylenemez, Kuramcılar arasında Britanya dışından da temsilciler yer almakta olup, Britanya içerisinde de kuram harici ya da kuramın dışında fikirlere sahip akademisyenler mevcuttur. Okulun kurucusu olarak literatürde yer alan düşünürler de, oluşumlarını ya da kendilerini tanımlamak için İngiliz Okulu terimini kullanmamışlardır. Kavram ilk olarak; önceki bölümde de değinildiği gibi ilk olarak 1981 yılında Roy E. Jones tarafından kullanılmıştır (Hatipolu 2013).

İngiliz Okulu Kuramına yön veren akademisyen ve düşünürlerin tarihsel gelişim sürecini dört grupta incelemek mümkündür (Jorgensen ve Aslı 2014).

Tablo 1.1. İngiliz Okulu Kuramına Yön Veren Akademisyen ve Düşünürlerin Tarihsel Gelişim Süreci.

Birinci Grup:	Martin Wight, Hedley Bull, Adam Watson, Alan James ve John Vincenttin içinde bulunduğu gruptur.
İkinci Grup:	Kuram içi tartışmalara doğrudan doğruya katkı sağlamış olan kişilerden oluşan bu grubun içerisinde Adrew Hurrell, Timothy Dunne, Nicholas Wheeler, David Long, Peter Wilson, Hidemi Suganami gibi İngiltere’de doktora eğitimi almış olan akademisyenler bulunmaktadır.
Üçüncü Grup:	Bu grubun içerisinde yer alan kişiler araştırdıkları ve tartıştıkları konular nezdinde teoriye katkı sağlamalarına rağmen bağımsız olarak hareket etmektedirler. Andrew Linklater, Ian Clark, Robert Jackson bu grupta yer almaktadır.
Dördüncü Grup:	İngiliz Okulunu tekrar bir araya getirmek veya yeni İngiliz Okulu gibi söylemlerle son yıllarda çalışmalar yapmış kişilerden oluşmaktadır. Grubun içerisinde Barry Buzan ve Richard Little bulunmaktadır.

İngiliz Okulu öncelikle, tarih boyunca uluslararası ilişkilerde hakim olan farklı düşünsel yaklaşımları birleştirerek bir sentez yaratmaya çalışmıştır. Gerçekçilik, akılcılık ve devrimciliğin önemli varsayım ve görüşlerinden faydalanmış ancak gerçekçilik ve devrimcilik arasında “orta yol” olarak değerlendirilebilecek, Grotiuscu geleneğe ait akılcılığa yakın durmuştur. Okul; egemen devletlerin, kendi iradelerini yüksek otoriteye teslim etmedikleri için anarşik de olsa bir toplum oluşturabilecekleri iddiasından hareketle, uluslararası toplumu hem çatışma hem de iş birliğinin yer aldığı bir ilişkiler bütünü olarak tanımladığından, hem gerçekçiliğe (uluslararası sistemdeki çatışma hâlinin sürekliliğine inanan) hem de devrimciliğe (devletlerin çıkarlarının uyumlaştırılabileceğine inanan) karşı çıkmakta, uluslararası politikayı kabaca devletler toplumu olarak tanımlayan akılcılığı temel çıkış noktası olarak görmektedir (Devlen ve Özdamar 2010).

1.4. İngiliz Okulu' nun Temel Argümanları

Birçok teori ve görüşten beslenen İngiliz Okulu' nun uluslararası ilişkileri yorumlamada temel olarak, anarşik yapının tamamen sonlanmayacağı fikrinin sabitliğiyle beraber, akılcılığa önemli bir vurgu yaptığı görülmüştür. İnsanlardan oluşan evrensel bir yapıdan hareketle uluslararası hukuk ve düzen gibi önemli değerler benimsenmiştir. Uluslararası ilişkilerde temel aktör olarak egemen devleti kabul etmesinin yanında egemen devletlerin uluslararası bir toplum oluşturabileceği fikri, anarşi ortamında düzenin sağlanacağı konusunda inançlarını temsil etmektedir (Bull 2019).

İngiliz Okulu, kuramsal olarak 19. yüzyılın sonlarında İngiltere merkezli bir hareketle, o dönem uluslararası ilişkilere hakim olan temel görüşler ya da varsayımların aksine, uç değerlendirmelerden kaçınmış, uluslararası ilişkilere hakim olan teorileri birleştirmeye çalışan bir yol izlemiştir. İnsan hakları gibi önemli konuları göz ardı etmeyerek, toplum ve dünya toplumu yorumlamaları ile Westfalya sonrası ilk tohumları atılan çoğulcu kurum ve kuralların, iki dünya savaşı döneminden sonra farklı boyutlarda yorumlanarak, devletler ve uluslararası aktörler arasındaki ilişkilerin barış temelli yapılandırılabilceği fikrini benimsemiştir (Dunne 2013). Literatürde bir tür üçüncü yol olarak adlandırılan İngiliz Okulu, realizm ve idealizmin bir sentezi olarak yorumlanmıştır. İngiliz Okulu'nun üyeleri, realizmin ve idealizmin belirli unsurlarının cazibesine kapılmaktadır; fakat orta yola yönelerek kendilerini hiçbir zaman her ikisiyle de tam olarak uzlaştırmazlar. Kapısı herkese açık, esnek akademisyenler birlikteliği olarak İngiliz Okulu, uluslararası sistemin realistler ve neo-realistlerin iddia ettiğinden daha düzenli ve medeni olduğunu ileri sürer. Bununla birlikte şiddetin ortadan kaldırılamaz olduğunu düşündükleri için ebedi barışın mümkün olduğuna inanan ütopyacılarla da araları açıktır (Linklater 2012).

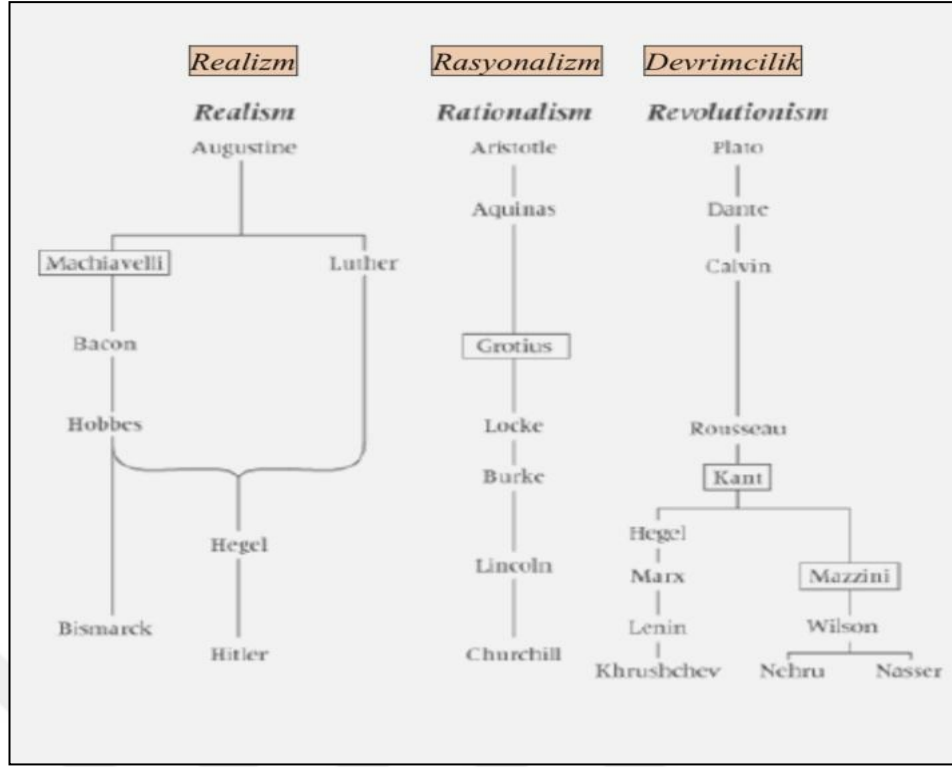
1.5. Uluslararası İlişkilerde Üç Gelenek

Martin Wight' ın uluslararası ilişkilere önemli bir katkısı olarak kabul edilen “Üç Gelenek” yaklaşımı 1970’ lerden sonra disiplinde yapılan çalışmalarda yaygın bir analiz aracı olarak kullanılmaya başlamıştır. Söz konusu çalışma, hem İngiliz Okulu hem de Okul dışında yapılan çalışmalarda kullanılmıştır. Bu üçlü

sınıflandırma, İngiliz Okulu içinde tüm düşünörlere bir çerçeve sunması ve eklektik bir yapı kazandırması açısından önemlidir (Knutsen ve Torbjon 2006). Martin Wight' ın uluslararası ilişkileri, diğler bakış açılarından öte ahlaki ve normatif olarak ele alması, uluslararası ilişkilerde ana geleneklerden kopmadan, literatüre yeni bir perspektif sunmuştur. Wight' ın üç gelenek teorisi olarak adlandırılan sınıflandırması da bu perspektifin bir yansımasıdır. Uluslararası ilişkileri, realizm, rasyonalizm ve radikalizm düşönceleri etrafında ve çerçevesinde açıklamaya çalışmıştır (Bull 1976).

Uluslararası bir düzen ya da toplumun olmayacağı savı üzerinde yoğunlaşan realist düşünörlere, söz konusu düzen için gerekli olan kuralların bağlayıcılığı olmayacağını, uluslararası ilişkilerin anarşik bir yapıda olduğunu vurgularlar. Radikal düşünörlere ise çatışma ve anarşiye rağmen uluslararası düzenin sağlanabileceğı yönünde görüş bildirmektedirler. Rasyonalizm ise, realist bakış açısı gibi devletlerin temel aktörlere olduğunu kabul ederler ve devletler arası ilişkileri ya da düzeni açıklarken, savaş ve çatışmanın varlığına da vurgu yaparlar. Ancak bu ortamda da barış ve düzenin sağlanabileceğini; düzeni sağlamak için, uluslararası hukuk, diplomasi gibi mekanizmaların olması gerekliliğini savunurlar. Onlara göre bu mekanizmaların işlerliği ve düzenin sağlanmasıyla beraber uluslararası toplum şekillenebilir (Wight 1992).

İngiliz Okulu' nun üzerinde durmuş olduğu temel konulardan birisi anarşi ortamında düzenin sağlanacağını ileri sürmesidir. Bu nedenle gerçekçilik anlayışını benimsemeyerek, akılcılığa daha yakın bir duruş sergilemektedirler. Diğler taraftan, İngiliz Okulu için devrimcilik yerine akılcılığın ön planda olmasının nedeni ise, devrimciliğın temel aktör olarak insanları kabul etmesi ve sonsuz barış olacağını iddia etmesidir. Devrimcilikte de uluslararası toplum anlayışının varlığı kabul edilmesinde rağmen, akılcılardan farklı olarak, uluslararası toplumun devletler tarafından oluşturulması mümkün değildir. Akılcılar ise bu görüşü reddederek, devletlerin kendi geleceklerini garanti altına almak ve refahlarını korumak için, uluslararası toplumun oluşabileceğini ileri sürerler (Öztoprak 2015).

Şekil 1.1. Martin Wight' ın Üçlü İmgesi (Wight 2005).

Sonuç olarak; Wight, üç geleneği tanımlarken, sonsuza kadar paralel bir biçimde uzanan demiryolu hatları gibi birbirinden bağımsız düşünce yapıları olmadığını, zaman zaman kesişen, zaman zaman birbirinden uzaklaşan, birbirini etkileyen, hatta besleyen yapılar olduğunu söylemiştir. İngiliz Okulu' nun en büyük zenginliklerinden bir tanesi, uluslararası ilişkileri tek bir boyuttan değil, pek çok felsefi ve tarihsel geleneği bir arada değerlendirerek analiz etmesidir. Her ne kadar, bu eklektik yaklaşım pek çok yazar tarafından İngiliz Okulu' nun tutarlı bir çizgisi olmadığı yönünde yorumlansa da, aslında İngiliz Okulu' nun oldukça güçlü bir felsefi ve tarihsel temelden beslendiğini gösterir (Palabıyık 2014).

1.6. Uluslararası Toplum

İngiliz Okulu kuramı için önemli olan konulardan bir diğeri ise, üç gelenek teorisi ile birlikte açıklanmaya çalışılan üç uluslararası yapıdır. İngiliz Okulu' nun ele aldığı üç uluslararası yapı, dünya toplumu, uluslararası sistem ve uluslararası toplum şeklinde ifade edilmektedir.

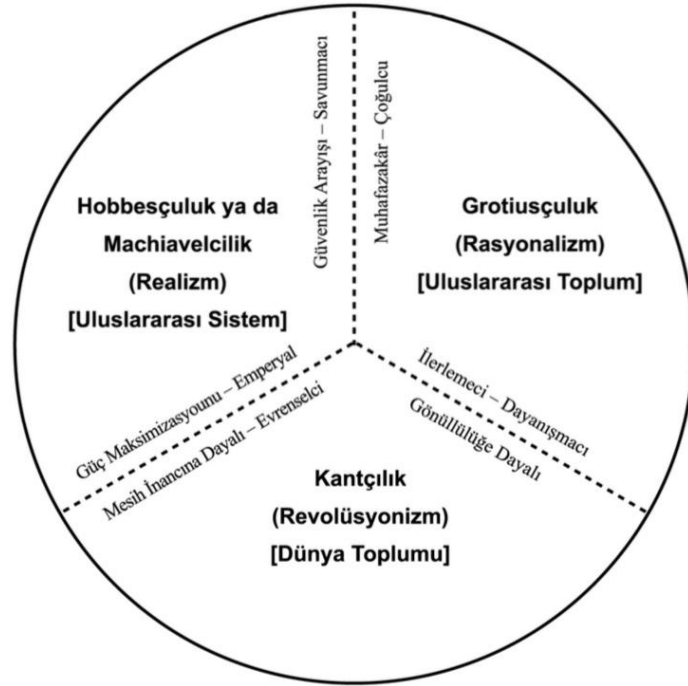
Tablo 1.2. İngiliz Okulu Kuramında Üç Uluslararası Yapı (Öztoprak 2015).

Uluslararası Sistem (Gerçekçilik)	Realizm kuramıyla açıklanan uluslararası sistemde devletler güç mücadelesi içindedirler ve uluslararası anarşi yapısını ortaya koyarlar.
Uluslararası Toplum (Rasyonalizm)	Rasyonalizm kuramıyla ilişkilendirilen uluslararası toplum' da devletler karşılıklı çıkarlara sahiptirler. Devletler belirli norm ve değerleri paylaşırlar. Burada bahsi geçen önemli konu her devletin farklı yapılara sahip olmaları durumunda, yine devletlerin bağımsızlıklarını ve egemenliklerini koruyarak uluslararası toplum oluşturabilmeleri konusudur. Bu durumda ise İngiliz Okulu' nun savunmuş olduğu yönetenin olmaması anlamına gelen anarşi kavramı bu soruna çözüm olarak ortaya çıkarılmıştır.
Dünya Toplumu (Devrimcilik)	Kantçı devrimcilik olarak da ifade edilen devrimcilik ile özdeşleşen dünya toplumunda kozmopolit bir yapı söz konusudur. Dünya toplumunda küresel etkileşim durumu vardır. Bu yapıda bireylere daha fazla öncelik verilmektedir.

Martin Wight, yüzyıllar boyunca devlet üzerine yapılan tartışmaların ötesinde, uluslararası topluma atıfta bulunurken, anarşik bir ortamda ilişkilerini sürdürmeye çalışan devletlerin, çatışmanın yanında iş birliği, uluslararası hukuk, kurum ve kuruluşlar gibi değerlerle uzlaşma yolunda ilerleyebileceği fikrini ortaya atarken, uluslararası toplumun politik ve sosyal bir gerçek olduğunu vurgulamıştır (Wight 1992). Hedley Bull ise "The Anarchical Society" isimli eserinde uluslararası toplumu; ortak çıkar ve değerlerin etrafında toplanan devletlerin, ortak kurallara bağlı kalarak ilişkilerini yürüttükleri zaman ortaya çıkacak birliktelik ve düzen olarak dile getirmiştir (Bull 2002).

İngiliz Okulu' nun uluslararası ilişkiler kuramında farklı kurucu düşünürler tarafından ele alındığı en genel konu devletler sistemidir. Kuramın en ayırt edici özelliği ise tartışmalarının en başından beri söz konusu devletler sistemi ve anarşi gerçeğinin yanında uluslararası ilişkilerin toplumsal özelliğini vurgulamış olmalarıdır (Devlen ve Özdamar 2010). İngiliz Okulu, devletler arası ilişkilerin, kendine özgü bir yapı ile zamanla ve birçok etkenle, özellikle de ortak hukuk kuralları gibi niteliklerle uluslararası topluma dönüşeceklerini öngörür. Wight (2019)' a göre uluslararası

ilişkiler; “Devletler Arası Toplum”, “Milletler Ailesi” ya da “Uluslararası Topluluk” kavramlarının, uluslararası hukuk kuralları ışığında şekillenme sürecidir. Hedley Bull' a göre ise uluslararası toplum fikrindeki en önemli problem, düzenli ve aynı zamanda adil bir uluslararası toplum biçiminin nasıl inşa edileceği konusunda gelişmiştir. İdeal teori olarak adlandırılabilir olan daha iyi ve adil olanı bulmak için en önemli soru ise; "ne yapacağız ve nasıl yaşayacağız? " sorusunun devletler tarafından irdelenmesi gerekliliğini savunmuştur. Ona göre özellikle devlet yönetimindeki uygulayıcıların bu önermeyi benimsemesi gerekmektedir. Bu minvalde kavramsal örgüyü açıklayacak olursak, İngiliz Okulu kuramı realist ya da liberal düşünürlerin aksine belirli sınırlamalardan kaçınmıştır. Uluslararası İlişkileri, ne tamamıyla çatışmacı, ne de tamamıyla uyum ve iş birliği kavramlarına sıkıştırma fikrinden kaçınmışlardır (Dunne 2013). Uluslararası toplumla beraber, devletler sistemi ve dünya toplumu görüşlerini de açıklayacak olursak; devletler sistemi, bütün devletlerin egemenlik haklarını uygulayabildikleri, belirli nüfusa ve toprağa sahip, bağımsız siyasal toplulukların varlığı olarak tanımlanabilir. Dünya toplumunda ise ana vurgu, devletlerin belirli kurallar ve normlar dahilinde oluşturacağı küresel bir sosyal etkileşimdir. Bu üç görüşün şekil üzerinde gösterimi konuyu daha anlaşılır kılabilir (Ağkaya 2010).

Şekil 1.2. İngiliz Okulu'nun Klasik Analiz Çevresi (Ağkaya 2010).

Sonuç olarak; İngiliz Okulu' nun  geleneği bir arada tanımlayıp, rasyonalizmi bir ara yol olarak ön plana çıkaran bir yaklaşım geliştirmesine benzer şekilde, üç uluslararası yapıyı da bir arada tanımlayıp uluslararası toplum kategorisini diğer iki kategori arasında bir ara yol olarak tanımladığı ileri sürülebilir. Ancak nasıl ki rasyonalizm; realizm ve devrimciliğin reddi anlamına gelmiyorsa, uluslararası toplumda uluslararası sistem ve dünya toplumu kategorilerinin reddi anlamına gelmez. Bilakis tarihsel süreklilik içinde bu kategoriler birbirlerine evrilebilirler. İngiliz Okulu' nun bu kavramsal lemesi onun katı devlet merkezci uluslararası ilişkiler disiplinine getirdiği önemli bir esneklik olarak değerlendirilebilir (Palabıyık 2014).

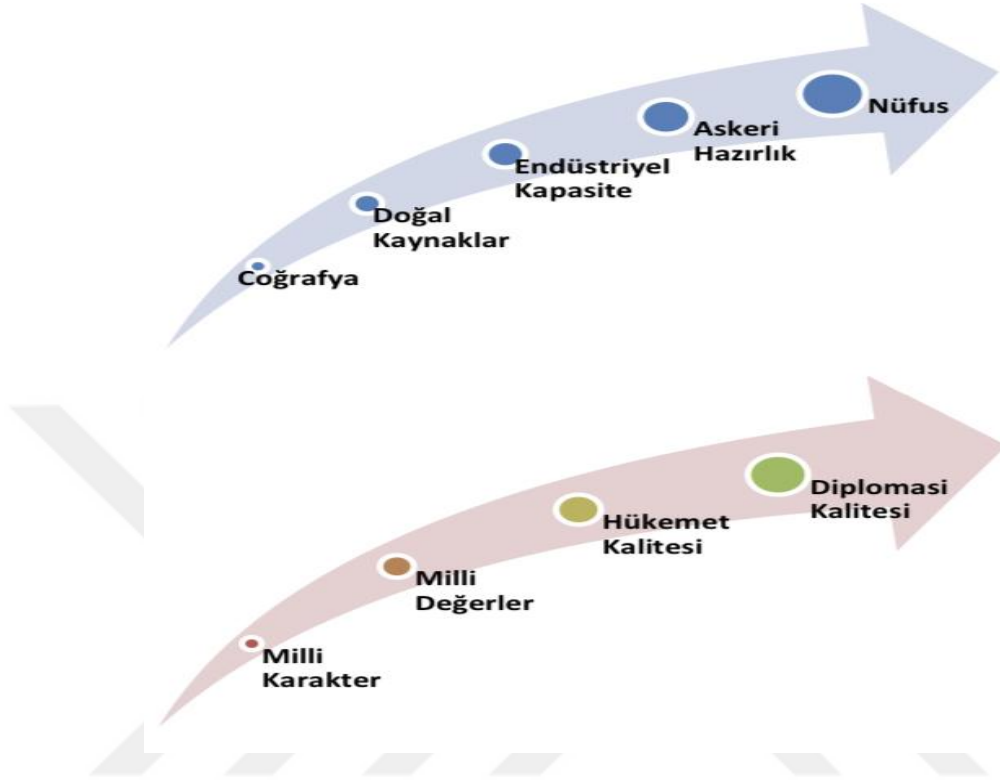
2. GÜÇ KAVRAMI VE YUMUŞAK GÜÇ

2.1. Güç Kavramı

Uluslararası ilişkiler konusunda çalışmalarda bulunan teorisyenlerin, uluslararası ilişkileri açıklarken, odaklandıkları temel problemlerden biri olan güç kavramı ya da güçlerin çatışması; siyasi tarih açısından birçok konuda çalışmalar yapan ve önemli teorilere, temel öğretiler sunan siyasi düşünürlerden, Morgenthau, Clausewitz, İbn Haldun, Thucydides gibi birçok ismin çalışmasına konu olmuştur. Birçok siyasi düşünür, gücün tezahürü ve eksen değişimi konularında çalışmalar yapmışlardır. Antik dönemden günümüz uluslararası ilişkiler dünyasına kadar neredeyse bütün düşünürler, güç konusunu anlamaya ve yorumlamaya çalışmış ve bu konunun dinamiklerinin başat olarak etkilediği alan ve olaylar hususunda açıklamalarda bulunmuşlardır (Davutoğlu 2013). Uluslararası politika analizlerinde ve uluslararası ilişkiler teorilerinde sıkça başvurulan en temel açıklayıcı kavram güçtür. Geniş bir yelpazeye yayılan teorik yaklaşımlar, açıklamalarında bu kavrama merkezi bir önem atfetmektedir. Genellikle yüzeysel bir şekilde realist yaklaşımla özdeşleştirilen güç kavramı aslında idealist yaklaşımlarda da önemli bir yer tutar. İdealist yaklaşım da uluslararası ilişkilerde gücün önemini kabul ederken, güç mücadelelerinin savaş dışı ve özellikle ekonomik yöntemlerle yürütülebileceğini savunur (Özdemir 2008). Güç kavramına yapılan atıfların çeşitliliği, uluslararası ilişkiler disiplininde güç kavramının tanımlarının çeşitli perspektiflerden yorumlanmasına olanak tanımıştır. Bu tanımların bir kısmı benzer anlamları içerirken bir kısmı ise kısmen birbirinden farklılaşmıştır. Günlük kullanımda bir kişinin normal şartlar altında yapmayacağı bir şeyi yaptırtma anlamında sosyal ilişkileri etkileyen davranış ve düşünceyi şekillendiren bir araç olarak tanımlanan güç kavramı; TDK' ya (Türk Dil Kurumu) göre ise fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği, kuvvet, efor olarak açıklanmaktadır (TDK 2020). Güç kavramı ile ilgili tanımların ötesine geçerek önemli düşünürlerin güç ile ilgili açıklama ve onun kullanımı ile ilgili değerlendirmelerde bulundukları eserler, güç kavramının çerçevesini kavramakta daha yararlı olacaktır.

Ekonomist ve politikacılara önemli bir yol gösterici olarak atfedilen "Savaş Sanatı" adlı eserde, Sun Tzu; komutan ve savaşçılara, kazanmak için doğru yol, strateji ve önlemler hakkında önerilerde bulunur. Savaşın kazanılması sürecinde eldeki gücün, durum ile orantılı bir şekilde kullanımına vurgu yaparak, gücün yanlış ve zamansız kullanımının gücü tüketeceğine değinir. Ayrıca güç algısının karşı tarafta oluşturulmasına, taktik, strateji, manevra yeteneği, casusluk ve istihbarat gibi konularda gücü şekillendirir. Sun Tzu; bu değerlerin varoluşu ile beraber temel prensip olarak, savaşmadan kazanmanın en büyük başarı olduğu inancı ile gücü yorumlamıştır (Thomas 2013). Realist teorinin beslendiği önemli eserlerden biri olan Milattan Önce 5. yüzyılda Thucydides isimli Atinalı bir general tarafından kaleme alınan "Peloponnessos Savaşları" adlı eser; Yunan şehir devletlerinin arasında yaşanan savaşlardan hareketle güç mücadelesi ve gücün işlevleri konusunda açıklamalarda bulunmuştur. Güçlü olan tarafın diğerine karşı her anlamda üstün olacağına ve onu yönlendirebileceğine vurgu yapılan eser, günümüzde birçok dile çevrilmiştir (Thucydides 2009). Güç alanında yapılan tarihsel tanımlamaları modern olarak yorumlayan ilk düşünür Machiavelli olmuştur. Niccolo Machiavelli; insanın doğasında bulunan kurnazlık ve aldatma duyularına vurgu yapmış ve "Prens" adlı eserinde hükümdarlara öğütlerde bulunarak, iyi bir yöneticinin özelliklerini şekillendirmeye çalışmıştır (Machiavelli 1976). Machiavelli, bireyin mutluluğunu bir kenara bırakarak devletin mutluluğunun daha önemli olduğuna değinmiştir. Gücü ele alırken tanımlama ve gücün meşruiyeti konularından ziyade gücün nasıl sağlanacağı ile ilgili stratejilerden bahsetmiştir. Machiavelli' ye göre; güç, kişinin elde etmek istediğini etkin bir strateji uygulayarak elde etmesidir. Güç tanımı ve aidiyeti olmayan bir şeydir. Güç strateji geliştirme yetenek ve yetkinlikler tarafından sürekli üretilen etkidir" şeklinde tanımlanmıştır. Gücün elde edilmesinde "her yol mübah" deyiimi Machiavelli'nin güce bakışının bir özetidir. Machiavelli gücü analitik açıdan inceleyerek bu kavramı dini ve etik yaklaşımların dışına çıkaran ilk siyaset bilimcidir (Şeyhanlıoğlu 2018). Realist paradigmanın önemli düşünürlerinden biri olan Morgenthau, gücü; hem bir ilişki türü, hem uluslararası politikanın en temel amacı hem de amacın gerçekleştirilmesi için bir araç olarak tanımlamış; Holsti ise bir ülkenin sahip olduğu imkân ve hareket kabiliyetini ödül, ceza, ikna ve zorlama gibi yöntemler kullanarak karşı tarafın davranışlarını kendi çıkarları doğrultusunda değiştirebilmesi olarak kullanmıştır (Aydoğan 2020). Klasik realizmin önemli kaynaklarından biri olan, Hans J. Morgenthau' nun kaleme aldığı "Politics Among

Nations: The Struggle for Power and Peace" adlı eserde; ulusların sahip oldukları güç unsurları, Morgenthau tarafından dönemin şartları dikkate alınarak dokuz farklı kategoride incelenmiştir.

Şekil 2.1. Gücü Belirleyen Unsurlar (Morgenthau 1985).

Güce ilişkin farklı tanımlamaların temelinde onun zaman ve mekana göre değişen niteliği yatmaktadır. Örneğin, davranışsal güç, başka aktörlerin davranışlarında değişimi, kaynak gücü sahip olunan kaynakları, sistemik güç aktörlerin sahip olduklarından çok içinde bulunulan sistemi ve kurumsal yapıları vurgular. Zaman içerisinde hem aktörlere hem de sisteme ilişkin güç unsurları değişim geçirmektedir (Özdemir 2008). Uluslararası ilişkiler disiplininde güç kavramına dair önemli çalışmaları olan, ve Neoliberalizme önemli katkılar sağlayan Harvard Üniversitesi Siyaset Bilimi Profesörü ve ABD uluslararası güvenlik uzmanı Joseph Nye'a göre güç, hava durumu gibidir. Herkes ona bağlıdır ve onun hakkında konuşur; fakat çok azı onu anlar. Güç, aynı zamanda aşk gibidir: yaşaması, tanımlanmasından ve ölçülmesinden daha kolaydır; fakat bu onun gerçekliğini azaltmaz (Nye 2004).

2.2. Güç Çeşitleri

Uluslararası sistemin her dönem yaşadığı değişim ve buna uygun sahip olduğu özellikler ele alındığında; uluslararası örgütlerin yaygınlaşması, küresel medyanın gelişmesi ve devlet dışı diğer aktörlerin de etkin olabilmesi, içinde bulunduğumuz dönemde sert güç, yumuşak güç ve akıllı güç tartışmalarını gündeme getirmiştir. Ek olarak gücün bu üç kavram arasında; yaşanan dönem, var olan aktörler ve mevcut olaylar arasında geçişkenlik ve değişim gösterebileceği de iddia edilerek güç kavramının yapısı daha kompleks bir hale getirilmiştir (Aydoğan 2020).

Uluslararası arenada sert güç her şeyden önce kesinlikle realizmle bağlantılıdır. Özetle, realistler uluslararası toplumu yalnızca devletlerin tanındığı anarşik bir ortam olarak tasvir eder. Her devlet güvenliğini en üst düzeye çıkarmaya çalışır ve devletler mümkün olduğunca fazla güvenlik ve istikrar elde etmek için kendi aralarında bir rekabete girerler. Devletler kendilerini korumak için yalnızca kendilerine güvenebilirler. Uluslararası sistemin temel kuralı devletlerin herhangi bir üstün otoriteyi tanımamasıdır. Bu temel, sert gücün uluslararası düzeyde en iyi açıklamasıdır diyebiliriz. Genellikle sert güç destekçileri yumuşak güç hakkında düşünmezler ve yumuşak gücün bir güç biçimi olmadığına inanırlar (Pallaver 2011). Yatağan (2018)' e göre çok eski bir tarihi temele dayanan sert güç, geçmişte Niccolo Machiavelli' nin "prens" adlı eserinde, yöneticilere; zulüm ve korku politikalarını öğütlemesiyle uluslararası ilişkiler disiplininin geleceğine etki eden bir pozisyon almıştır. Sert güç; askeri müdahale, baskıcı diplomasi ve ekonomik yaptırımlara dayanmaktadır. Bu gücün kullanımı için silahlı kuvvetler, ekonomik kaynaklar ve diğer somut kaynaklar gibi gereklere ihtiyaç duyulmaktadır. Sert gücün amacına erişmesi için üç aşaması bulunmaktadır. Öncelikle yeterli miktarda sert güç kaynağının varlığıdır. Bu aşama, karşı tarafın karar almasında ve plan geliştirmesinde etkilidir. Sonrasında ise bu kaynakların istenilen noktaya ulaşılmadığı takdirde kullanılabilineceğinin gösterilmesidir. Bu aşama, sert güç kullanılmak istenmediğine fakat gerektiğinde kullanılabilineceğine dair bir mesajdır. Son aşama ise, sert gücün icra edilmesidir. Realistler için merkezi gösterge olan askerî güç, devlet gücünün can alıcı bileşenidir. Büyük orduya sahip olmak millî gücün hesaplanması için önemlidir. Çin, Rusya ve ABD'nin silahlı ordu nüfusu oldukça fazladır. Ancak birçok konuda caydırıcı bir güç olarak kabul edilebilecek olan askeri unsurlar, günümüzde tek başına bir anlam taşımamaktadır. Askeri gücün

yanında, bir ülkenin ekonomisi, dünya politikasını etkilemede oldukça önemli bir faktördür. Bir devletin ekonomik büyüklüğü ve performansı gayrisafi milli hasılasıyla ölçülür. Aynı zamanda ekonomik büyüme ve sermayenin kullanımı doğal kaynaklara ulaşılabilirlikle ilgilidir (Sağlam 2020).

Tablo 2.1. Güç Çeşitleri (Nye 2004).

Güç Çeşitleri	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
Askeri Güç	➤ Zorlama ➤ Caydırma ➤ Koruma	➤ Tehditler ➤ Kuvvet	➤ Zorlayıcı Diplomasi ➤ Savaş ➤ İttifak
Ekonomik Güç	➤ Teşvik ➤ Zorlama	➤ Ödemeler ➤ Yatırımlar	➤ Yardım ➤ Rüşvet ve Yatırımlar
Yumuşak Güç	➤ Hayranlık Uyandırma ➤ Gündem Yaratma	➤ Değerler Kültür ➤ Politikalar ➤ Kurumlar	➤ Kamu Diplomasisi ➤ İki Taraflı ve Çok Taraflı Diplomasi

Son zamanlarda literatürde oldukça sık rastlanılmaya başlayan sert güç ve yumuşak güç kavramlarının kesişimi olarak görülebilecek akıllı güç kavramı; Joseph S. Nye Jr. tarafından "The Future of Power" isimli eserinde yirmi birinci yüzyıl için akıllı bir güç anlatısının, gücü en üst düzeye çıkarmak veya hegemonyayı korumakla ilgili olmadığını; yeni güç yayılımı bağlamında bütün kaynakları başarılı stratejilerle birleştirmenin yollarını bulmakla ilgili olduğunu vurgulamıştır (Nye 2011). Bu sebeple akıllı güç kavramı hem sert hem de yumuşak güç kaynaklarının birlikte, duruma göre kullanımını ve dolayısıyla daha başarılı stratejiler geliştirilmesini ifade etmektedir. Akıllı güç; ekonomik, askeri, politik, hukuki, diplomatik, kültürel değerler gibi unsurların hepsinin bir araya getirilmesi ve içlerinden bir veya bir kaçının seçilerek uygulanması yoluyla hayata geçirilmesidir. Sert ya da yumuşak güç kaynaklarından hangisinin seçileceği ise mevcut şartlara ve sorunların çözümü için ihtiyaç duyulan zamana bağlı olarak değişir. Kısaca sert güç; yapısı itibarıyla caydırıcı ve zorlayıcı faktörler üzerinde dururken, yumuşak güç ise daha olumlu ve ılımlı yollar benimseyerek istenileni yaptırmaya yönelik tutumlar bütünüdür denilebilir. Akıllı güç ise bu iki bileşenin aynı anda belirli sınır ve oranlarla, uyumlu olarak uygulanmasıdır (Kaya ve Mammadzade 2018).

Tablo 2.2. 1500-2000 Yılları Lider Devletler ve Güç Kaynakları (Maimaiti 2016).

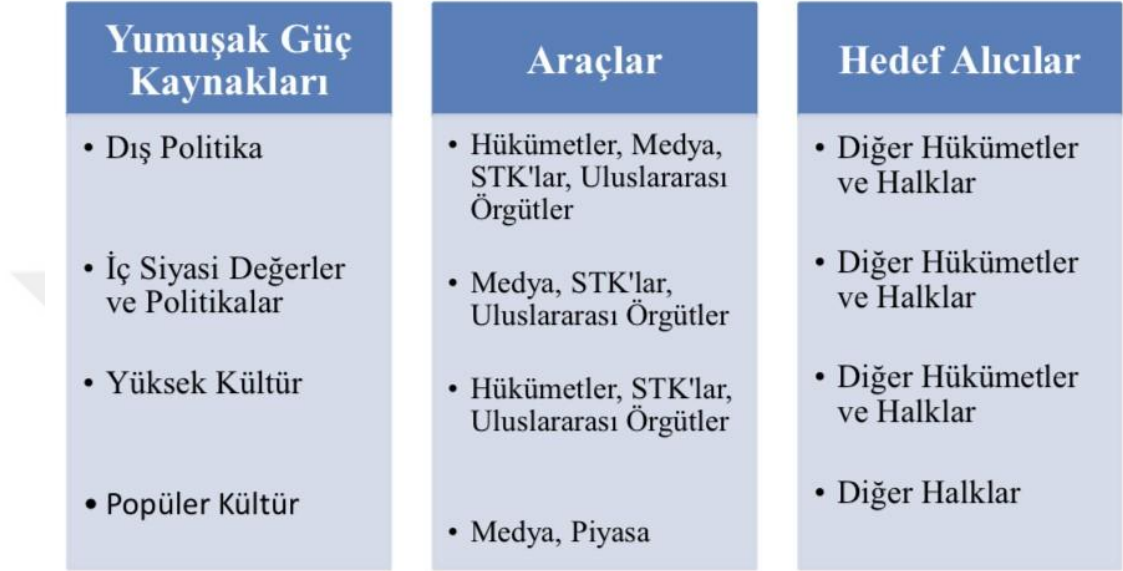
Dönem	Devlet	Temel Kaynaklar
16. Yüzyıl	İspanya	Külçe altın,müstemlekelerle yapılan ticaret,paralı askerler,hanedanlık rabitaları
17. Yüzyıl	Hollanda	Ticaret, sermaye pazarları,donanma
18. Yüzyıl	Fransa	Nüfus, kırsal sanayi, kamu yönetimi, ordu, kültür (yumuşak güç)
19. Yüzyıl	Britanya	Sanayi, politik birlik, finans ve kredi, donanma, liberal kurallar (yumuşak güç), ada yerleşimi, (savunma kolaylığı)
20. Yüzyıl	ABD	İktisadi büyüklük, bilimsel ve teknik liderlik, yerleşim, askeri güçler ve ittifaklar, popüler kültür ve liberal demokrasi rejim (yumuşak güç)
21. Yüzyıl	ABD	Teknoloji liderlik, askeri ve ekonomik büyüklük, yumuşak güç, uluslar iletişim ağının düğüm noktası

Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerle beraber modernleşen ve iletişim kabiliyetinin yüksek olduğu toplumlar, sosyal bir farkındalık kazanmıştır. Dolayısıyla gerek sivil toplum kuruluşları gerekse medyanın etkisi ile sert gücün uluslararası politikada etkinliği azaltmıştır. Günümüzde önemini gün geçtikçe artıran ve sonuçları istenilen şekilde yönetmenin farklı yollarını savunan yumuşak güç kavramı önemini artırmıştır. Çalışmamızda da önemli bir yeri olan bu kavramı ayrı bir başlık altında incelemek yerinde olacaktır.

2.3. Yumuşak Güç

Yumuşak güç kavramı literatürde ilk kez S. Joseph Nye tarafından kaleme alınan “Liderliğe Zorunluluk: Amerikan Gücünün Değişen Doğası” adlı eserde geçmektedir. Bu eserde kullanılan yumuşak güç terimi daha sonra kitap adı olarak yine Nye tarafından 2004 yılında yayınlanan “Yumuşak Güç: Dünya Siyasetinde Başarının Yolu” adlı eserde kullanılmıştır (Yılmaz 2011). Günümüzde güç, gelişmiş demokrasilerde geçmişte olduğundan daha soyut ve daha az zorlayıcıdır (Nye 2004). Uluslararası sistemin doğasındaki ve kurallardaki değişim güç kavramının değişmesine olanak sağlamıştır. Dünyanın başlangıcından itibaren sert güç olarak ifade edilen askeri güç ve yetenekler, en gerekli güç olarak kabul edilmişken, içinde bulunduğumuz enformasyon dünyasında artık sert güç önemini yitirmeye başlamış ve yerini toplumları istendiği şekilde hareket ettirme, alakalarını cezp etme ve müzakere yöntemiyle aktörleri kullanma olarak ifade edilen yumuşak güç kavramına bırakmıştır (Er 2015). Günümüzde çoğunlukla uluslararası politikada en etkin güç

kullanımı, hem daha düşük maliyetli ve daha kalıcı sonuçlar doğurabilen hem de aynı zamanda meşruiyet ve rıza unsuru içeren yumuşak güç yöntemleri ile olmaktadır. Gücün etkin kullanımı ancak ona meşruiyet kaynakları yaratarak mümkün olabilir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki son gelişmelerle birlikte imajların önemli hale gelmesi, güç politikalarının belirli derecede bir meşruiyete dayandırılma zorunluluğunu doğurmuştur (Özdemir 2008).

Sekil 2.2. Yumuşak Güç Kaynakları & Araçları & Hedefleri (Nye 2008).

S. Joseph Nye' e (2008) göre yumuşak güç; kültür, siyasi değerler ve dış politika olmak üzere temelde üç kaynağa dayanmaktadır. Yumuşak güç kaynakları olarak belirtilen bu üç öğeden, kültür; Nye için en önemli kaynaklarından biri olarak tanımlanmıştır. Kültürü ise halkın elit kesimine hitap eden sanatsal ve eğitsel faaliyetler ile ilgili olan yüksek kültür ve halkın büyük bir bölümünü kapsayan eğlence faaliyetleri gibi konularla şekillenen popüler kültür olarak ikiye ayırmıştır.

2.3.1. Yumuşak Güç ve Kültür

Kültür; dil, din, örf, adet gibi değerlerle oluşmaktadır. Bu değerlerden hareketle devletlerarası ilişkilerde kurulacak köprüler, devletler arasındaki iletişim ve iş birliğini oldukça artıracaktır. Kültürel alt yapısı sağlam tarihsel geçmişi canlı olan devletlerin yürütmüş olduğu kültürel diplomasi faaliyetleri farklı ülke insanlarını ortak değerler etrafında birleştirmektedir. (Seven 2019).

Kuşkusuz tüm toplumların ve ülkelerin kendilerine has bir kültürü vardır ancak kültürün varlığı her zaman yumuşak güç için kaynak teşkil etmez. Şöyle ki bir

ülkenin sahip olduğu kültür evrensel değerler ışığında biçimlenmişse, iç politikaları cezp edici bir refaha sahipse, dış politikaları başka ülkelerle ortak çıkar ve değerleri ileri taşıyabilecek kapasiteye sahipse ancak bu durumda etkin bir yumuşak güç potansiyelinden söz etmek mümkündür. Dar kapsamlı değerlerin hâkim olduğu sınırlı kültürlerin ise yumuşak güç üretme potansiyeli oldukça düşüktür (Aldırmaz 2018).

2.3.2. Yumuşak Güç ile Siyasi Değerler ve Dış Politika

Demir (2012)' ye göre bir ülkenin, yönetim şeklinin demokrasi olması, hukuk devleti ilkelerine saygılı olması, kişi hak ve hürriyetlerini yönetim yapısında merkeze alması, çevre konularında özenli davranarak korumacı olması, insani yardım faaliyetlerine sağladığı katkı, o ülkenin itibarını ve yumuşak gücünü artırmaktadır. Bunun aksine baskıcı rejimle yönetilen, insan hak ve hürriyetleri konusunda uygulamaları ile eleştirilen, hukuka ve hukukun üstünlüğüne saygı duymayan ülkeler, diğer ülkeler gözündeki itibarları düşük olacağından istedikleri kadar askeri açıdan ve ekonomik açıdan güçlü olsalar dahi yumuşak güçleri zayıf olacaktır. Hükümetler ve devletler, uluslararası arenada yerlerini ve duruşlarını sağlamlaştırmak için, bir başka deyişle kamuoyunu kendi lehlerine çevirmek için birçok faaliyette bulunurlar. Gerek diplomatik yollarla gerekse küresel iletişim araçları veya yolları ile faaliyetlerini, politik hedefleri doğrultusunda düzenlerler. Söz konusu dış politikaları başka ülkeler ve uluslararası aktörlerle aralarındaki ilişkileri etkileyebilir.

2.3.3. Yumuşak Güç İnşasında Önemli Faktör ve Araçlar

Bütün devletler için önemli bir araç haline gelen ve uluslararası boyutta ilişkileri hissedilir düzeyde etkileyen yumuşak güç araçlarının, özelde etki kapasitelerinin düşük olarak değerlendirilmesi mümkün olsa da genel minvalde etki kapasitesi yadsınamaz bir olgu halini almıştır. Yılmaz (2011)' e göre yumuşak gücün öncelikli hedefleri; medya, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, finans ve iş dünyasıdır. İletişim araçlarının yaygınlaşması sonucu, günümüzde medya yoluyla yapılan savaşlar önem ve öncelik kazanmıştır. Ticaret, kültürün iletildiği yollardan biridir. Bu iletim, kişisel temaslar, ziyaretler veya alışveriş yoluyla da olabilmektedir. Yurt içi ve yurt dışındaki hükümet politikaları da yumuşak güç kapsamında diğer bir potansiyel güç kaynağıdır. Demokrasi ve insan hakları gibi siyasi değerler, güçlü

çekicilik kaynaklarıdır. Popüler sporlar da, iletilen değerlerde rol oynayabilmektedir. Amerika' da Ulusal Basketbol Ligi maçları, dünyada 42 dilde ve 212 ülkedeki 750 milyon kişi tarafından izlenmektedir. Politik mesajlar, spor takımlarının veya ünlülerin davranışları ya da televizyon veya sinemanın gösterdiği çeşitli görüntüler yoluyla da iletilebilmektedir. Çalışmanın ana kapsamı gereği yumuşak güç araçlarından spor unsuru detaylı incelenmeye çalışılacaktır.

3. SPOR VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

3.1. Sporun Toplumsal Boyutu

Geçmişten günümüze spor; birçok farklı perspektiften incelenmiş, farklı boyutları üzerine tanımlamalar yapılmış ve neredeyse bütün insanların, farklı amaçlar doğrultusunda hayatlarında yer eden bir olgu haline gelmiştir. Sunay ve Saracaloğlu (2003)' e göre spor; bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini sağlayan, bilgi, beceri ve liderlik yeteneklerini geliştiren bir araçtır. Ayrıca spor, insanın kendi kendisini disipline etmesine karşılaşıacağı psikolojik ve fizyolojik sorunların üstesinden gelmesine yardım eder. Sporun bireysel olarak katkı ve etkilerine vurgu yapan bu tanımın yanı sıra birçok toplumsal ve kitlesel etkilerine de vurgu yapan spor tanımlarına rastlamak mümkündür. Şentürk (2007)' ye göre spor, insanın kendine güvenmesini sağlayarak şahsiyetin oluşmasını kolaylaştırır. İnsanın keşfedilmemiş özelliklerini ve yaratıcı yönünü harekete geçiren önemli bir faktör olan spor, kişiyi kendi dışındaki varlıklardan haberdar ederek onlar ile sosyal ilişki kurma kanalını oluşturur. İnsanlar arasında iş birliği ve dayanışmayı mümkün kılan sportif faaliyetler, sosyal bütünleşme mekanizmasının oluşturulmasına katkı sağlar. Yine sporun toplumsal boyutuna vurgu yapan, Bulgu (2013)' e göre spor; görünürde, fiziksel yeteneklerin sergilendiği bedeni öne çıkaran etkinlikler olmakla birlikte; aynı zamanda bireye davranışları taklit yoluyla öğretmek kimlik edindiren ve onu kolektif yaşama katılmaya hazırlayan örgütlü temel toplumsal kurumlarından biridir. Spor, bu özellikleriyle toplumsal ve kültürel bir özelliğe sahiptir. Çünkü spor toplumsal yapının bağımlı bir değişkeni olarak ortaya çıkmakta ve toplumsal - tarihsel oluşum koşullarına göre gelişerek biçimlenmektedir. Tarihsel ve toplumsal gelişime ve dönüşümlere bağlı olarak spor anlayışında bir değişme olduğu gibi sporun yapısında ve işlevlerinde de önemli farklılaşmalar olmuştur. Doğal olarak günümüzde sporu toplumsal, kültürel ve hatta siyasal yapıdan ayırmanın olanağı yok gibidir (Şahin ve İmamoğlu 2011).

Sporun kolektif yapısını anlamak ve anlamlandırmak için sporun basit bir dinlenme/eğlence etkinliğini içeren dar kapsamından çıkartılıp bir toplumsal olgu olarak değerlendirilmesi gerekir (Şentürk 2007). Üstelik bu olgunun derinliklerine doğru inildiğinde sporun, kronolojik olarak insanların toplumlar hâlinde yaşamaya başlamaları ile karşımıza çıktığı söylenebilir. Tarihte sporun; antik çağ Mısırlıların,

Yukarı Mısır'daki Akhmem' de düzenli olarak uluslararası oyunlar yaptığına dair bir teori bulunmaktadır. Dolayısıyla Mısır' da sporun doğup büyüdüğü ve buradan Yunanistan' a, Roma' ya ve dünyanın geri kalanına yayıldığı söylenmektedir (Koca ve İmamoğlu 2018). Birçok sebeple gerçekleştirilen spor faaliyetleri, Yazıcı (2014)' e göre savaşların beden gücüne dayandığı çağlarda savaşa adeta bir hazırlık dönemini oluşturmakta idi. Nitekim sporun tarihî perspektiften yapılan tanımı şudur; spor, yarışma ve rekabet üzerine kurulmuş, savaşçı güçleri olgunlaştıran disiplinli bir kolektif oyun tarzıdır. Tarihte sporun geçmişi ile ilgili birçok örnekle karşılaşmak mümkündür. Savaş hazırlığı, sportif faaliyet, kutlama, yarışma gibi amacı ne olursa olsun toplumları derinden etkileyen bir düzeyde gerçekleştiği aşıkardır. Bu sebeple spor sadece yarışma, derece kazanma, rekor kırma değildir. Bunlardan önce katılma, yapma ve yaşamadır. Sporun sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmanın ana unsuru olan insan gücünün sağlıklı bir şekilde geliştirilip güçlendirilmesi için etkili bir amaç olarak kullanılması gerekir. Fert ve toplum ilişkilerini düzenlemede önemli rolü olan sporun ,toplumların dünya toplumu olma yolunda atmış oldukları adımda birbirleriyle sanayi, ticaret ve kültür alanında ilişkilerini düzenlemede önemli roller üstlendiği ve bunun günümüzde giderek önem kazandığı görülmektedir (Ramazanoğlu ve ark 2005).

3.2. Spor ve Politika

Spor, geçtiğimiz yüzyılda etkileri giderek artan en önemli olgulardan biridir. İlk başlarda sadece yerel çapta ve çok küçük bir azınlık tarafından gerçekleştirilen spor aktiviteleri, önce Olimpiyat Oyunlarının ve sonra diğer organizasyonların da yardımıyla adeta tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Dünya üzerinde demokrasi, serbest piyasa ve hatta özgürlük gibi olgulardan dahi daha yaygın olan spor, günümüzde küreselleşmenin etkisinin en somut örneğidir. Durum böyleyken, sporun gerek yerel gerekse bölgesel ve uluslararası politikaya etkisi oldukça geniştir (Seval ve Kodaman 2015).

19. yüzyılın başlarında spor ve onunla bağlantılı olarak sporcular, spor dernekleri, spor kulüpleri, ekonomi ve siyasette önemli potansiyel aktörler olarak algılanmasa da bu durum yüzyıl sonlarına doğru değişmiştir (Arnaud 2003). Spor, 19. yüzyılın son çeyreğinde daha organize bir hale gelmiştir. Çoğu ülkede esas olarak bir dizi spora özgü gönüllü yönetim organı kurulmuş ve spor ulusal bir çerçeveye

oturtulmuştur (Houlihan 2002). Bu çerçeveye beraber spor ülkeler için ulusal anlamda önemli kurumlardan biri haline gelmiştir. Ancak spor kısa sürede bu ulusallıktan sıyrılmış ve özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra evrilerek uluslararası bir hal almıştır. Gelişen teknoloji ve iletişim yetilerinin etkileri, sporun uluslararası bir boyuta ulaşmasında büyük rol oynamıştır. Dolayısıyla politikacılar, politik bir ideolojinin gücünü göstermek ve tanıtmak için ya da ulusal değerlerin ve politikaların bir aracı olarak sporun potansiyelini anlamaya başlamışlardır. Özellikle 1920'ler ve 1930'larda Sovyetler Birliği, Almanya, İtalya ve İspanya gibi otoriter devletler tarafından dış politikanın bir yardımcısı olarak kullanılmaya başlanan spor, birçok ülkede hem iç hem de dış politika için bir araç olmaya başlamıştır (Houlihan 2002). Halklar ve onların yönetimini üstlenen devletler; sosyal, kültürel, ekonomik ve politik açılardan küreselleşmenin etkisi altında kalmakta ve bir bütünün parçası olmak veya olmamak ayrımında bulunmaktadır. Küreselleşme sürecinin tüm insanlığı etkilediği bir dönemde, devletlerin kendi öz varlıklarıyla etkilenen değil, etkileyen; değişen değil, değiştiren bir konumda olma çabaları ön plana çıkmaktadır. İşte böyle bir zeminde spor; devletlerin ulusal ve uluslararası politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında bir araç olarak kullanılmaktadır (Aykın ve Bilir 2013).

Politika, her ne kadar devletler tarafından ya da devletleri yöneten hükümetler tarafından izlenen yol veya kararlar sarmalı olarak görünse de, en önemli sujesi insandır. Aköz (2018)'e göre politika, insanlığın yeryüzünde yaşamaya başladığı günden bu yana insan ve toplum yaşamının bir parçası olmuştur. Bu açıdan insan, toplumsal olduğu kadar politik de bir varlıktır. Günümüzde kitleleri bir araya ya da karşı karşıya getiren spor, çoğunlukla insana dair bir olgu olmasından dolayı politika ile yakın bir temas içerisindedir. Devletler arası ilişkiler ya da diplomatik faaliyetlerin yanı sıra konuya diğer bir perspektiften baktığımızda spor ve ülkesel iktidar ilişkisinde karşılıklı bir faydalanma durumu söz konusudur. Siyasal iktidar sporun her türlü gelişimine olanaklar sunarken, olası başarıdan da pay çıkartma hakkını kendine saklamakta ve gerektiği yerlerde bu başarıyı kendi lehine kullanmaktadır. Ayrıca otoriter devlet yapısına sahip ülkelerde, sporun desteklenmesinin başlıca amacı, kitlelerin; toplumsal dizgedeki konumlarını, sporun büyümesine kapılarak unutmalarını sağlamaktır (Şahin ve İmamoğlu 2011).

3.3. Spor ve Uluslararası İlişkiler

Birinci bölümde derinlemesine ele alınan uluslararası ilişkiler kavramının spor ile ilişkisini incelemekten önce, sporun gücüne ve önemine atıf yapan Nelson Mandela'nın şu sözlerini hatırlamak yerinde olacaktır; "Spor dünyayı değiştirme gücüne sahiptir. İlham verme gücüne sahiptir. İnsanları birleştirme gücüne sahiptir. Ve spor, umutsuzluğun olduğu yerde umut yaratabilir." Geçtiğimiz yıllarda Amerika Birleşik Devletleri' nin Finlandiya Büyükelçisi olarak görev yapan Derek Shearer, kaleme aldığı "To Play Ball, No Make War" isimli makalesinde sporu; insanların en büyük ortak özelliklerinden biri olarak tanımlamış, ve neredeyse tüm insanlığın spor izliyor veya yapıyor olmasına atıf yaparak; sporun, ırk, cinsiyet, sınıf, ulusal gurur ve kimlik fikirlerini yansıtır aynı zamanda etkilediğini dile getirmiştir. Dahası ülkelerin marka imajını değiştirebileceğini ve mesleki kariyerinden öğrendiği kadarıyla, diplomatların faaliyetlerinde de etkili bir araç olduğunu vurgulamıştır (Shearer 2014).

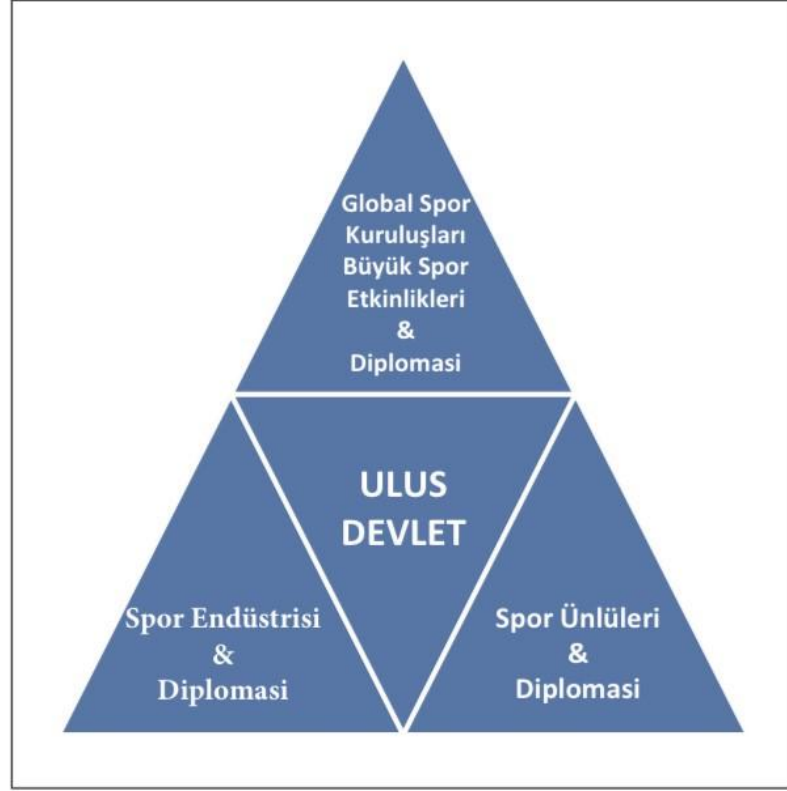
Yeni uluslararası sistemde kamuoyu çok önemli hale gelmiş, kamuoyunun ikna edilmesi, doğru bilgilendirilmesi ülkeler açısından kaçınılmaz olmuştur. Ülkelerin sert güçleri yeni uluslararası sistemde etkisini kaybetmiş, kültürel değerleri, tarihi birikimleri ve sahip oldukları imkanları kapsayan yumuşak güçleri ön plana çıkmıştır. "Devletten-devlete" yürütülen diplomatik ilişkiler, "toplumdan-topluma" yürütülen bir ilişki biçimine dönüşmüş; yumuşak güç kapasitesini etkili şekilde kullanabilen ülkeler, cazibe merkezi haline gelmiştir. (Özkan 2020). Sporun bu noktada kitlesel iletişim konusunda en güçlü unsurlardan biri haline gelmesi, ulusal otoriteler için uluslararası amaçlar dahilinde kullanımını oldukça yaygınlaştırmıştır. Akoğlu ve Mutlu (2018)' e göre özellikle sanayi devrimiyle birlikte ülkeler ve kentler, uluslararası alanda imaj sahibi olabilmek için uluslararası sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlemeye başlamış ve zaman içerisinde bu etkinlikler içerisinde spor da yerini almıştır. Yeni dünya düzeninde artan ülke sayısı ile birlikte, ülkelerin ve kentlerin markalaşması giderek önem kazanmaya başlamıştır. İmaj, markalaşmada önemli ve belirleyici bir rol oynamaktadır. Uluslararası ilişkilerde yeni yeni söz sahibi olmaya başlayan ve bir dönemin gelişmekte olan ülkeleri, marka ülke olma istekleri doğrultusunda küresel marka özelliğindeki spor organizasyonlarının ev sahipliklerine soyunmaktadırlar. Yalın bir halde sportif amaçlı faaliyetten öteye geçmeyen bir karşılaşmanın, tarihsel geçmiş,

süreç ya da iki ülke arasında yaşanan olumlu veya olumsuz gelişmeler gölgesinde değerlendirilmesi sonucu; spor karşılaşmasının etkileri, ülkeler arası savaşa sebep olacak kadar güçlü yankılara sebep olmuştur.

Uluslararası ilişkilerin bağımsız bir disiplin olarak tanınmasının tarihsel sürecinden bu tarafa iki Dünya Savaşı ve tüm dünyayı etkileyen Soğuk Savaş dönemi sona erdiğinde, devletler arası politik ilişkilerde farklı yol ve araçlar daha sık kullanılmaya başlanmıştır. Uluslararası politika ve spor arasındaki ilişki, diplomasi aracı olarak sporun kullanımının yaygınlaşmasıyla önemini daha da artırmıştır.

3.4. Spor ve Kamu Diplomasisi

Türk Dil Kurumu diplomasi terimini, uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü, yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı, bu işte çalışan kimsenin görevi mesleği, bu görevlilerin oluşturduğu topluluk ve güç bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceriklilik olarak tanımlanmaktadır (TDK 2020). Kamu diplomasisi kavramı ise ilk olarak 1965 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin Tufts Üniversitesi Fletcher Schools of Law and Diplomacy Dekanı Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır. Gullion'a göre kamu diplomasisi, bir ülkenin dış politikasının oluşturulması ve uygulanması sürecinde politikaların uygulanacağı diğer uluslararası kamuoyunun tutumlarını etki altına almaktır. Kamu diplomasisi, aynı zamanda yabancı toplumların uluslararası algılarını, tutumlarını ve politikalarını etkilemek üzere yürütülen iletişim sanatı olarak da tanımlanmaktadır (Akoğlu ve Mutlu 2018). Tanımlardan anlaşılacağı üzere geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi arasındaki en belirgin fark, geleneksel diplomasi ikna ve politik açıdan değişiklik gibi amaçlar güderken, kamu diplomasisi karşılıklı ilişki kurmak, olumlu izlenim yaratmak gibi fonksiyonlara yoğunlaşır. Bu kapsamda spor, ilişkileri artırmak ya da izlenim yaratma konusunda özellikle küresel etki kabiliyeti göz önüne alındığında önemli bir yumuşak güç aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Büyük ve uluslararası düzeyde gerçekleşen spor organizasyonları, global düzenleyici spor kuruluşlarının etkinlikleri, endüstriyel faaliyetler ve özellikle dünya genelinde tanınmış sporcular ile spor, diplomatik faaliyetlere kapı aralamıştır. Spor için ilgili diplomasi faaliyetlerini Steven J. Jackson, "The contested terrain of sport diplomacy in a globalizing world" isimli makalesinde şu şekilde kategorize etmiştir.

Şekil 3.1. Spor ve Kurumsal Diplomasi Modeli (Jackson 2013)

Uluslararası sivil diyalogun artırılması ve kültürler arasında bir bağ oluşturulması amacı ile önemi artan ve uluslararası kuruluşlar tarafından desteklenen spor faaliyetleri, beğeni ve ilgi alanları açısından birbirlerinden ayrılmakta olan kültürleri, belirli alanlarda birleştirebilmektedir. Spor, dünyanın farklı ülkelerinde geniş kitleleri etkileyebilmekte ve sahip olduğu kamuoyu ilgisi sebebiyle gerek ticari kurumların gerek devlet kurumlarının ve gerekse uluslararası basının dikkatini üzerine çekebilmektedir. Kamu diplomasisi kapsamında kültürel çekim yöntemlerinden biri olarak ifade edilen spor diplomasisi, toplumsal ve milli açıdan takım ruhunun gelişmesine yardımcı olması, uluslararası alanda ülkelerin temsili, kültürel ve siyasi çatışmaların önüne geçilmesi ve ülke tanıtımı açısından büyük önem arz etmektedir (Akoğlu 2018).

Bölümün ilerleyen başlıklarında kamu diplomasisinin sporda kullanımına yönelik detaylı örneklerle yer verilecek olup, konunun pozitif yönlerinin ele alındığı örneklerden sıyrılarak, sporun diplomatik amaçlarla kullanımının negatif eğilimli sonuçlarından da bahsetmek gerekmektedir. Bolçay (2019)' a göre spor, insan

doğasının ayrılmaz parçası olan saldırganlık güdüsü için bir boşalma olanağı sağlarken, barışçıl bir ortam sunmaktadır. Fakat sporun “barış içinde yapılması” ile “barış için yapılması” çok farklı başlıklardır. Sporun barış içinde yapılması, sporun tanımlarındaki tüm koşulları yerine getirmesi, hatta sporun kendisidir. Dolayısıyla her toplumsal olgu gibi spor olgusunun da yapıldığı toplumun, siyaset ve ideolojilerinden ayrılmaz bir parça olduğunu hatırlayarak, sporun hangi amaca hizmet ettiğini, devletlerin politikaları belirlemekte ve ülkesini temsil eden sporcunun da bu etkilerin altında kaldığı bilinmektedir. Yine Barrie Houlihan' ın 2002 yılında kaleme aldığı "Sport, Policy and Politics: A comparative analysis" kitabında belirttiği üzere endişelenecek bir konunun da, sporun; idari, finansal ve personel altyapısının hükümet tarafından kolonileştirilebilmesinin mümkün olmasıdır. Ona göre birçok durumda bağımsız spor sesini sağlayan organlar bile kamu sübvansiyonuna bağlıdır. Dolayısıyla, özerkliği teşvik etmek için görünüşte tasarlanan politikalar daha da fazla bağımlılık yaratabilir. Hükümetlerin spora yönelik desteğindeki dramatik artış, bu sonuçları yanında getirecektir. Bu durum, sporun ve spor elemanlarının büyük ölçüde hükümete eleştirel olmayan bir bağımlılıkla bağlı kalmasına yol açacaktır (Houlihan 2002). Öte yandan bütün sporların, tarihinin politikaya, topluma ve kültüre derinden gömülü olduğu gerçeğine vurgu yapmak gerekebilir. Bir başka deyişle bu durumun önüne geçmek neredeyse imkansızdır yakındır diyebiliriz. Ancak ülkelerin büyük güç politikaları sayesinde, sporun siyasete enjekte edilmesiyle, dünya dostluğuna ev sahipliği yapması planlanan olimpiyatlara bile gölge düşmüş, birçok siyasi eylem, boykot ve korkunç şiddet içeren olaylar yaşanmıştır. 1972 Münih Yaz Oyunları, (Filistinli teröristlerin 11 İsrail ekibi üyesini öldürdüğü zaman) bunların en dehşet verici olanı olsa da birçok olimpiyat bu tarz olayların gölgesinde gerçekleşmiştir (Zeiler 2014).

3.5. Sportif Karşılaşmalar ve Diplomatik Etkiler

Son zamanlarda bazı teorisyenler tarafından sıkça dile getirilen dünya barışı rüyası, özellikle uluslararası ilişkiler disiplininin temel barış fikri argümanını da içermesinden dolayı önem kazanmış ve birçok makale ve kitaba konu olmuştur. "Sport and International Relations" isimli kitabın "Prologue" bölümünde Christopher Hill; gelecekteki araştırmaların spor dünyasının çeşitliliğini anlama, uluslararası ve disiplinlerarası iş birliğini teşvik etme ve Olimpiyatların orijinal ruhunu yeniden

gözden geçirme çabalarına yönelik yoğunlaşması gerekliliğini vurgulayarak, bazı konulara dikkat çekmiştir. Bunları kısaca şu şekilde özetlemek gerekirse;

- Spor federasyonlarının uluslararası devlet dışı aktörler olarak artan önemi,
- Sporun uluslararası çatışmaların çözümünde, diplomaside ve yaptırım rejimlerinde potansiyel rolü,
- Küresel rejimlerin spordaki payı ve bunların güçlendirilmesindeki rolü,
- Batı devletleri içindeki baskın güçlerin alt gücü ya da çeşitli “ötekileştirme” faaliyetlerine tabi tutulanlar tarafından bir direniş kaynağı olarak spor,
- Spor ve ulusal kimlik oluşturma ve devlet çıkarlarının uluslararası izdüşümü,
- Spor ve sosyal değişim ve sosyal teoride yenilikle ilişkisi (örneğin spor ve kapitalizm, modernite, ilerleme, içirme, dışlama, ayrımcılık, kimlik vb.) (Hill 2004).

Christopher Hill diplomasi ve sporun, günümüzde ne kadar grift bir yapı ile iç içe geçtiğinin farklı konulara olan etkilerine değinerek göstermeye çalışmıştır. Amerika Birleşik Devletleri Başsavcısı B. Kennedy bir konuşmasında “Bizim gerçek gücümüzü bir kez daha göstermek için Olimpiyatlardaki üstünlüğü yeniden ele geçirmemiz, ulusal hedefimizdir” demiştir. ‘Demir Leydi’ lakaplı Margaret Thatcher bile İngiliz futbol takımıyla fotoğraf çekirmiş, İskoç Federasyon Kupası’nın kura çekimlerine katılmıştır. Kanada başbakanlarından Pierre Trudeau, 1960’ların ortasında başlayan ayrılıkçı hareketlere karşı, 1968’ deki seçim sürecinde Kanada’nın birliğini vurgulamak amacıyla spor ve kültürü harmanlayan bir söylem geliştirmiştir. R. Nixon da Amerika Birleşik Devletleri başkanlığı süresince sportif başarıları etkin bir şekilde politika aracı olarak kullanmıştır (Seval ve Kodaman 2015).

Spor ve diplomatik faaliyetlerin sebepleri ve sonuçlarına kısmen değinilen bir önceki başlığa derinlik katmak adına tarihsel süreç içerisinde yaşanan ve bir şekilde ülke ilişkilerini etkileyen ya da global sonuçlara yol açan spor içerikli örneklerle değinmek, konuyu çözümlemek adına önemli bir yol olabilir.

3.5.1. 1920 Anvers Olimpiyat Oyunları

TMOK (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi) verilerine göre 20 Nisan - 12 Eylül 1920 tarihleri arasında Belçika’ nın Anvers kentinde düzenlenen oyunlara

Ülkemizden sporcu katılmadı. Türkiye, Almanya, Avusturya-Macaristan ve Bulgaristan ile birlikte I. Dünya Savaşı' nı çıkaran ülkelerden biri olarak Oyunlara davet edilmedi (TMOK 2020). Bilindiği zere 1. Dünya Savaşı nedeniyle 1916 yılında Berlin' de yapılması planlanan Olimpiyat Oyunları yapılamamıştı. 1920 olimpiyat oyunlarının da başlangıçta Avusturya'nın Budapeşte şehrinde düzenlenmesi yönünde karar ıkılsa da, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun 1. Dünya Savaşı' nda Almanya' nın mttelefiki olması nedeniyle çoğunluğu Fransızların oluşturduğu Uluslararası Olimpiyat Komitesi, olimpiyatları Belçika' nın Anvers kentine devretti. 1. Dünya Savaşı' nın İttifak Devletleri (Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Bulgaristan Krallığı ve Almanya) oyunlara davet edilmedi (Türsen 2012).

3.5.2. 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları

Berlin Olimpiyat Oyunları sırasında Almanlar tarafından alınan göstermelik önlemlere rağmen Nazi politikası ve ırkçılık, oyunların pek çok alanına damgasını vurmuştur. Oyunlarda ABD'den iki zenci atlet, kısa mesafe koşucusu ve uzun atlamacı Jesse Owens ile yüksek atlayıcı Cornelius Johnson büyük başarı göstermiştir. Zenci atletlerin bu başarıları, Hitler'in hoşuna gitmeyerek atletizm yarışlarını izlediği stadı terk etmiştir. Oysa sporda fair-play rakip takımların sporcularına hoşgrl olmayı, hangi ülkeden ve ırktan olursa olsun başarılı olanı takdir etmeyi gerektirmekteydi (şentürk 2018).

1936 Olimpiyatlarının en dikkat çekici yanı, asıl amacının ötesinde hizmet ettiği gerçeğidir. Nazi Almanya' sında sanat ve spor, siyasetin birer aracı olarak, faşist estetiğin sergilendiği, tek tip ve anonimleştirilmiş bir toplum yaratmak düşüncesine, farklılıkları dışlayan, çoğunluk düşüncesine dayalı ve ırkçı politikasına hizmet etmişlerdir. Bu şekilde ulusların yakınlաřması düşüncesine hizmet etmesi gereken Olimpiyat Oyunları, ilk defa totaliter bir rejimin aracı olarak, spor ve siyaset tarihinde farklı bir yer kazanmıştır (Hekimler 2013).

3.5.3. 1972 Münih Olimpiyat Oyunları

Münih katliamı olarak akıllara kazınan ve olimpiyat tarihinin en kanlı olayları arasında yer alan 7 İsraili sporcu ve 2 antrenörün rehin alınması olayı, Olimpiyat tarihine kara bir leke olarak kazınmıştır. İsrail, Mısır, Ürdün ve Suriye

arasında gerçekleşen 6 Gün Savaşı biteli beş yıl olmuş ancak etkileri devam etmekteydi. Savaş sonucu İsrail topraklarını, Sina Yarımadası, Golan Tepeleri ve Gazze, Batı Şeria'yı alarak oldukça genişletmiştir. Bu olaylar sonucu İsrail ve Arap devletleri arasında gerginlikler ve silahlanma yarışı devam etmiştir. Ayrıca bu gelişmeler doğrultusunda kurulan direniş örgütlerinden biri de bu kanlı eylemi planlamıştır. Kara Eylül örgütünün 8 üyesi Münih' teki olimpiyatlara katılan sporcuların kaldığı 2 apartmana saldırı düzenleyerek, İsrail takımından bir sporcu ve bir antrenörü eylem sırasında öldürerek, 7 sporcu ve 2 antrenörü rehin aldılar. Saldırganlar rehineri bırakmak için İsrail hapishanelerinde tutulan 200 tutuklunun ve Alman Kızıl Ordu Fraksiyonu adlı suç örgütüne ait 2 tutuklunun salınmasını istediler. Daha sonra bundan vazgeçip ülke dışına kaçmak istediler. Ancak rehinerle birlikte havaalanına giderken polis operasyon düzenledi (Arlı 2020).

Çıkan çatışma, 11 İsrailli sporcu ve antrenör, 1 Alman polisi ve 5 saldırganın öldürülmesiyle sonuçlandı. Olay sonrasında Olimpiyatlar durduruldu ve pek çok ülke Olimpiyatları terk etti. Saldırganlardan 5' inin cenazesi Libya' da devlet töreniyle gömüldü ve büyük tepki çekti (Kaya 2016).

3.5.4. Olimpiyat Oyunları ve Boykotlar

Olimpiyat oyunları, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin oyunları boykot eden ülkelerin, komiteden çıkarılacağını ve Olimpiyat Oyunlarına davet edilmeyeceğini açıklamadan önce birçok farklı sebepten dolayı boykotlara sahne olmuştur. Kimi zaman bireysel kimi zaman ülkeler nezdinde boykotlar yaşanmış olup, konumuz gereği bireysel ya da tekil ülke bazlı boykotlardan ziyade toplu şekilde gerçekleştirilen boykotlar derlenmeye çalışılmıştır.

1956 Melbourne Oyunlarında Rusya'nın Macaristan'ı işgal etmesi yüzünden Hollanda, İspanya ve İsviçre oyunları boykot etmiştir. 1972 Münih oyunlarında Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Rodezya'yı oyunlara kabul etme kararı, 40 Afrika ülkesinin boykotuna yol açmıştır. Bunun üzerine Uluslararası Olimpiyat Komitesi Rodezya'yı tekrar oyunların dışında bırakmıştır (Karahana 2015). 4 yıl sonra Montreal Olimpiyatlarında Yeni Zelanda'nın "All Blacks" adlı rugby takımının, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından Olimpiyatlara alınmayan Güney Afrika Cumhuriyeti' ne giderek maç yapmasını gerekçe göstererek, Yeni Zelanda' nın Oyunlara alınmamasını isteyen 20 Afrika ülkesine ait sporcular (kimi kaynaklara

göre 22), isteklerinin kabul edilmemesi üzerine ülkelerine dönmüşlerdir (TMOK 2020). 1980 Moskova Olimpiyatları, Rusya'nın Afganistan'ı işgal edişini protesto için ABD ve 66 ülke tarafından boykot edilmiştir. Türkiye'nin de dahil olduğu ülkeler Moskova'ya sporcu göndermemiştir. Buna karşılık olarak 1984 Los Angeles (ABD) Olimpiyatlarına Romanya hariç Rusya ve diğer doğu blok ülkeleri katılmamıştır. Böylece Doğu bloğu 1980 Moskova Olimpiyatlarına misilleme yapmıştır. (Aytekin 2016). Yine 1988 yılında Seul'de yapılacak oyunları, yıllardır düşman olan Kuzey ve Güney Kore, paylaşmak istemiş, ancak çıkan anlaşmazlıklar sonucu Kuzey Kore ve beraberinde Etiyopya ile Küba, Güney Kore'yi boykot ederek Olimpiyatlara katılmamıştır (Karahan 2015).

3.5.5. Türkiye-Ermenistan Futbol Karşılaşması (6 Eylül 2008)

Tarihsel süreçte yaşanan problemler nedeniyle sınır komşumuz olan Ermenistan ile sınır kapılarımız kapatılmıştır. Ülkemizin Ermenistan ile sınır kapısının açılması ve ilişkilerin normalleştirilmesi, o dönem uygulanan dış politika stratejisi (komşularla sıfır sorun politikası) çerçevesinde gündeme gelmiştir. Bu politika bağlamında ilk adım 6 Eylül 2008 tarihinde Erivan'da oynanan Ermenistan-Türkiye milli maçına Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Ermenistan Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan' ın davetine “evet” demesiyle atılmıştır. O dönemde “futbol diplomasisi” diye adlandırılan bu davranışla birlikte iki ülke arasındaki ilişkileri normalleştirme çabalarına girilmiştir (Gaytancıoğlu 2010).

2009 Nisan' ında yoğunlaşan ilişkiler, 23 Nisan gece yarısı İsviçre' nin arabuluculuğu ile imzalanan “yol haritası” ile bir plana oturtulmak istenmiştir. Dönemin ABD Başkanı Barack Obama' nın Nisan 2009' da Türkiye' ye gelerek Türkiye Büyük Millet Meclisi' nde yaptığı konuşma sırasında, Türkiye'nin geçmişi ile yüzleşmesi gerektiği ve sınır kapılarını Ermenistan' a açmasının gerekliliğini dile getirmesi tüm kamuoyu tarafından takip edilmiştir. Ancak ABD ve AB'nin (Avrupa Birliği) baskılarıyla normalleştirilmeye ve yakınlaştırılmaya çalışılan Türkiye-Ermenistan ilişkileri, Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinde uzaklaşma sürecini başlatarak, Azeri tarafının tepkilerine yol açmıştır (Demirağ 2014).

3.5.6. ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti (Ping Pong Diplomasisi)

1971 yılında Japonya'nın Nagoya şehrinde gerçekleşen Dünya Masa Tenisi Şampiyonası sırasında Amerikalı bir oyuncunun yanlışlıkla Çin Halk Cumhuriyeti oyuncularını taşıyan otobüse binmesi ve aralarında oluşan dostça diyalog sonucu belki de o dönemin en önemli diplomatik yakınlaşmalarından biri sayılabilecek bir durum gerçekleşmiştir. Soğuk savaş yıllarında ABD ile Çin arasında başlayan bu yakınlaşma tarihte "ping pong diplomasisi" olarak anılmaya başlanmıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti devlet başkanı Mao, olaylardan sonra dostça bir adım atarak, on kişilik ABD masa tenisi takımını, yöneticilerini ve eşlerini turnuva sonunda tüm masrafları hükümetçe karşılanan bir Çin gezisine davet eder. Devrimden sonra tamamen kapalı olan Çin' e sporcuların yaptığı bu gezi basın organlarında geniş yer bulur. Devamında dönemin ABD Başkanı Nixon Çinli oyuncularını ABD' ye davet eder ve sekiz şehri kapsayan bir gezi gerçekleşir. Bu olay iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesi için bir fırsat olarak kullanılmış ve 21 Şubat 1972 yılında Nixon' un Pekin ziyareti gerçekleşmiş ve iki ülke arasında diplomatik ilişkiler başlamıştır (Yağmurlu 2019).

3.5.7. Honduras ve El Salvador (Futbol Savaşı)

1969 yılı Dünya Kupası eleme maçında karşılaşan Honduras ile El Salvador arasında yaşanan ve yaklaşık yüz saat süren bu savaş literatüre 'Futbol Savaşı' olarak geçmiştir. Honduras ve El Salvador arası sınır anlaşmazlıklarının, geniş ölçekte yaşanan orantısız göçlerin, ülkesel gelişmişlik ve refah boyutunda yaşanan eşitsizliklerin zemin hazırladığı bu savaş, her iki ülke açısından da ağır yıkımlara ve kayıplara yol açmış, halen de etkilerinin gözlendiği bir süreci başlatmıştır (Dulkadir 2016).

Yaklaşık 3000 kişinin hayatını kaybettiği savaş, Amerika Birleşik Devletleri' nin müdahalesiyle son buldu. Kazanan taraf olmadı. Göçebelerin bir kısmı ülkelerine geri döndüler ve El Salvador' da 11 yıl sürecek bir iç savaş başladı. Honduras, göçbeleri sınır dışı ettiği için El Salvador' a tazminat ödemek zorunda kaldı. Bu 100 saatlik savaştan sonra iki ülke arası ilişkiler düzelmedi. Devlet başkanlarının el sıkışması bile ancak 2006 yılında gerçekleşti. Devletlerin bu kadar zaman aralarına mesafe koymaları, futbol sonucu yaşanan bir gerginliğe ne kadar önem verdiklerinin bir göstergesi olarak görülebilir (Ünal 2015).

3.6. Spor, Barış ve Uluslararası Toplum

Spor antik çağlardan günümüze kadar olan süreçte, bedeni şekillendirmek ve onu disipline etmenin yanında, politik veya ideolojik olarak farklı misyonlarda da karşımıza çıkmıştır. Özellikle savaş sonrası dönemde Avrupa' yı canlandırmak için önemli bir araç ve eski sömürgeler içinde bağımsızlığa giden bir yol sağlamak adına önemli bir unsur olmuştur. 21. yüzyıla gelindiğinde ise durgun bir kalkınma ortamında amaç edinen hedeflere ulaşmak için kullanılmaya başlanmıştır. Birleşmiş Milletler; (BM) 2000 yılının eylül ayında 191 ülkenin katılımıyla gerçekleştirdiği toplantısında, kalkınma hedefleri ve barış için spor paradigmasıyla bir dizi kararlar almıştır. Ayrıca sporun dünyadaki hemen hemen her toplulukta gelişmeye katkıda bulunabileceğini belirten BM, Kalkınma ve Barış için Spor Bürosu'nun oluşturulması yoluyla sporun kalkınma arayışında seferber olmasını sağlamıştır (Milington 2015).

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-Moon sporu şu sözlerle özetlemiştir: “spor, hepimizin konuşabileceği bir lisandır.” Bu minvalde Avrupa Birliği de spor politikaları ve sporun fonksiyonel kullanımına yönelik farklı çalışmalar yapmaktadır. Esasen Avrupa Birliği' nin kuruluşundan bu yana farklı noktalarda spora vurgu yaptığı görülse de nihai anlamda 2009 yılında imzalanan Lizbon Antlaşması' nın 165. maddesiyle spor, AB' nin yetki alanlarından biri olarak tanınmıştır. Söz konusu maddeye göre, Birlik sporun gönüllülük esasına dayalı kendine özgü doğasını, yapısını, ekonomik ve sosyal işlevlerini dikkate alarak Avrupa' da spora ilişkin konuların teşvik edilmesine katkıda bulunacaktır. Ayrıca Birliğin ve üye ülkelerin spor alanında üçüncü ülkelerle ve yetkili uluslararası örgütlerle iş birliğini geliştireceği de ilgili maddede belirtilmektedir (Taş ve ark 2013). Avrupa Birliği' nin ekonomik temelli olarak başlayan ortaklığı yayılma etkisiyle; siyasi, kültürel birçok alanda uygulama alanı bulmuştur. Sporun da bu etkiyle beraber, iş birliği ve diyalog konusunda etkili olacağı düşünülmektedir. Özellikle farklı destek ve eğitim programlarıyla sadece Birlik içerisinde değil Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkeler ile de iş birliği ve etkileşim amaçlanmaktadır.

Uluslararası spor federasyonları ve bunların düzenledikleri spor karşılaşmaları ya da organizasyonları, Olimpiyat Oyunları ve bunlar gibi belirli kuralları olan ve işleyiş açısından ülkelerin bir bakıma eşit olarak temsil edildiği organizasyonlar sportif kapsamda daha işler durumdadır. Spor; Soğuk Savaş sonrası

yeni dünya düzeninde ve içinde bulunduğumuz yüzyılda insanlara ve sonrasında toplumlara ulaşmanın en kolay yollarından biri haline gelmiştir.

Sporun toplumlar ya da kitleleri etkileme gücü aynı zamanda ülkeler arasında iş birliği ya da çatışma gibi birçok duruma doğrudan sebep olacak kadar güçlüdür. Önceki başlıklarda detayları verilen örneklerde bu durum açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Sporu, küresel anlamda değerlendirirken bu gücü görmezden gelmek doğru olmayacaktır. Sporun anlam olarak derinleşmesi ve bu derinliğin tıpkı Avrupa Birliği özelinde terimsel olarak kullanılan "Spillover Effect" yani yayılma etkisi yaratarak ülkelerin daha başka alanlarda iş birliğine gitmesi ütopya olmaktan çıkmıştır. Atasoy ve Kuter (2005)' e göre günümüzde siyasal küreselleşme; siyasal sınırların bir ülke üzerinde mutlak otorite gücünü yitirmesi, en azından bu gücünü paylaşımına açması, yönetim sistemlerinin karşılıklı etkileşim içerisine girmesi, bu süreç sonunda da demokrasi, insan hakları ve özgürlükler temelinde dış müdahalelerin yoğunluk kazanması ya da en azından bu müdahalelerin ön kabulü ve uluslararası hukukta meşru, kabul görebilir, bir sav olarak kabullenilmesi, ulus devlet ve bu kuruma ait sembol ve kutsalların silinip ya da tartışılarak, çok uluslu - çok etnisiteli, çoğulcu bir sosyal motif haline girmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımla beraber sonuç olarak, çoğulcu ve sivil toplumcu bir yapı öngörülmektedir. Her ne kadar birçok ulus aşırı yapılanma, farklı platformlarda mümkün olsa da ulus devletler için vazgeçilmez olan egemenlik hakkının kısıtlanmasının kabulü yakın gelecekte mümkün gözükmemektedir. Ancak spor, birçok örnek uygulaması ile bu zirveye ulaşmak adına ihtiyaç duyulan araçlardan biri olabilecek konumdadır diyebiliriz.

4. GEREÇ VE YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Amacı

Spor, etkileri farklı alanlarda giderek artan önemli olgulardan biri haline gelmiştir. Teknolojik gelişmelerin etkisiyle küreselleşmenin yansımaları sportif etkinliklerde de kendini göstermiştir. Çalışmada değinilen uluslararası toplum fikri; birçok kesim tarafından bir ütopya olarak görülmektedir. Elbette sınırların ve ulus devlet kavramının bu derece işletildiği günümüz koşullarında, her alanda bu fikri uygulamak, ülkeleri ortak bir çatı altında toplamak fazlasıyla iyimser bir hayal olmaktan öteye geçemeyecektir. Ancak alçak politika olarak nitelendirilen spor, ülkeler arasında gerginlikleri ve olumsuz ilişkileri, barış temelli etkileme eğilimindedir. Nitekim araştırmanın literatür kısmının üçüncü bölümünde bu yönde etkiler yaratan spor karşılaşmalarından örnekler verilmiştir. Çalışmamızın amacı ise konuyu daha derinlemesine anlayabilmek adına sportif anlamda özellikle ülkemizi yurt dışında temsil eden ve görev alan idareci, antrenör, hakem ve sporcuların bu konudaki fikirlerini inceleyerek, iletişim ve iş birliği gibi konularda sporun etkilerini yorumlamak ve spor dünyasında bahsi geçen değerlerin önündeki kısıtları daha yakından incelemektir.

4.2. Araştırmanın Önemi

Yeni dünya düzeninde ülkeler; yüksek politika araçları olarak görülen, askeri güç, ekonomik üstünlük ve diğer realist unsurların yanında, alçak politika faaliyetlerinin bir başka deyişle yumuşak güç araçlarının da etkisini kabul etmiş durumdadır. Ülkemizin de özellikle sahip olduğu coğrafya gereği, dış politika konusunda oldukça titiz ve usta yaklaşımlar sergilemek durumunda olduğu söylenebilir. Son zamanlarda Dışişleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu' nun sık sık dile getirdiği "Girişimci ve İnsani Dış Politika" alçak politika araçlarının önemini vurgulamaktadır.

Günümüzde sıklıkla farklı boyutlarda kullanımı ve etkileriyle gündeme gelen spor faaliyetleri de alçak politika aracı olarak yaygın şekilde kullanılmaktadır. Özellikle kitlelere ulaşma ve etkileme açısından en başarılı araçlardan biri haline gelen spor bu anlamda ülkemizde de etkili bir yöntem olarak kullanılmaya başlamıştır. Yakın geçmişte Ermenistan ile ilişkilerimizi olumlu yönde etkileyen futbol karşılaşması ve Suriye sınırında Rus uçağının düşürülme krizinden sonra Milli

takımlar arasında gerçekleştirilen dostluk maçı, alçak politika aracı olarak sporu etkin kullanımının örnekleri olarak gösterilebilir. Bu sebeple, özellikle Milli takımlarımız bünyesindeki sporcularımız ve Milli platformlarda görev yapan spor elemanları, ülkemizin bu alanda vitrini konumundadır. Çalışmamızda incelenmesi planlanan sporun uluslararası boyutta iş birliğini destekleme faktörü, hoşgörü, dostluk ve barış gibi kavramlarla olan yakından ilişkisinin, sahada aktif olarak görev yapmış ya da yapmakta olan, spor elemanları için ne anlam ifade ettiğini anlamak, yorumlamak çalışmanın pragmatik önemini artırmaktadır. Ayrıca uluslararası platformda spor köprüsüyle oluşturulacak olan dostluk ve İş birliği' nin önemini vurgulamak, spor elemanları tarafından işletilecek ve hayata geçirilecek olan dostluk ve İş birliği' nin önündeki engelleri anlamak ve göz ardı edilmemesi hususunda önerilerde bulunularak alana önemli katkılar sağlamak amaçlanmıştır. Nihai olarak araştırma sonucunda elde edilen verilerin yorumlanarak çözümlenmesiyle, sporun, farklı süreçlerde de etkisini göstererek, ülkeler arası diyalogu artırmak adına nitelikli kullanılmasına yardımcı olacağı kanaatiyle araştırma önem arz etmektedir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma; nitel bir araştırma olarak planlanmıştır. Nitel araştırmanın herkes tarafından kabul edilen bir tanımını yapmak güçtür. Bunun nedeni ise nitel araştırma kavramının bir şemsiye kavram olarak kullanılmasından ve bu şemsiye altında yer alabilecek birçok kavramın değişik disiplinlerle yakından ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır. Nitel araştırmada, tümevarım ilkesi hakimdir ve araştırmacı topladığı tanımlayıcı ve detaylı bilgilerden yola çıkarak incelediği probleme ilişkin ana temaları ortaya çıkarma, topladığı bilgileri anlamlı bir yapıya kavuşturma, yani bu bilgilerden yola çıkarak bir teori oluşturma çabası içindedir (Yıldırım 1999). Karataş (2015) nitel araştırmayı, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamıştır.

Çalışmada nitel araştırma metotlarından görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan üç görüşme tipi mevcuttur. Bunlar, yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve derinlemesine (yapılandırılmamış) görüşmeler olarak tasnif edilmektedir. Yapılandırılmış görüşme formları genellikle nicel araştırmalarda kullanılırken, yarı yapılandırılmış ve derinlemesine görüşmeler nitel araştırmalarda

daha sık kullanım alanı bulmaktadır (Saunders ve ark. 2009). Bu araştırmada da veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu görüşme türü, önceden belirlenmiş bir dizi soruların sorulmasını ve özel bazı konulara değinilmesini içermektedir. Bu sorular genellikle her katılımcıya sistematik ve tutarlı bir sırada sorulur, fakat görüşmecilerin bunların dışına çıkma özgürlüğü vardır. Görüşmeciler hazırladığı standartlaştırılmış sorulara aldığı cevabı derinleştirebilir (Berg ve Lune 2015).

Nitel araştırmalarda bir diğer önemli hususta araştırmanın desenlemesi olarak görülmektedir. Nitel araştırmalarda sık kullanılan desenleri; fenomenoloji, etnografi, gömülü teori ve durum çalışması olarak sıralayabiliriz (Christensen ve ark. 2015). Fenomenolojik analiz, ağırlıklı olarak varoluşçu psikoloji içerisinde gelişme gösteren bir yaklaşım olup, insanların çevrelerinde olup biten olayları nasıl değerlendirdiklerini anlamaya çalışan bir analiz türüdür. Araştırmacı ile katılımcılar arasında dinamik bir etkileşim sürecinin yaşandığı bir analiz türü olarak dikkat çeken fenomenolojik analiz; insanın, bilişsel, duygusal ve bedensel durumlarını bütüncül perspektiften incelemektedir. Araştırmacı; uygulamada, kişilerin söylediklerine dayalı olarak onların duygu ve düşüncelerini anlamaya ve yorumlamaya çalışmaktadır (Özdemir 2010). Araştırma konusu ve özellikle örneklem grubunun deneyimleri odaklı çözümleme stratejisi nedeniyle çalışmada fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

4.4. Veri Toplama Aracı ve Araştırma Örnekleme

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme metodu kullanılmış olup, görüşmeler sırasında araştırmacı tarafından hazırlanmış toplam 12 açık uçlu sorudan oluşan bir form kullanılmıştır. Formun ilk 6 sorusu araştırmaya katılan spor elemanlarının; cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek ve eğitim seviyelerine yönelik demografik bilgilerini öğrenmeyi amaçlamaktadır. 7. soru, ilgili oldukları spor branşı ve görevlerine dair nicel bilgileri sorgularken, 8. soru yabancı dil seviyelerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Soru formunun 9, 10, 11 ve 12. soruları ise katılımcıların, araştırma amacına yönelik deneyimlerini öğrenmek amacıyla kurgulanmıştır. İlgili soru formu; çalışmanın kapsadığı alanlar göz önüne alınarak, uluslararası ilişkiler, beden eğitimi ve spor ile iletişim bilim dallarında uzmanlaşmış üç farklı uzman görüşü neticesinde şekillendirilmiş olup, Selçuk Üniversitesi Spor

Bilimleri Fakültesi Etik Kurul Komisyonu tarafından 11/11/2019 tarihli 40990478-050.99/ sayılı kararla onaylanmıştır. İlgili soru formu ve Etik Kurul Onayı'na, ekler bölümünde yer verilmiş olup uzman görüşlerini içeren bilgi dosyaları araştırmacı tarafından muhafaza edilmiştir.

Nitel araştırmalarda örneklem seçimi ve büyüklüğü ile ilgili literatürde birçok farklı bilgiye rastlamak mümkün olmakla beraber, temelde inşa edilmek istenilen argüman; araştırma sahasında ön hazırlık yapmış ve yeterli seviyede bilgi düzeyine sahip araştırmacıya göre şekillenmektedir. Örneklem sayısı ile araştırmanın derinliğinin doğru orantılı olmadığını; özellikle görüşmeler sırasında tekrarlanan cevapların çalışmanın zenginleştirilmesi yönünde etkili olamayacağı yönünde uzman görüşlere rastlamak mümkündür. Nitekim Başkale (2016)' ye göre nicel araştırmalarda güç analizi ve etki büyüklüğü hesaplamaları örneklem sayısını belirlemek için önemli olmasına karşın odak grup, derinlemesine görüşme gibi nitel araştırmalarda bu konu tartışmalıdır. Çünkü kültürel, sosyal ya da kişisel ifadeleri tanımlayan standart ölçek ya da test henüz bulunmadığı gibi istatistiksel güç analizini yapmak için ifadelerin dağılımını belirleyen olasılık modelleri de mevcut değildir. Ancak bazı araştırmacıların ise farklı yönde görüşleri mevcuttur. Mark Luborsky ve Robert Rubinstein' in nitel araştırmalarda örnekleme isimli makalesinde; Nitel güç analizinin yeterli örnekleme konunun etkili bir şekilde ortaya konmasıyla gösterilebileceğini, araştırmanın konuyla ilişkili amaç ve hedefleri ne kadar iyi karşıladığına göre ve örneklemdaki ünitelerin uygunluğuyla değerlendirilebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir (Baskale 2016). Alanda yapılmış benzer çalışmalar incelenmiş olup araştırma için en uygun örneklem modelinin, nitel araştırmalarda sık kullanılan amaçlı örnekleme yönteminin olacağı kanaatine varılmıştır. Bu yöntem, incelenen konuyla doğrudan ilgisi olan ve araştırmanın amacına hizmet edecek kişileri seçmeye dayanan bir yöntemdir. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin kişilerin seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanımaktadır (Sosthenes 2019). Bu kapsamda Milli takımlarımız bünyesinde ya da uluslararası spor kuruluşlarında görev alan ve bu kuruluşların düzenlediği uluslararası organizasyonlara katılıp ülkemizi yurt dışında temsil eden alanında uzman idareci, antrenör, hakem ve sporculardan 16 kişiye ulaşılmış olup, araştırmacı tarafından görüşme verimliliği ve doygunluğu değerlendirilerek 4 sporcu, 4 antrenör, 3 idareci ve 3 hakem olmak üzere toplam 14 görüşme yapılan spor elemanı araştırmaya dahil edilmiştir. İlgili görüşmeler öncesinde katılımcılara

araştırmanın konusu, amacı ve bilimsel süreçte kullanımı hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Görüşmeler izinleri doğrultusunda ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Her bir görüşme ortalama 25-40 dakika sürmüş olup, araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

4.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik analizleri pek çok farklı metot ve sayısal ifadelerle yapılabilmektedir. Ancak sayısal verilerin olmadığı nitel araştırmalarda bu durum biraz daha karmaşık ve zordur. Ancak Egon Guba ve Yvonna Lincoln' ün (1982) kaleme aldığı, nitel araştırmaların epistemolojik ve metodolojik açıdan değerlendirildiği makalede; nitel araştırmalarda geçerlik-güvenilirlikten ziyade inandırıcılık olması gerekliliğine vurgu yaparak bazı kriterlere dikkat çekmişlerdir. Bu kriterler inanılabilirlik, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabirlik olarak dört temel başlıkta açıklanmıştır.

Tablo 4.1. Nitel Araştırmaların İnandırıcılığı İçin Kullanılan Yöntemler (Başkale 2016).

Faktör	Nitel versiyon	Yöntemler
İç geçerlik	İnanılabilirlik: Sonuçlar inandırıcı mı?	Uzun süreli etkileşim Araştırmacı önyargılarını azaltma Katılımcı teyidi Üçgenleme
Dış geçerlik	Aktarılabirlik: Sonuçlar diğer kişi ve durumlara aktarılabir mi?	Amaçlı örneklem Dahil etme/dışlama kriterleri Ortamin ayrıntılı tanıtımı Katılımcıların ayrıntılı tanıtımı
Güvenirlik	Güvenilebilirlik: Çalışma benzer koşullarda benzer katılımcılarla tekrarlandığında sonuçlar benzer mi?	Denetleme yolu Literatür Araştırma yöntemlerinin ayrıntılı tanıtımı Üçgenleme Başka bir araştırmacının süreç ve sonuçları incelemesi
Objektiflik	Onaylanabilirlik: Önyargılar azaltılarak objektiflik artırıldı mı?	Araştırmacı önyargılarını azaltma Üçgenleme

Yine Gloria L. Krahn ve Michelle Putnam "Psikolojik Araştırmalarda Nitel Yöntemler" isimli çalışmasında, nitel araştırma kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların sonucunda elde edilen bulguların geçerlik ve güvenilirliklerini artırmak için yöntemleri dört başlıkta incelemişlerdir. Bunlar, Kredibilite, Aktarılabirlik, Bağlılık ve Uygunluk olarak belirlenmiştir (Sönmez ve İlgün 2018).

Tablo 4.2. Nitel Araştırmalarda Geçerlik ve Güvenirliğin Artırılmasına Yönelik Yöntemler (Sönmez ve İlgün 2018).

Kriter	Uygulanabilecek Stratejiler
Kredibilite	Literatürde çeşitleme (triangulation) olarak ifade edilen bu kavram ile araştırmada birden çok veri toplama yöntemi ve veri analiz yöntemi kullanılarak ve birden çok araştırmacının bulguları yorumlaması sağlanarak kredibilite artırılmaya çalışılmalıdır.
Aktarılabirlik	Benzer diğer durumlara aktarılabirliğin sağlanması için uygun veri tabanlarının oluşturulması sağlanmalıdır.
Bağımlılık	Araştırmacılar aynı koşullarda aynı katılımcılar ile çalışmayı tekrarlayarak elde edilen bulguların benzer olduğunu göstermelidirler.
Uygunluk	Araştırmacılar yaptıkları görüşmeleri ve gözlemleri devamlı olarak not etmelidirler böylece elde edilen bulguların uygunluğu gösterilebilmelidir.

Araştırma kapsamında iç geçerlik unsuruna yönelik, araştırmacının, literatür incelemesini detaylı bir şekilde raporlaması ve katılımcılara yönelik iletişim kabiliyetinin yüksek olması, mesleki olarak aynı alanda benzer problemlerin farkındalığına sahip olması, önyargılı bir şekilde davranmasının önüne geçmiştir. Ayrıca görüşme sırasında sorulara yönelik cevaplar araştırmacının inisiyatifi doğrultusunda farklı soru tarzlarıyla tekrar teyit edilmiştir. Dış geçerlik unsurlarında ise örneklem grubunun, amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenmesi ve araştırma problemlerinin katılımcıların yaşanmışlıklarına yönelik belirlenmesi araştırma sorularına nitelikli cevaplar alma konusunda yardımcı olmuştur. Objektiflik ve Güvenirlik unsurlarında ise nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan üçgenleme tekniği kullanılmıştır. Üçgenleme modeli, verilerin analizi ve yorumlanmasında birden fazla araştırmacının yer alması olarak tanımlanabilir (Başkale 2016). Araştırmanın analizi sonrasında farklı bir uzman tarafından kodlanmamış metinler tekrar gözden geçirilmiş ve araştırmada belirlenen tema ve alt kodlara benzer tema ve kodların önerildiği tespit edilmiştir. Aynı verileri farklı araştırmacıların inceleyip benzer yorumlarda bulunması araştırmanın güvenirliliğini artırıcı nitelik taşımaktadır. Miles ve Huberman (1994) nitel araştırmalar için söz konusu güvenirlilik değerini aşağıda belirtilen şekilde formülize etmiştir.

$$GÜVENİRLİK = \frac{GÖRÜŞLERİN ÖRTÜŞME SAYISI}{TOPLAM GÖRÜŞLERİN ÖRTÜŞME SAYISI + GÖRÜŞ FARKLILIĞI SAYISI}$$

Şekil 4.1. Nitel Araştırmalarda Güvenirlik Formülü.

İlgili formül sonucu bulanacak olan katsayının %80 üzerinde uyumluluk belirtmesi ilgili araştırmanın güvenilirliği için yeterli görülmüştür.

4.6. Araştırma Verilerinin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma kapsamında ilgili spor elemanları ile yapılan görüşmeler sırasında, görüşmecilerin izniyle ses kaydı alınmıştır. Elde edilen veriler öncelikle online ortamda işlem yapılabilmesi için yazılı belge haline getirilmiştir. Bu yazılı belgelerin analiz sürecinde ise MAXQDA Analyctis Pro 2018 (Release 18.2.4) (Nitel ve Karma Yöntemler için Profesyonel Veri Analiz Yazılımı) isimli veri analiz programı kullanılmıştır. Görüşmeler, raporlar, tablolar, çevrimiçi anketler, odak grupları, videolar, ses dosyaları, literatür, görseller, belgeler gibi çeşitli verileri analiz etmeye yardımcı olan MAXQDA programı son yıllarda nitel, nicel ve karma yöntemlerde çalışmalar yapan araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılmaktadır (MAXQDA 2020).

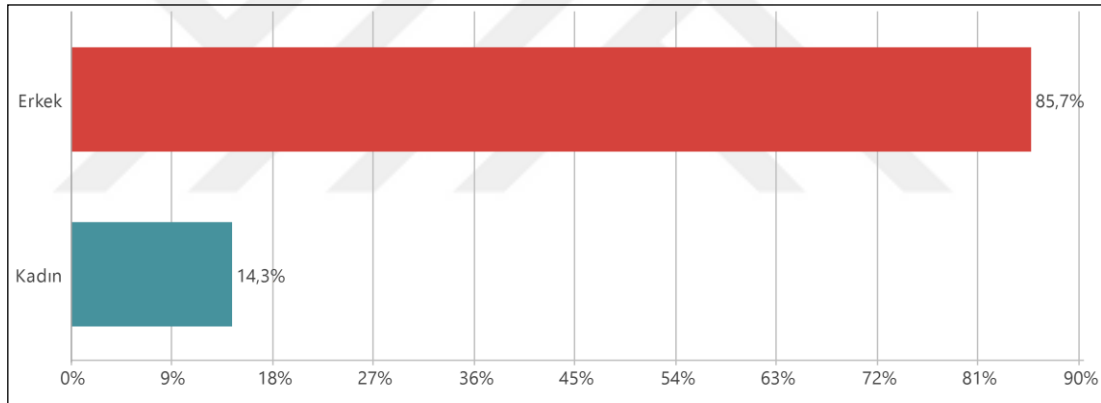
Yazılı belge haline getirilen görüşme raporlarını analiz etme sürecinde içerik analizi metodu kullanılmıştır. İçerik analizi, metin içinde tanımlanan belirli karakterlerden sistematik ve tarafsız sonuçlar çıkarmak için kullanılan bir araştırma tekniğidir. Bir başka deyişle veriden onun içeriğine ilişkin tekrarlanabilir ve geçerli sonuçlar çıkarmak üzere kullanılan bir metottur (Koçak ve Arun 2006). İçerik analizi sonrasında elde edilen verilerin birbirleriyle belirli bir tema altında sınıflandırılması yapılmış olup, sorulara verilen cevaplar kategori ve alt kategorilere ayrıldıktan sonra her bir kategoriye ilişkin kodlama yapılmıştır. Elde edilen veriler, frekans tabloları, kod haritaları ve kod matris tarayıcısı yardımıyla görselleştirilmiştir. Nihai olarak tablo, kod haritaları ve kod matris tarayıcısıyla elde edilen bulgular yorumlanarak, katılımcıların kodlama yapılan bazı görüşleri doğrudan aktarılmıştır.

5. BULGULAR

5.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Araştırmanın örneklem grubunda bulunan ve aktif olarak uluslararası sportif organizasyonlara katılım sağlayan 4 sporcu, 4 antrenör, 3 idareci ve 3 hakeme ait demografik bulgular aşağıdaki tablolarda detaylı olarak açıklanmaktadır. Katılımcılar ile ilgili olarak araştırma öncesinde görüşmelerin planı yapılmış olup ilk etapta toplam 16 katılımcıya ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucu gerekli görüldüğü takdirde daha fazla katılımcıya ulaşılması planlanmış olsa da araştırma verilerinin doygunluğa ulaşp, kısmen belirli hususları tekrarladığı tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında doygunluğa ulaşan veriler doğrultusunda bir idareci ve bir hakemin görüşme raporları analize dahil edilmemiştir.

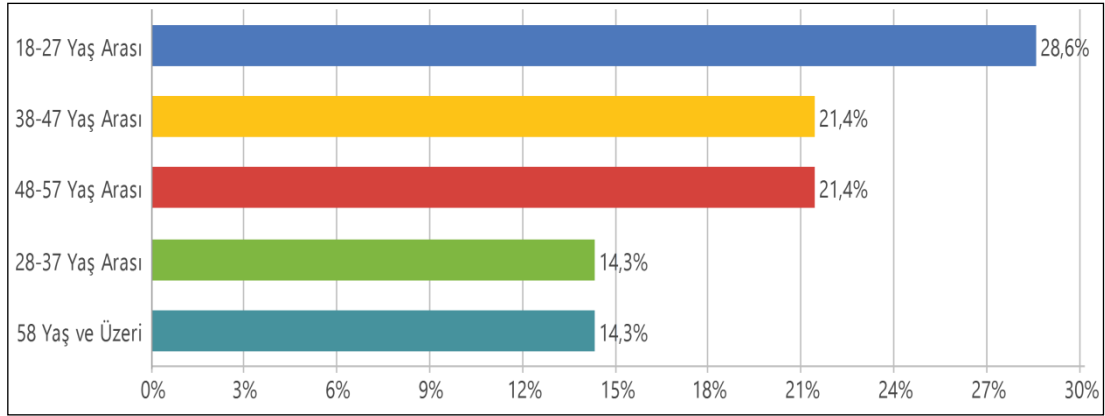
Tablo 5.1. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Cinsiyet Frekans Tablosu.

Tablo 5.1.' de araştırmaya katılan spor elemanlarının %85,7(n=12)' sinin erkek katılımcılardan oluştuğu görülürken, %14,3(n=2)' ünün kadın katılımcı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan spor elemanları çalışmanın yöntem kısmında belirtildiği üzere, amaçlı örnekleme metoduyla belirlenmiştir. Bu metotta katılımcıların araştırma konusu ile ilgili uzmanlık bilgisi ve deneyimlerinin yeterli düzeyde olması önemli bir husustur. Bu husus göz önünde bulundurulduğunda araştırmacının, katılımcıların uzmanlık derecesi ve güvenilirliği hakkında doğrudan bilgi sahibi olması öncelik olarak belirlenmiştir. Bu sebeple görüşme yapılan katılımcıların cinsiyet frekansı farklılık arz etmiştir.

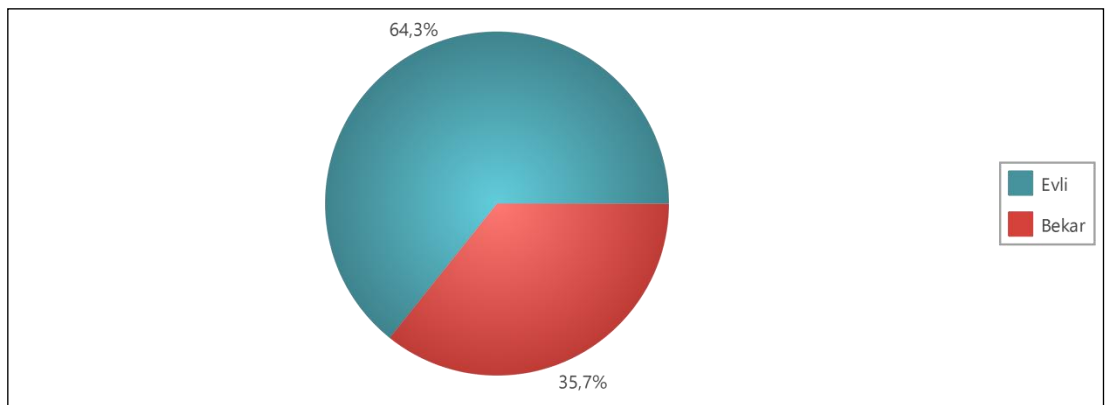
Tablo 5.2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Yaş Frekans Tablosu.

Tablo 5.2.' de araştırmaya katılan spor elemanlarının yaş frekansları incelendiğinde, en yüksek yüzdenin %28,6(n=4)' lık bir oranla 18-27 yaş arası katılımcılarda olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan 38-47 yaş arası ve 48-57 yaş arası olanların yüzdelerinin %21,4(n=3)' lük bir oranla eşit olduğu gözlemlenirken, 58 yaş ve üzeri ve 28-37 yaş arası katılımcıların da kendi aralarında %14,3(n=2)' lük bir oranla eşit yüzdelik dağılım oluşturduğu tespit edilmiştir.

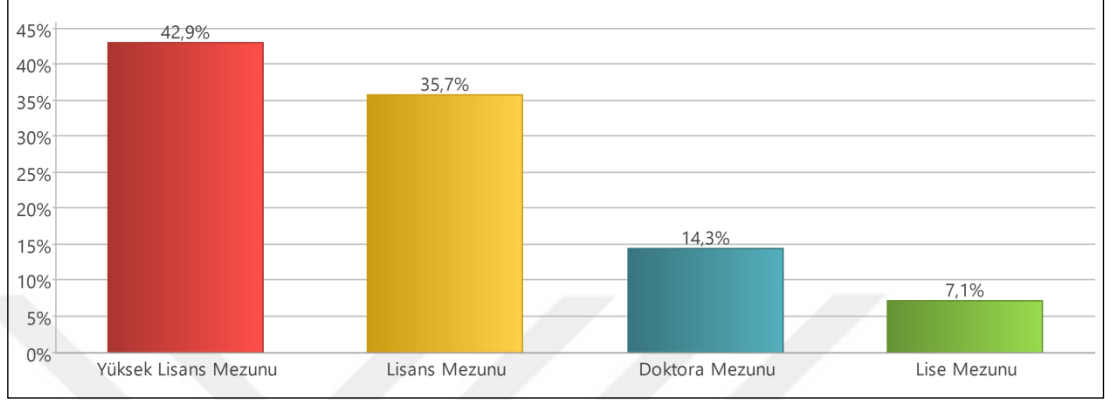
Araştırmaya katılan spor elemanlarının yaş frekansları detaylı olarak incelendiğinde 3 sporcu ve 1 hakemin 18-27 yaş arası grupta; 1 hakem ve 1 antrenörün 28-37 yaş arası grupta; 2 hakem ve 1 idarecinin 38-47 yaş arası grupta; 2 antrenör ve 1 idarecinin 48-57 yaş arası grupta ve son olarak 1 antrenör ve 1 idarecinin 58 yaş ve üzeri grupta yer aldığı tespit edilmiştir. Yaş frekanslarında nispeten sporcu grubunun daha genç yaş gruplarında yer alması; aktif spor yaşantısının, ülkemizde genç nesil tarafından sürdürülmesinden kaynaklı olabilir.

Tablo 5.3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Medeni Durum Tablosu.

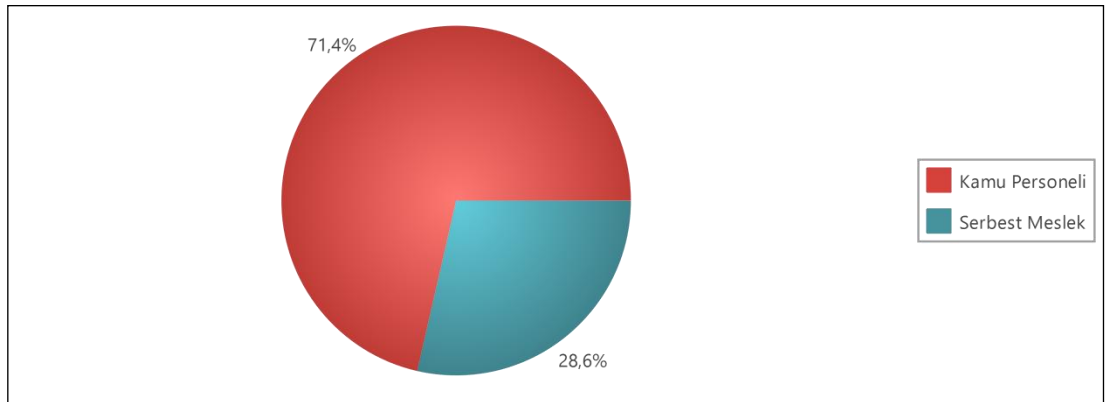
Tablo 5.3.' de araştırmaya katılan spor elemanlarının %64,3(n=9)' ünün evli katılımcılardan oluştuğu görölürken, %35,7(n=5)' sinin bekar olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların medenî durumları detaylı olarak incelendiğinde 3 sporcu ve 2 hakemin bekar olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.4. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Eğitim Seviyesi Tablosu.

Tablo 5.4.' de araştırmaya katılan spor elemanlarının eğitim seviyelerine göre incelenmesi sonucu, katılımcıların çoğunluğunun %42,9(n=6)' luk bir oranla yüksek lisans mezunu olduğu görölürken, %35,7(n=5)' si lisans mezunu, %14,3(n=2)' lük kısmının doktora derecesinde eğitim seviyesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Son olarak en düşük yüzde %7,1(n=1)' lik oranla lise mezunu seviyesinde gözlemlenmiştir. Araştırma kapsamında mülakat yapılan spor elemanlarının çoğunluğunun [%57,2 (n=8)] uzmanlık alanları ile ilgili olarak, lisansüstü eğitim seviyesine sahip olduğu gözlemlenmiştir.

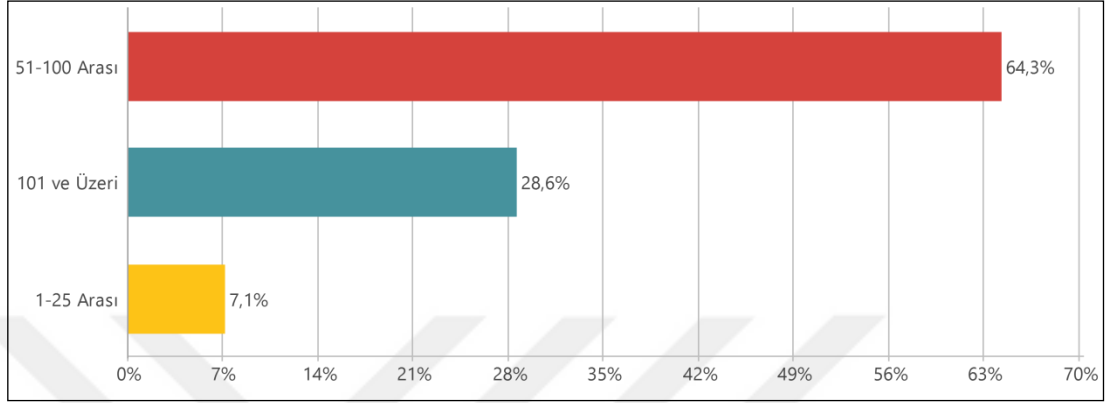
Tablo 5.5. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Meslek Bilgisi Tablosu.

Tablo 5.5.' de araştırmaya katılan spor elemanlarının %71,4(n=10)' ünün kamu personeli katılımcılardan oluştuğu görölürken, %28,6(n=4)' sının serbest meslek

erbabı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların mesleki olarak bilgileri alınırken sportif kimliklerin, bazı katılımcılarda mesleki olarak aynı olduğu gözlemlenirken bazılarının farklı bir mesleğe sahip olduğu gözlemlenmiştir.

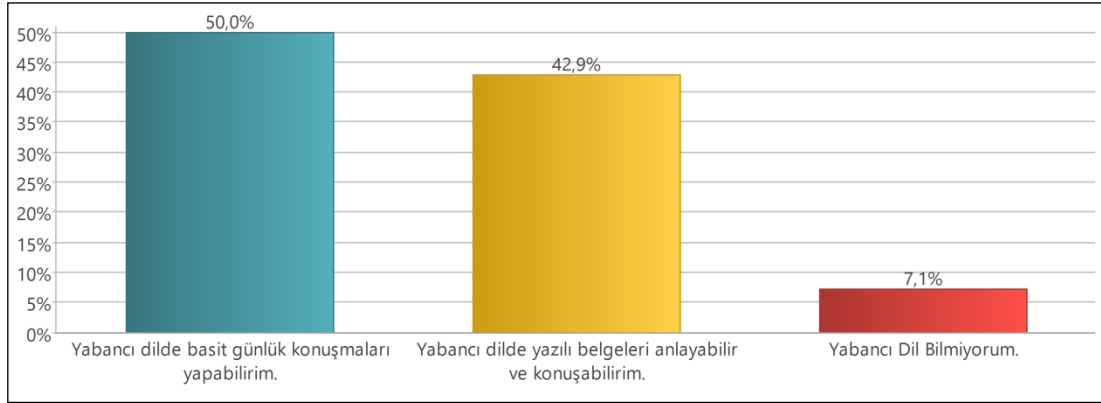
Tablo 5.6. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Uluslararası Spor Platformlarında Temsil veya Katılım Sayısı Tablosu.

Tablo 5.6.' da araştırmaya katılan spor elemanlarının uluslararası spor platformlarında temsil veya katılım sayısı belirtilmektedir. Katılımcıların %64,3(n=9)' ü ilgili organizasyonlara 51-100 arası bir sayıda katılım sağladığını ifade ederken, 101 ve üzeri katılıma sahip spor elemanı yüzdesi %28,6 (n=4) olarak tespit edilmiştir. Son olarak en düşük yüzde %7,1(n=1)' lik oran, 1-25 arası organizasyona katıldığını ifade eden katılımcıya aittir.

Araştırma katılımcılarının, araştırma sorularına güvenilir ve yetkin cevaplar vermesi, çalışmanın amacına ulaşması için oldukça önemlidir. Bu doğrultuda araştırma örneklemini Tablo 5.6.' da görüldüğü üzere uluslararası spor platformlarında birçok organizasyona katılmıştır. 1-25 arası organizasyona katıldığını ifade eden katılımcı bir antrenör olup, milli sporculuk geçmişine de sahiptir. Görüşmeci mesleki olarak katılım konusunda bilgi almak istendiği için bu sayıyı vermiştir. İlgili antrenörün sporculuk geçmişi de dahil edildiğinde bu sayı değişecektir. Ancak araştırmada verilen frekans değerlerinin, görüşmecilerin beyanı doğrultusunda kodlar aracılığıyla belirlenmesinden kaynaklı değişiklik yapılmamıştır.

Tablo 5.7. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Yabancı Dil Seviyesi Tablosu.

Tablo 5.7.' de araştırmaya katılan spor elemanlarının yabancı dil seviyesine dair detaylar yer almaktadır. Katılımcıların %50(n=7)' si yabancı dilde basit günlük konuşmaları yapabildiğini ifade ederken, %42,9(n=6)' u ileri düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olup, yazılı belgeleri anlayabildiğini ve konuşabildiğini dile getirmiştir. Ayrıca en düşük yüzde %7,1(n=1)' lik oranla, yabancı dil bilmediğini ifade eden katılımcıya aittir.

Uluslararası ilişki; çalışmanın temel konularından birini oluşturmakta olup, belki de tüm dünyada farklı ülke insanları arasında iletişim ve iş birliği konusunda; ilişkiler önündeki en büyük engel ortak bir dil kullanılamaması problemidir. Bu araştırmada ulaşılmak istenilen sonuçların güvenilir olması da, katılımcıların ortak dil ve iletişim problemini yaşamamasıyla doğru orantılı olacaktır. Araştırma kapsamında katılımcıların yabancı dil seviyesi ile ilgili olumsuz yanıt alınan katılımcı bir antrenör olup, aynı zamanda 101 ve üzeri organizasyona katılım beyan etmiştir. Bu soruya verilen cevaplarda, ilgili antrenör ve yabancı dilde basit günlük konuşmaları yapabildiğini ifade eden katılımcıların tamamı diğer sorularda anlattıkları deneyimlerden hareketle, diğer ülke katılımcılarıyla iletişim konusunda bir problem yaşamamaktadır. Yabancı dil olarak İngilizce bilgisi kastedilmektedir. Ayrıca bazı katılımcıların birden fazla dil bildiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların dil bilgisi, araştırmanın geri kalanında ele alınacak olan sporun uluslararası iş birliği boyutu ve politik etkilerini anlama ve değerlendirme konusunda oldukça önem arz etmektedir. Bu minvalde araştırma kapsamında görüşme yapılan spor elemanlarının yeterli seviyede yabancı dil bilgisine sahip olduğu söylenebilir. Katılımcıların genel olarak demografik bilgilerinin yer aldığı tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 5.8. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Genel Demografik Bilgi Tablosu.

		Cinsiyet	Medeni D.	Meslek Bilgisi	Yaş Aralığı	Eğitim Durumu	Temsil ve Katılım Sayısı*	Yabancı Dil S.**
Sporcu	S1	Erkek	Bekar	Serbest m.	18-27	Lise	51-100	2
	S2	Erkek	Bekar	Serbest m.	18-27	Yüksek L.	51-100	2
	S3	Kadın	Bekar	Kamu p.	18-27	Yüksek L.	51-100	2
	S4	Erkek	Evli	Kamu p.	28-37	Lisans	51-100	2
Antrenör	A1	Erkek	Evli	Serbest m.	58 +	Lisans	51-100	2
	A2	Erkek	Evli	Kamu p.	48-57	Yüksek L.	101 ve Ü.	2
	A3	Erkek	Evli	Kamu p.	48-57	Lisans	101 ve Ü.	3
	A4	Erkek	Evli	Kamu p.	28-37	Yüksek L.	1-25	2
İdareci	İ1	Erkek	Evli	Kamu p.	58 +	Doktora	101 ve Ü.	2
	İ2	Erkek	Evli	Kamu p.	48-57	Doktora	101 ve Ü.	1
	İ3	Erkek	Evli	Kamu p.	38-47	Lisans	51-100	2
Hakem	H1	Erkek	Bekar	Serbest m.	18-27	Yüksek L.	51-100	1
	H2	Erkek	Bekar	Kamu p.	38-47	Yüksek L.	51-100	2
	H3	Kadın	Evli	Serbest m.	38-47	Yüksek L.	51-100	1
S1 (Sporcu 1) - S2 (Sporcu 2) - S3 (Sporcu 3) - S4 (Sporcu 4) A1 (Antrenör 1) - A2 (Antrenör 2) - A3 (Antrenör 3) - A4 (Antrenör 4) İ1 (İdareci 1) - İ2 (İdareci 2) - İ3 (İdareci 3) H1 (Hakem 1) - H2 (Hakem 2) - H3 (Hakem 3)								
* Uluslararası Spor Platformlarında Temsil ve Katılım Sayısı **Yabancı Dil Seviyesi: 1. Yabancı dilde yazılı belgeleri anlayabilir ve konuşabilirim. 2. Yabancı dilde basit günlük konuşmaları yapabilirim. 3. Yabancı Dil Bilmiyorum.								

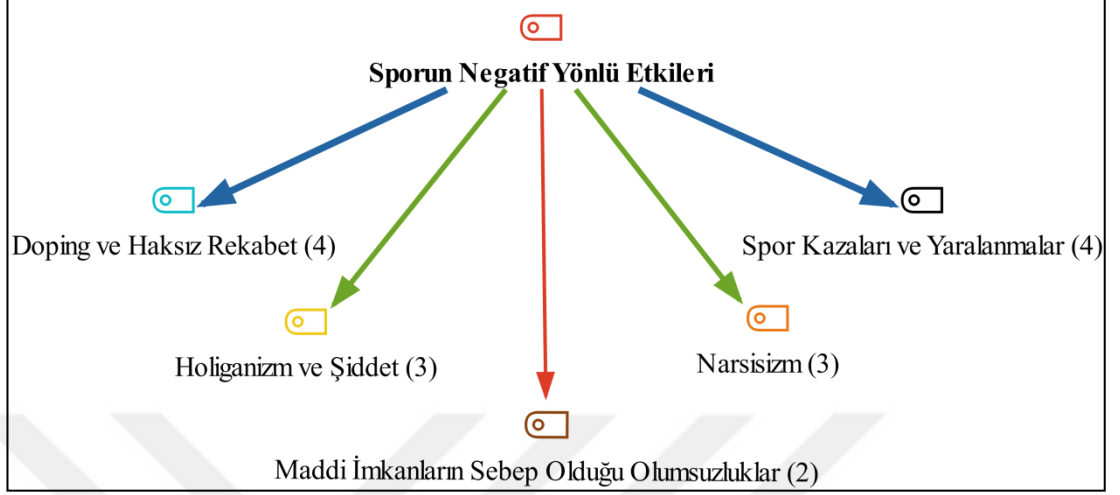
5.2. Katılımcıların Araştırma Sorularına Verdiği Cevapların Kodlarına Ait Bilgiler

Araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak şekillendiren soru formunun ilk bölümü demografik bilgilerden oluşmaktaydı. Daha sonra katılımcıların sporun genel etkileri ve politik anlamda ülkeler tarafından kullanılabilirliği ve barış temelli etkileri konusunda fikirleri alınmış olup, konuyla ilgili verilen cevaplar, araştırmacı tarafından sınıflandırılmış, üst kod ve alt kodlar vasıtasıyla kategorileştirilmiştir.

5.2.1. Sporun Negatif Yönlü Etkileri ve Kod Dağılımı

Araştırma soruları kapsamında katılımcılara öncelikle sporun genel anlamda olumsuz bir etkisi olup olmadığı sorulmuş olup, katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda beş alt koda ulaşılmıştır. Bunlar; Doping ve Haksız Rekabet, Spor

Kazaları ve Yaralanmalar, Holiganizm ve Şiddet, Narsisizm ve Maddi İmkanların Sebep Olduğu Olumsuzluklar olarak sınıflandırılmıştır. İlgili başlığın kod dağılımı şekil 5.1.' de belirtilmiştir.

Şekil 5.1. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Negatif Yönlü Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Dağılımı.

Doping ve haksız rekabet atıfları, daha çok sporcu katılımcıların görüşmelerinde yer almış olup yalnızca bir hakem ilgili alt koda atıfta bulunmuştur.

("Görüşme Yapılan Sporcu S4: Doping konusu çağımız sporunun hastalığı; genelde antrenör ve idareci zorlaması sonucu ya da sporcuların başarıyı çok istemesi ile birlikte bu yola başvurması sonucunda meydana gelebiliyor. Bu büyük bir sorun olarak ortaya çıkıyor. Baktığınız zaman haksız rekabete yol açıyor. Örneğin Rusya' nın Olimpiyat' da almış olduğu men cezası var, fakat yine de yeterli olduğunu düşünmüyorum. Daha fazla cezai yaptırımının olması lazım.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S2: Karşımıza güçlü rakipler çıktığında hakem olsun, yönetici olsun onların etkisinde kalıp bizi zor durumda bırakabiliyorlar. Dolayısıyla ortada bilerek isteyerek yapılan bir durum yok ama sonuç olarak kötü durumda kaldığımız durumlar yaşıyoruz.")

("Görüşme Yapılan Hakem H3: Dopinge başvurması tabi olumsuz bir yanı ama yine de spor onu zorlamıştır diyemeyiz, kendi kişisel problemleri ve seçimleri dolayısıyla dopinge başvurmuştur diye bakmak

lazım. Yoksa yaptığı spor illaki dopingi gerektirdiği için yaptı ve buna başvurdu o yüzden de başarısız oldu diye bakamayız bence.")

Katılımcı S4 doping konusuna tamamen spor içerikli başarı içgüdüleriyle cevap vermiş ancak, cümlesinde antrenör ve idareci zorlamasından bahsetmiştir. Bu durum konunun onlar tarafından yalnızca bireysel başarı olarak görülmediğine dair bir yargıya sebep verebilir. Katılımcı S2 ise güçlü rakiplere karşı pozitif ayrımcılıktan bahsetmiştir. Fakat "güçlü rakip" ifadesinin bireysel mi ülke temelli mi olduğuna değinmemiştir. Ancak bu görüşmecinin cevabından da nihayetinde konuyla ilgili ön yargıların etkili olduğu çıkarılabilir. Katılımcı H2, konuya farklı bir boyuttan yaklaşarak bu olumsuzluğun, kişisel seçimler doğrultusunda yapıldığını, sporun gereklerinin ya da başka bir başat gücün etkisinin olmadığını beyan etmiştir.

Spor Kazaları ve Yaralanmalar alt kodu, iki sporcu, bir antrenör ve bir hakem tarafından görüşmelerde dile getirilmiş olup, katılımcılar tarafından aşırı hırs, kazanma isteği ya da tedbirsizlik gibi nedenlere bağlanmıştır. Öte yandan dünyada birçok etkileri görülen ve spor çağının önemli problemlerinden biri haline gelen holiganizm ve şiddet, görüşme yapılan katılımcılar tarafından kendi branşlarında ya da katılım sağladıkları organizasyonlarda görmeseler de bir problem olarak dile getirilmiştir. Görüşme yapılan idareci konuyu aşağıdaki şekilde dile getirmiştir.

("Görüşme Yapılan İdareci İ1: Örneğin bir sporcu faule maruz kaldığı zaman büyük bir tepki gösterirse, bunun tribündeki reaksiyonları da arttırdığı gözlenmiş ya da takım yöneticisinin bunu yapması... Ama diğer tarafta herhangi bir olumsuz hareket karşısında centilmence davranması da taraftarlar üzerinde olumlu etkiye sahiptir.")

Görüşme sırasında idarecin bahsettiği bu etki aslında sporun toplumsal etkilerinin bir göstergesi sayılabilir. Spor karşılaşmasında yaşanan negatif ya da pozitif bir olaya verilen tepkiler toplumsal boyutta etkili olacaktır. Üçüncü bölümde detaylı değinilen ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti masa tenisi takımı sporcularının olumlu davranış örneğinin, iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirdiği bu duruma örnek gösterilebilir.

Katılımcıların bu başlık altında değindikleri diğer iki önemli husus narsisizm ve spor sayesinde kazanılan aşırı maddi imkanların getirmiş olduğu bireysel problemler olarak değerlendirilmiştir. Literatürde kendini aşırı önemseme ve diğer

her şeyi yok sayma gibi ifadelerle tanımlanan narsisizm; katılımcılara göre günümüzde bazı başarılı sporcularda gözlemlenmekte olup, bu durum olumsuz nitelendirilmektedir.

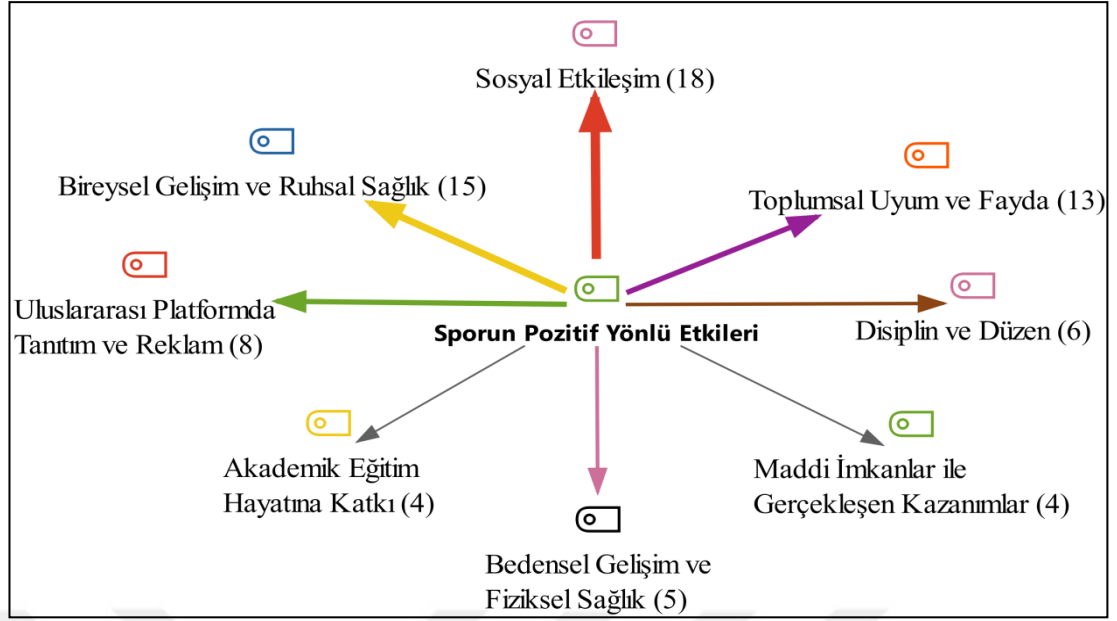
Tablo 5.9. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Negatif Yönlü Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Matrisi Tarayıcısı.

Kod Sistemi	S1	S2	S3	S4	A1	A2	A3	A4	H1	H2	H3	İ1	İ2	İ3	TOPLAM
Doping ve Haksız Rekabet		■		■							■				4
Holiganizm ve Şiddet						■					■	■			3
Maddi İmkanların Sebep Olduğu Olumsuzluklar					■		■								2
Narsisizm				■			■					■			3
Spor Kazaları ve Yaralanmalar				■				■				■			4
Σ TOPLAM	0	1	0	5	1	1	2	1	0	0	2	3	0	0	16

Tablo 5.9. incelendiğinde araştırma katılımcılarından S1,S3,İ2,İ3,H1 ve H2'nin sporun negatif yönlü etkilerine atıf yapmadığı anlaşılmaktadır. Sporun negatif yönlü etkilerine en fazla vurgu yapan katılımcı S4 olmuştur. Kodlar ile ilgili yorumlar yapılırken araştırma konusu gereği daha çok toplumsal etkilere vurgu yapan katılımcıların cümlelerine açıklamalarda yer verilmiş olup, toplamda 16 farklı yerde kodlama yapılmıştır.

5.2.2. Sporun Pozitif Yönlü Etkileri ve Kod Dağılımı

Sporun pozitif yönlü etkilerinin, spor konusunda uzman ve hayatlarının büyük bir bölümünü sportif arenalarda geçirmiş kişilere sorulması, konuya zengin bir kod haritası sağlamıştır. Söz konusu kodlar öncelikle daha kapsamlı detaylandırılmış olsa da araştırma verileri üzerinde yoğun çalışmalar sonunda sekiz alt kodda toplanmıştır. Bunlar; Sosyal Etkileşim, Bireysel Gelişim ve Ruhsal Sağlık, Toplumsal Uyum ve Fayda, Uluslararası Platformda Tanıtım ve Reklam(Bireysel ve Ulusal Kapsamda), Disiplin ve Düzen, Maddi İmkanlar ile Gerçekleşen Kazanımlar, Bedensel Gelişim ve Fiziksel Sağlık ve Akademik Eğitim Hayatına Katkı olarak tasnif edilmiştir. Bu başlık altında da katılımcılar birçok farklı görüş bildirmiş ancak araştırma konusu kapsamına daha yakın olan ifadeler örneklendirilmiştir.

Şekil 5.2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Pozitif Yönlü Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Dağılımı.

Sporun pozitif yönlü etkilerine dair çalışmada en fazla değinilen alt kod, Sosyal Etkileşim olmuştur.

("Görüşme Yapılan İdareci İ2: Sporun toplumları ve kitleleri, sosyolojik ve psikolojik açıdan etkileyip, mutluluk ve mutsuzluk oranını bile dengelediğini, bu noktada devletlerin, bazı politikalarını buna göre şekillendirdiğini görebiliyoruz.")

("Görüşme Yapılan Sporcusu S2: Şöyle örnek verebilirim. Mesela normalde bazı insanlar birbirini çok sevmez, yabancı olarak bakarlar. Özellikle Türk-Yunan ilişkisi biraz limoni diye biliyorum. Ama benim spor çevremde samimi arkadaşlarım Yunandır.")

("Görüşme Yapılan Sporcusu S4: Dediğim gibi farklı kültürler, farklı yerler gördük. Farklı kültürlerde yaşadık. Sadece müsabaka değil uzun kamp süreçleri geçirdik. Sadece yurt içinde değil yurt dışında da çok güzel arkadaşlıklar, bağlar kurduk. Bunlar bence en önemli doneler.")

Görüşme yapılan idareci, sporun bazı olumlu etkilerinden bahsederek, devlet politikalarına değinmiştir. Araştırmanın önceki kısımlarında değinilen özellikle uluslararası kapsamlı Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi örgütlerin faaliyetleri, görüşme yapılan idareciyi destekler niteliktedir. Dünyada çoğu ülke de gerek bu

örgütlerin faaliyetlerine taraf olarak gerekse farklı politikalarla insanları spora yönlendirmekte ve bununla farklı pozitif çıkarlar beklemektedir. Görüşme yapılan sporculardan S2 ve S4' de kısmen verdiği örneklerde farklı ülke vatandaşlarının, tarihsel süreçten süregelen veya o anki konjonktürel yapı itibari ile var olan sorunlarının, spor temelli bir çatı altında aşılabildiğini vurgulamaktadır.

("Görüşme Yapılan Hakem H1: Ben spora biraz evrensel bir köprü olarak bakıyorum. Bana göre spor organizasyonları ve uluslararası organizasyonların yapılmasının sebebi, devletler arası ilişkileri daha sıcak hale getirmek. Ülkeler arası diyalog sağlamak.")

("Görüşme Yapılan Hakem H2: Organizasyonlarda değişik ülkelere insanlar bir araya geliyor ve sadece spor amaçlı değil kültürel amaçlı, sosyal amaçlı müsabakalarda iletişimler ortaya çıkıyor. Bu iletişimler genelde insanlara olumlu yönde katkıda bulunuyor. Örnek verecek olursak İsraili ve İranlı' nın ya da Azerbaycanlı ve Ermenistanlı' nın aynı otelde kalıyor olmaları aslında kendi istekleri dışında oluşan bir durum. Ama aslında olumluya da dönüşebiliyor.")

("Görüşme Yapılan Hakem H3: Sporcuların çok iyi gözlem yapması lazım. Batının da çok iyi tarafları var, doğunun da çok iyi tarafları var. Eğer iyi gözlem yapıp, ikisinin de iyi taraflarını alırlarsa çok daha iyiye giderler.")

Araştırmaya katılan hakemlerin gözlemleri doğrultusunda verdiği cevaplar, konumuz gereği bazı noktalarda önem arz etmektedir. Görüşme yapılan H2, bazı uluslararası organizasyonlarda katılımcı ülkelerin zorunlu olarak organizasyon otellerinde kalmasına atıfta bulunarak, bu durumun ülke spor elemanlarının ilk etapta istemese bile aralarında olumlu ilişki ve sonuçlar doğurabileceğine değiniyor. Görüşme yapılan hakemlerden H1 ise söz konusu spor organizasyonlarının temelinde ülkeler arası diyalog amacının yer aldığını vurgulamıştır. Sportif organizasyonlarda katılımcıların batı ve doğu'nun iyi taraflarının örnek alınması gerekliliği hakkında görüş bildiren H3, aslında bir ayrım yapmaktadır. Batı ve Doğu kavramları bir ötekileştirme kavramı olarak yorumlanabilir. Ancak yine de bu durumun bile aşıp ortak bir kültür yolunda iyi olanı amaçlamayı vurgulamaktadır.

Kod ile ilgili örneklerde yer verilmeyen ifadeler genellikle antrenörler tarafından, sporcuların bireysel sosyal faaliyetlerine yönelik kullanılmıştır. İletişim, iş birliğinin birinci adımı sayılabilir. Bu sebeple öncelikle sebebi her ne olursa olsun ortak bir kültür ve iş birliği çatısı için ön yargı ve kinlerden arınmak gerekmektedir. Spor hangi seviyede olursa olsun belirli kural ve disiplin ile yapılan bir aktivite olup, bahsi geçen ön yargı ve kinden arınmak için bir araç olabilir.

Bu temada sık ifadelerin yer aldığı alt kodlardan biri de Bireysel Gelişim ve Ruhsal Sağlık olmuştur. Katılımcıların geneli, sporun özgüven sağlama etkisine değinip bireysel faydalardan bahsetmişlerdir. Sınırında bir özgüven sahipliği kişilerin iletişim ve empati yeteneklerini artırabilir. Bu da toplumlar arası diyalogda önemli bir kapı aralayabilir. Görüşme yapılan sporculardan S4, sportif organizasyonlara katılım sırasında farklı kültür ve farklı çevrelerde gerçekleştirilecek bireysel faaliyetlerin, hayata pozitif yönlü etki sağlayacağını ifade etmiştir.

("Görüşme Yapılan Sporcu S4: Tamam; gidersin müsabakanı yaparsın ve dönersin. Ama biraz daha sosyal bir insansan, eğer farklı kültürleri tanımayı, farklı kültürdeki insanlarla iletişim kurmayı becerebilersen bu senin hayatına çok büyük bir dokunuş oluyor.")

Toplumsal Uyum ve Fayda alt kodunun çalışma kapsamında incelenen olgular ile yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bireylerin toplumları oluşturduğu düşünüldüğü vakit, toplumsal reaksiyon ve iş birliği uyumlu bireyler tarafından gerçekleştirilebilir.

("Görüşme Yapılan Antrenör A3: Sporun, toplum içerisinde birlikte hareket edebilme yeteneklerinin gelişmesinde çok büyük rol üstlendiğini düşünüyorum.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S2: İnsanlar sürekli rekabet içerisinde ama sporun etik kurallar içerisinde oluşu aslında insanların bir şekilde gazını alıyor diyebiliriz. Bu tarz organizasyonlar... Olimpiyatlar, dünya kupaları ve bunlar gibi organizasyonların toplumu barışçıl bir şekilde birleştirdiğini söyleyebiliriz.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S1: Halk bir araya gelmiş oluyor, birliktelik oluyor bir spor kültürü oluyor.")

("Görüşme Yapılan Sporcu İ1: Çünkü sahanın içerisinde mücadele ederken, tribünde de bunlara inanmış gönül vermiş, bunları destekleyen kendini o takımla bütünleştirmiş insanlar var.")

Araştırma katılımcılarının ilgili alt kod için verilen ifade örnekleri toplumsal kaynaşma temalı gözükme'dir. Ancak görüşme yapılan sporcu S2, barış kavramına vurgu yaparak, etik kurallardan bahsediyor. Belirli kurallar dahilinde gerçekleşen spor organizasyonlarını örnek göstererek, insanların etik kurallar dahilinde gerçekleşen sonuçlara daha barışçıl yaklaşabileceğini ifade etmiştir.

Uluslararası Platformlarda Bireysel ya da Ulusal Tanıtım ve Reklam alt kodu, ülkelerin spor ile imaj oluşturmaya yönelik ifadeler ile şekillenmiştir. Katılımcıların cevapları, göstermiş oldukları performansın ülkeye farklı alanlarda pozitif bir katkı sağlayacağına hemfikir oldukları yönünde yorumlanmıştır. Bu durum, katılımcılar tarafından, sporun, aslında sadece bireysel bir performans olarak görülmediği şeklinde yorumlanabilir.

("Görüşme Yapılan Antrenör A2: Ülkenin temsil edilmesi, ülkenin gelişmişliği spora verdiği önem, insana verdiği önem, uluslararası alanda da yapılacak temsiller ve başarılar aslında ülke için bir gelişmişlik göstergesi sayılır. Bu alanda başarılı olabilirsiniz ülkeniz için temsil ve olumlu güzel bir reklam aracı olur.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S3: Yurt dışında kendi bayrağıma dalgalandırmayı öğrendim, spor sayesinde. Kendi marşımı okutmayı öğrendim.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S1: Spor organizasyonlarının genel anlamda ülkenin başarılarını, gücünü gösterdiğini düşünüyorum. Ve orada (Uluslararası Spor Organizasyonları Kastediliyor) başarılı olmak istediklerini biliyorum. O da siyasi açıdan baktığımız zaman diğer rakip ülkelere üstünlük sağlıyor. Orada büyüklüğü tekrar gösteriyorlar “Her alanda biz güçlüyüz” bunu vurgulamak istiyorlar. Yani bunun ülkeler için olumlu bir gelişme olduğunu düşünüyorum. Spor bu şekilde gösteri olarak kullanılabilir. Ülkelerin gücünü belirliyor.")

Katılımcılardan S1, çalışma için önem arz eden "Güç" kavramını dile getirerek, sporun yansıma yapacağı diğer alanları kastediyor. Ülkelerin sportif başarılarının iyi bir reklam aracı olduğunu bildiren A2 ve ulusal marşın bir başarı sayesinde, organizasyonda yer alan diğer ülke katılımcılarına dinlettirilmesinin önemini vurguluyor. Bu minvalde yumuşak güç olarak nitelendirilen sporun, katılımcılara göre bir üstünlük kanıtlama aracı olarak kullanımının farklı alanlarda da derin etkiler yarattığı fikri, örnek ifadelerden çıkarılabilir.

Üst tema olarak sporun pozitif yönlü etkilerinin değerlendirildiği diğer kodlar, Disiplin ve Düzen, Maddi İmkanlar ile Gerçekleşen Kazanımlar, Bedensel Gelişim ve Fiziksel Sağlık ile Akademik Eğitim Hayatına Katkı olarak tasnif edilmiştir. Daha çok bireysel anlamda kazanımların ifadelerde yer aldığı tespit edilmiş olup, Disiplin ve Düzen alt boyutunda ortak kurallara atıf yapılarak saygı ve anlayıştan bahseden katılımcı antrenör şu ifadeleri kullanmıştır.

("Görüşme Yapılan Antrenör A2: Özellikle benim branşımda olumsuzluk olması zor... Neden? Çünkü benim branşım acayip bir hiyerarşik yapıdan geliyor. Farklı bir doğu kültürü ve prensibinden geliyor. Herkes çok saygılı ve dikkatli uluslararası alanda.")

Tablo 5.10. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Pozitif Yönlü Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Matrisi Tarayıcısı.

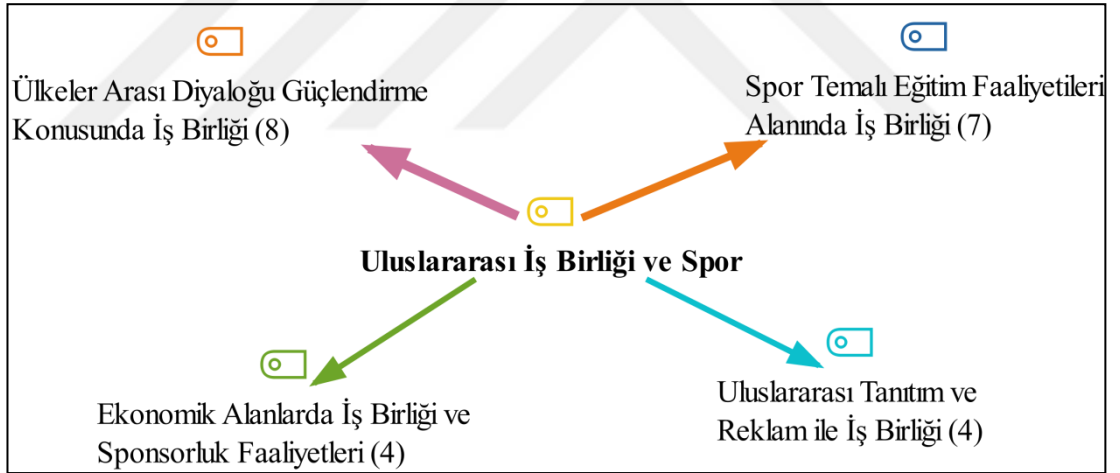
Kod Sistemi	S1	S2	S3	S4	A1	A2	A3	A4	H1	H2	H3	İ1	İ2	İ3	TOPLAM
Uluslararası Platformda Tanıtım ve Reklam	■		■	■		■			■	■			■		8
Bedensel Gelişim ve Fiziksel Sağlık			■		■	■						■		■	5
Disiplin ve Düzen		■	■		■	■								■	6
Toplumsal Uyum ve Fayda	■	■			■	■	■	■				■	■		13
Sosyal Etkileşim	■	■	■	■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	18
Akademik Eğitim Hayatına Katkı				■				■						■	4
Maddi İmkanlar ile Gerçekleşen Kazanımlar				■				■		■					5
Bireysel Gelişim ve Ruhsal Sağlık			■	■	■	■	■	■		■	■	■	■	■	15
Σ TOPLAM	6	3	7	9	6	7	6	6	2	5	3	4	5	5	74

Tablo 5.10. incelendiğinde araştırma katılımcılarının tamamının sporun pozitif yönlü etkilerine dair ifadeleri tespit edilmiştir. İlgili tema alt kodlarından en fazla değinilen alt kod sosyal etkileşim olup en az değinilen ise akademik eğitim

hayatına katkı alt kodu olmuştur. Toplamda sporun pozitif yönlü etkilerine dair ifadeleri içeren 74 ifade kodlanmıştır.

5.2.3. Sporun Uluslararası İş Birliğine Etkileri ve Kod Dağılımı

Çalışma kapsamında katılımcılara yöneltilen bir diğer soru, sporun uluslararası iş birliğine katkısı olup olmadığı ve varsa hangi alanlarda katkı sağladığıdır. Bu soruya katılımcıların tamamı, sporun, iş birliği konusunda pozitif yönlü etkileri olduğuna dair kanaat bildirmişlerdir. Ancak araştırmacı tarafından detay istenilen, ikinci bir sondaj soru ile örneklendirme istenmesi sonucu bazı katılımcılar detay örnek vermemişlerdir. İlgili soru ve gerek görülen sondaj soru sonrasında katılımcıların ifadelerinden hareketle bu tema altında dört farklı alt kod oluşturulmuştur. Bunlar, Ülkeler Arası Diyalogu Güçlendirme Konusunda İş Birliği, Spor Temalı Eğitim Faaliyetleri Alanında İş Birliği, Ekonomik Alanlarda İş Birliği ve Sponsorluk Faaliyetleri ile Uluslararası Tanıtım ve Reklam ile İş Birliği olarak tasnif edilmiştir. Şekil 5.3. ilgili tema altındaki kod dağılımını göstermektedir.

Şekil 5.3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Uluslararası İş Birliğine Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Dağılımı.

Sporun uluslararası iş birliğine katkısı kapsamında, katılımcıların ifadelerinde en fazla değindikleri konu bireyler arası diyalog ve önyargıların engellenmesi hususunda sporun inşa edici özellikleridir. Katılımcıların bu alt kodda kullandıkları ifadelerden bazı örnekler şu şekildedir.

("Görüşme Yapılan Hakem H2: Birçok ülkenin kendi aralarında problem olsa da, spor bu problemleri örten, cover yapan, onların

üzerindeki kötülüklerden değil de yarışmayı daha legal hale getiren bir ortam oldu artık. Olimpiyatlar zaten bu iş birliğinin en büyük göstergesidir. Olimpiyat ruhu zaten bu devletler arasındaki ilişkileri inanılmaz boyutta, o üst sorunları bırakıp daha alt bir yerde herkesi toplama amacı. Herkes eşit haklara sahip, eşit şekilde yarışabiliyor. Olimpiyat köylerinde kalıyor. Sporcuların hepsi eşit şekilde yemek yiyor, eşit şekilde yarışıyorlar.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S1: İş birliği olabilir. Hatta cumartesi günü Filistin ile alakalı bir organizasyon vardı, oraya davet edildim. Ve orada da birçok ülkeden üst yöneticiler vardı. Orada oturumda karşılıklı anlaşmalar imzalandı. Yani isim ve logo altında, Filistin altında spor organizasyonları düzenlemek adına bir protokol imzaladılar. O tarzda devletler arasında iş birliği olabiliyor.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S4: Devletler arasında iş birliği olarak baktığımız zaman da bir organizasyon (katılımcı, spor organizasyonu kastediyor) baktığınız zaman zaten devletler arası bir iş birliğidir.")

("Görüşme Yapılan İdareci İ2: Sportif karşılaşmaların ülkeleri birbirine yaklaştırdığını daha çok birbirlerinin tanınırlık oranını arttırıldığı, insanların bu tanınırlık ile kendi kültür, örf, adet ve geleneklerinin birbirine aktarılmasında, birbirini anlamasında faydalı olduğu kanaatindeyim. Uluslararası görevlerde de sporun karşılıklı yöneticilerle ülke menfaatleri için yapılan ve ülke tanıtımı için yapılan ilişkilerle ülkelerin birbirini tanıması, barış ve kardeşliği geliştirmesine faydalı olduğu inancındayım.")

("Görüşme Yapılan İdareci İ1: Olimpiyatlar toplumların bireysel bazda, sporcu bazında toplumların birbirlerine yaklaşmasını sağlar. Çünkü bir sürü ulus aynı ortamda yemek yerken dinlenme anında ya da müsabakalar esnasında orada olduğu için bunun birbirine yaklaşmayı ve ilişkileri olumlu etkileyeceğine inanıyorum.")

Araştırmaya katılan katılımcıların geneli, spor elemanlarının bireysel şekilde başlatacağı ilişkinin pozitif yönlü yayılma etkisinden bahsetmiş olup, bireylerin

toplumları etkileyeceğini ve bunun sonucunda farklı alanlarda ülkeler arasında iş birliği ve diyalogun artacağını vurgulamışlardır. Bu tema altında katılımcılar tarafından en fazla vurgulanan alanlardan biri de Uluslararası Spor Temalı İş Birlikleri olmuştur. Bu alt kod genel anlamda eğitim faaliyetleri ya da belirli bir amaç ya da zamanda yapılan dostluk turnuvaları şeklinde tasvir edilmiştir.

("Görüşme Yapılan Sporcu S2: Şöyle iş birliği yapıyoruz aynı zamanda mesela ortak kamplar düzenliyoruz. İki hafta öncesinde İran'daydım ve İran milli takımı ile çalıştık. Fazlasıyla yardımcı oldular. Benim oradan mutlu ayrılmam için herkes benimle ilgilenip yardımcı olmaya çalıştı.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S4: Sadece müsabakalar değil kamplar, kardeşlik turnuvaları, dostluk maçları bunlar çok etkili konular.")

("Görüşme Yapılan İdareci İ3: Karşılıklı olarak sporcu çalışmalarının sağlanması. Bunun en güzel örneği; karşılıklı kampların düzenlenmesi bunun yanında turnuva organizasyonları...")

("Görüşme Yapılan Hakem H3: Hakemlikten biraz bahsedeyim. Hakemler olarak bizim için düzenlenen seminerler oluyor. İki yılda bir, üç yılda bir, genelde Olimpiyat öncesi olmak üzere, bizi bir araya toplayıp düzenledikleri seminerler bunların kapsamında olabilir.")

Araştırma kapsamında bu tema altında katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanan bir diğer boyut ise Sporun Ekonomik İş Birliğine Faydaları olduğu yönünde yorumlanmıştır. Farklı ülkelerde yer alan ulus aşırı şirket ya da yerel firmaların bir diğer ülke pazarında etkili olmak ve tanınırlığını artırmak ya da başka bir ticari amaçla giriştiği sponsorluk faaliyetleri bu alt kodda değerlendirilmiştir.

("Görüşme Yapılan Hakem H2: Büyük organizasyonlarda büyük şirketler sponsor oluyor, bunu destekliyorlar. Kendi isimlerini de kullanarak, bu anlamda büyük şirketlerin bir sponsorluk olayıyla birlikte kendi markalarını da ön plana çıkardığını görüyoruz. Ayrıca bazı dallarda destekleyici şirketlerin veya büyük kurumların olduğunu görüyoruz. Macaristan' ın bir markası bizi her gittiğimiz zaman giydiriyor. Onun markasını ezberledik. Böylelikle hem Macaristan tanıtımını yapmış oluyor hem o şirket tanıtımını yapmış oluyor. Diğer yandan şirketlerin

spor üzerinden para kazanması olayı biraz daha futbol gibi daha üst başka branşlarda. Mesela bir ara Türk Hava Yolları basketbola sponsor olmuştu ve bütün dünyada hem kendi reklamını yaparken hem de basketbolu destekledi. Bu şekilde dünya üzerindeki uluslararası şirketlerin desteğini görüyoruz.")

("Görüşme Yapılan Antrenör A2: Hem ferdi branşlarda hem takım sporlarında alınan sonuçlar ülkelerin nerdeyse ekonomilerini de etkiliyor bazen, morallerini etkiliyor. Bu seviyede tabi ki ülkenize göre kanaat ve düşüncelerini daha da güzelleştiriyorsunuz sportif başarı ile.")

Görüşme yapılan antrenörlerden A2, sporun ülke imajına etkisini vurgulamış olup, sportif başarının bazı alanlarda yatırımcıyı ülkeye çekebileceği konusunda kanaat bildirmiştir. Ayrıca bir diğer görüşmeci H2, bireysel olarak bir markanın algı oluşturduğunu ve bu marka algısının, faaliyetlerini sürdürdüğü ülkeye pozitif yönlü katkılar sağladığını ifade etmiştir. Örneklerde yer almayan diğer ifadelerde benzer şekilde yorumlanmıştır. Bu tema altında katılımcıların vurguladığı bir diğer konu da tanıtım ve reklam boyutunda şekillenmiştir. Görüşme yapılan spor elemanlarının bazıları ülke tanınırlığının diğer alanlarda iş birliğine ivme katabileceğini ve sporunda bu tanıtım ve reklamda etkili olduğunu dile getirmişlerdir.

("Görüşme Yapılan Antrenör A2: Bir ülkeye gittiğimizde o ülkede organizasyon mutlaka o bölgenin veya o ülkenin televizyonunda gösteriliyor. Bizde tabi ki başarıları yüksek bir takım olarak mücadele ediyoruz. O ülkenin televizyonlarında bir gün, iki gün, final oynarken, yarı final oynarken gösteriliyor. Bayrağımız göklere çekiliyor, İstiklal marşımız okunuyor. Dolayısıyla ülkemizin reklamını yapıyoruz. Bu reklam ne demek? Orada bizi seyreden hem halk kitlesi hem sanayi kitlesi, herkesin gözüne giriyorsunuz. Yani bu nedir, ülkenizi temsil edip, ülkenizin gelişmişliğini ispatlamaya çalışıyorsunuz. Biz sporda da varız, sanayide de varız, her şey de varız.")

("Görüşme Yapılan Antrenör A4: Mesela uluslararası bir İtalya turu vardı bir hayli izleyiciye sahip. 21 gün sürüyor. Start' ı İsrail' de başladı. İtalya turu olmasına rağmen belli bir ücret verdiler, yani sırf İsrail'in tanıtılması için, kendi aralarında bir anlaşma yaparak İsrail' i de tanıttılar.

Burada güzel bir şekilde devam etti. Spor organizasyonlarında bir anlaşma yapıldı, yani devlet arasında bu şekilde bir iş birliği söz konusu oldu.")

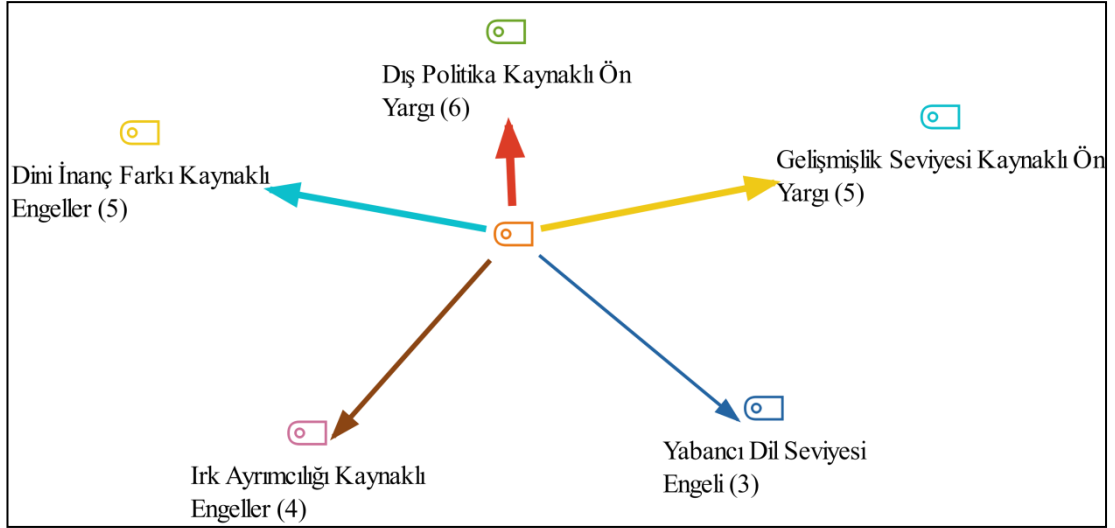
Tablo 5.11. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sporun Uluslararası İş birliğine Etkilerine Dair Görüşlerinin Kod Matris Tarayıcısı.

Kod Sistemi	S1	S2	S3	S4	A1	A2	A3	A4	H1	H2	H3	İ1	İ2	İ3	TOPLAM
Ülkeler Arası Diyalogu Güçlendirme Konusunda İş Birliği	■			■						■		■	■		8
Ekonomik Alanlarda İş Birliği ve Sponsorluk Faaliyetleri	■					■				■					4
Uluslararası Tanıtım ve Reklam ile İş Birliği					■	■		■						■	4
Spor Temalı Eğitim Faaliyetleri Alanında İş Birliği		■		■			■	■	■		■			■	7
Σ TOPLAM	3	1	0	3	1	2	1	2	1	4	1	1	1	2	23

Tablo 5.11. incelendiğinde araştırma katılımcılarının tamamının, sporun uluslararası iş birliğine etkilerine dair ifadeleri tespit edilmiştir. İlgili tema alt kodlarından en fazla değinilen alt kod, Ülkeler Arası Diyalogu Güçlendirme Konusunda İş Birliği olmuştur.

5.2.4. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Diyalog ve İş Birliğini Engelleyen Faktörler Hakkında Görüşleri ve Kod Dağılımı

Araştırma kapsamında sporun iş birliğine dair fonksiyonlarının değerlendirilmesinden sonra katılımcılara, diyalog ve iş birliğini engelleyen faktörlerin neler olduğu ve katılım sağladıkları sportif organizasyonlarda yaşadıkları sıkıntı ve iletişim engelleri sorulmuş olup, katılımcılardan S3, A2, A4 ve İ2 haricinde bütün katılımcılar yaşadıkları çeşitli sıkıntı ve engelleri dile getirmişlerdir. Bu tema altında ifadelerin alt kodları ise şu şekilde tasnif edilmiştir. Dış Politika Kaynaklı Önyargı, Dini İnanç Farkı Kaynaklı Engeller, Irk Ayrımcılığı Kaynaklı Engeller, Yabancı Dil Seviyesi Engeli ve Gelişmişlik Seviyesi Kaynaklı Önyargı. Şekil 5.4. incelendiğinde ilgili alt kodlara dair ifadelerin frekansları verilmiştir.

Şekil 5.4. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Diyalog ve İş Birliğini Engelleyen Faktörler Hakkında Görüşleri ve Kod Dağılımı.

Bu tema altında katılımcıların en fazla değindikleri konu ülkelerin eş zamanlı veya tarihsel süreçten kaynaklı politik olarak yaşamış olduğu etkenlerden dolayı katılımcıların birbirlerine önyargı ve soğuk tavırlarını içermektedir. Bu ifadeler Dış Politika Kaynaklı Ön Yargı alt kodunda tasnif edilmiş olup bazı örnek ifadeler şu şekildedir.

("Görüşme Yapılan Hakem H2: Dönem dönem ülkemizle problem yaşayan ülkeler ile biz de sıkıntılar yaşadık. Mesela bir dönem Rusya'ya gittiğimiz zaman bagajlarımızın hepsi köpekler tarafından arandı, açıldı. 2-3 saat havaalanında bekletildik. Politik sorunlar, devletle ilgili sorunlar. Mesela Ermenistanlı birinin maçını yönetirken Türk hakem istemiyorlar. Bizim Türkler, Ermeni hakemlere karşı ön yargılı olabiliyorlar veya İran' da Amerikalı' ya ve İsrailli' ye. Yani politik nedenlerden dolayı hem sporcu hem antrenör ön yargılı olabiliyor. İnsanlar arasında problem olmasa bile bir ön yargı hala var. Ben spor olmasa bu insanların zaten yan yana geleceğini çok düşünmüyorum. Spor olduğu için yan yana geliyorlar.")

("Görüşme Yapılan Antrenör A1: İstisna birkaç tane ülke var, bu ülkeler ön yargılı davranıyorlar. Bunlardan bir tanesi örnek vermek gerekirse Kıbrıs Rum Kesimi. Türkiye vatandaşını Türk sporcusunu direkt almıyor. Bizi Yunanistan'a aktarıyor, Yunanistan'dan Kıbrıs Rum

Kesimine geçiyoruz, Yunanistan'a gittiğimiz zaman 6-7 saat bizi orada bekletiyorlar, eziyet oluyor. Tamamen o ülkelerin spora olan ahlaki yaklaşımlarını gösteriyor. Sporda siyasi yapılanmanın etkisi maalesef olumsuz yönde oluyor.")

("Görüşme Yapılan İdareci İ3: Kongrelerde ciddi sorunlarla karşılaşıyoruz. Bu sorunlar neler örnek vereyim; bir turnuva organizasyonu yapmak istiyorsunuz, federasyonlar, konfederasyonlara üye olan diğer ülkelerin, temsilcilerinin oylarını almak gerekiyor. Ancak alamıyorsunuz. Politik dünya üzerindeki dönem. Politik düzende bu maalesef spora tesir ediyor. Normal şartlarda objektif bakıldığında organizasyonu bizim yapmamız kaçınılmazken, her türlü ulaşım konaklama, yeme içme imkanları açısından değerlendirildiğinde birçok delegenin bizlere esasen oy vereceği kaçınılmazken, politika galip geliyor ve maalesef sorunlar yaşıyoruz bu alanda.

...Ben şuna inanıyorum tabi ki jeopolitik konumla da alakalı çünkü jeopolitik konumdan ötürü şuan ülkemizin komşu ülkelerinde yaşanan sorunlar, bunların bir kısmına bizlerinde dahil olması, artı ülkemizin her geçen gün daha fazla ön plana çıkıp büyüyen bir ülke olmasının verdiği, bunun karşısında buna karşılık yurt dışında olumsuz politikanın sergilenmesi maalesef bizim yaşadığımız turnuvalarda katıldığımız kongrelerde kendini çok açık belli ediyor.")

("Görüşme Yapılan İdareci İ1: Ancak bazen seçimlerde bir tane pozisyon var ve birden fazla aday var. Bu durumda bazen adayın birisi bizim kişisel özelliklerimizi öne çıkarabilir. İnandığı dini ya da ırkı ya da o gün ki şartlarda ülkenin dünyadaki politik görüntüsü ne ise bunlara ilişkin kendi şahsi yeteneğinizden, bilginizden ziyade bunlarında dile getirildiği zamanlar olmuştur, ama çok değil. Yani bu olayla ben bir kere karşılaştım.")

Görüşme yapılan katılımcıların ifadelerinden anlaşılabacağı üzere bazı branşlarda sportif sürece etki eden başka etkilerin de olduğu anlaşılmaktadır. Net ifade kullanmayan katılımcılarında bu konuda bir takım sıkıntılar olsa da aşılmayacak düzeyde değil şeklinde veya benzer ifadelerle bu soruya cevap verdiği tespit

edilmiştir. Katılımcılar tarafından bu tema altında sıklıkla değinilen diğer konu ise Gelişmişlik Seviyesi Kaynaklı Ön Yargılardan oluşmaktadır.

("Görüşme Yapılan Hakem H3: Ben ilk hakemliğe başladığım zamanlarda Türkiye olarak, takım olarak çok başarılı değildik dolayısıyla öyle zayıf bir ülkeden gelen bir hakemin de zayıf olacağı gözüyle bakılıyordu. Nereden geldin? Türkiye'den deyince, ya bunun hakemliğinde de iş yoktur diye bakılıyordu. Bu ön yargıyı kırmak için baya bir uğraşmam gerekti.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S2: Gelişmekte olan bir ülkeyiz, sporda da ve bazen baskın ülkelerin oradaki gücü konusunda biraz aşağıda kalabiliyoruz.")

("Görüşme Yapılan Hakem H1: Tabi ki şöyle bir durum oluyor. Ekonomik durumu daha iyi ülkeler mesela örnek verebilirim, Avrupa ülkesinden veya Amerika'dan gelen bir hakemin ekonomik durumu farklı. Yurt dışı müsabakalarda bir yere gittiğiniz zaman orada Euro harcanıyor. Bizim biliyorsunuz kur durumdan dolayı, bizim için çok büyük paralar aslında onlar için normal bir durum oluyor.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S4: Ben işçi çocuğuyum. Bir tek babam çalışıyordu ve bilindiği gibi bizim sporumuz pahalı bir spor. Malzeme konusunda sıkıntılar yaşadık, bazen bir ayakkabı konusunda bile sıkıntılar yaşadık.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S1: Daha önce böyle bir piste sahip olmayıp çalışma şansım olmadığı için orada acemiliğimiz vardı ve orada da atletizm de olduğu gibi süreler var sporcunun seviyesini o şekilde görüyorlar, bizim orada zamanlarımız çok kötüydü ilk başladığımızda orada da biraz bize olmayacak gözüyle bakıp, basit görüyorlardı.")

Gelişmişlik Seviyesi Kaynaklı Ön yargı alt kodunda katılımcılardan bazılarının ekonomik temelli kıstaslara vurgu yaptığı görülürken, bazılarının performans odaklı başarı seviyesine değindikleri tespit edilmiştir. Ayrıca görüşme yapılan sporcu S1, yatırım boyutuyla fiziki eksiklikler kaynaklı bir engelden bahsetmiştir. Dini İnanç ve

İrk Ayrımcılığı Kaynaklı Engeller alt kodlarından bazı ifade örnekleri aşağıdaki gibidir.

("Görüşme Yapılan Sporcu S2: Ön yargıyı parçalamak atomu parçalamaktan daha zor. Bazı tabuların önüne geçemiyoruz. Biz de aynı şekilde karşı taraf da aynı şekilde. Malumunuz Avrupa'da tek Müslüman ülkeyiz. Her yıl Avrupa şampiyonası'na katılıyoruz ve gittiğimizde kulak misafiri olduğumuz, ya da yakın arkadaşlarımız ara ara bahsediyor tam böyle din farkı olduğu için bunu biraz daha farklı değerlendirebiliyorlar. Dolayısıyla azınlık oluyoruz. Avrupa'daki tek Müslüman ülkeyiz ve dolayısıyla biraz dışlanmış hissedilme durumuna maruz kalabiliyoruz.")

("Görüşme Yapılan Hakem H1: Yaşadığım sıkıntılarda şunu fark ediyorsunuz, insanın yaşadığı ülke, coğrafi konum, kültür mesela dini de bunun içine katabiliriz aslında Müslüman ülkelerle Hristiyan ülkeler arasında ilk aşamada kesinlikle bu etkiler oluyor. ... Mesela Hristiyan hakemler ilk etapta sonuç olarak biliyorsunuz dünya üzerinde bu gerçeği kabul etmemiz lazım Müslüman ülkelere karşı farklı bir bakış açısı var. Bundan dolayı ilk etapta insanlar çekinerek sizinle iletişim kuruyor.")

("Görüşme Yapılan Hakem H2: Mutlaka isteyerek veya istemeyerek bazı problemler yaşıyoruz. Bunların en başında din geliyor. Çünkü kültür, din ve yeme alışkanlığımız geliyor. Örnek veriyorum yemek yiyeceğimiz menü veya yemek barında domuz eti var, biz domuz eti yemiyoruz, bu konuda ayrılıyoruz. Mesela Müslümanlar bir tarafa geçiyor diğerleri diğer tarafa geçiyor.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S1: Avrupa'daki milliyetçi yaklaşımları mesela Türk ve Müslüman sporcuları kendi takımlarında barındırmak istememeleri gibi.

("Görüşme Yapılan Sporcu S4: İrkçılık her yerde var. İrkçılık problemini yaşıyoruz. Sporculuk kariyerimden ayrı olarak aynı zamanda milli hakemim. Hakem olarak da görev aldım. Bir örnek verecek olursam, İsrail ve İtalya arasında bir takım maçı, İsrailli sporcunun kurallara uygun olmayan malzemesi var ve o malzeme ile müsabakaya

çıkamaz. Bu şekilde oynatmak istemedim müsabakayı. Kurallar dahilinde. İsraili antrenör geldi itiraz etti. Neden oynatmıyorsun? Dedi. Açıklamayı yaptım, bu şekilde oynatamayız kurallar böyle diye akabinde hangi ülkenin vatandaşı olduğumu sordu ve biliyor beni tanıyor, Türk olduğumu söyledim. Türk müsün? Tamam o zaman dedi. Bu ister istemez sizi geriyor. Direkt bir antrenör tarafından hakem olarak bu ırkçılığı şu boyuta taşıyor. ‘Sen ırkçılık yapıyorsun’ bana bu şekilde söylemek istiyor bence. Sen ırkçılık yapıyorsun ve bizi İsraili olduğumuz için oynatmak istemiyorsun demek istiyor fakat burada ırkçılığı kendi yapıyor.”)

("Görüşme Yapılan Hakem H2: Mesela Ermenistanlı birinin maçını yönetirken Türk hakem istemiyorlar. Bizim Türkler Ermeni hakemlere karşı ön yargılı olabiliyorlar veya İran’ da Amerikalı ve İsraili istemiyor.)

Bu alt kod kapsamında ifadelerden anlaşılacağı üzere, katılımcıların din farklılıkları ve etnik köken kaynaklı engelleri içeren ifadeleri tasnif edilmiştir. Bu tema altında katılımcıların, diyalog ve iş birliğini, negatif yönlü etkileyen engeller kapsamında son olarak yabancı dil yeterliliği konusuna değindikleri tespit edilmiştir.

("Görüşme Yapılan Antrenör A3: Kendi branşım ile ilgili konuşuyorum, diğer branşları bilemem, genelde olumsuz yönler baktığımızda dille alakalı olabilir. Birbirimizi anlamada teknik konuda müdahale etmemiz gerektiğinde zorluklar olabilir ama dil bilsek hepimiz birbirimizle konuşabilirsek çok daha rahat anlaşabiliriz.”)

("Görüşme Yapılan Sporcu S4: Uluslararası dil olarak İngilizce’ nin kabul gördüğünü varsayarsak ülkemizde İngilizce konuşabilirlik düzeyi, seviyesi, yüzdesi düşük bunu biliyoruz. Ben de sporcu iken çok fazla iletişim kuramıyordum. Belki hala eksiklerim var. Bu bir problem oluyor.”)

("Görüşme Yapılan Sporcu S1: İngilizcem çok kötüydü. Çat pat dahi yoktu. Hiçbir şekilde anlayamıyorduk. Bir şekilde çeviriden falan kullanıyorduk. Beni çok basit görüyorlardı spor salonunda.”)

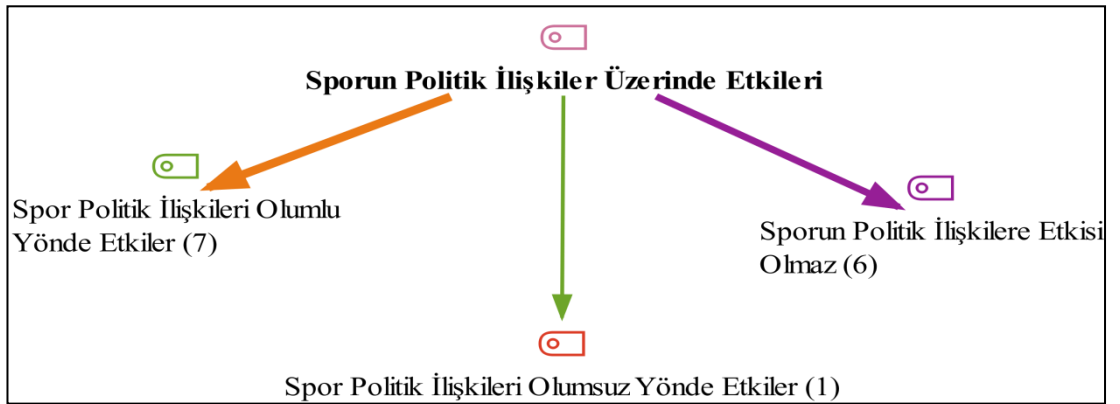
Tablo 5.12. incelendiğinde diyalog ve iş birliğini engelleyen faktörlerin kod dağılımı ve ifade sayıları görülmektedir. Dış Politika ve Gelişmişlik Seviyesi Kaynaklı Ön yargı ile Dini İnanç Farkı Kaynaklı Ön yargı alt kodlarında, kodlanan ifadeler daha sık görülmektedir.

Tablo 5.12. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Diyalog ve İş Birliğini Engelleyen Faktörler Hakkında Görüşlerinin Kod Matrisi Tarayıcısı.

Kod Sistemi	S1	S2	S3	S4	A1	A2	A3	A4	H1	H2	H3	İ1	İ2	İ3	TOPLAM
İrk Ayrımcılığı Kaynaklı Engeller	■			■						■		■			4
Dini İnanç Farkı Kaynaklı Engeller		■							■	■		■			5
Gelişmişlik Seviyesi Kaynaklı Ön Yargı	■	■		■					■		■				5
Dış Politika Kaynaklı Ön Yargı					■					■		■		■	6
Yabancı Dil Seviyesi Engeli	■			■			■								3
TOPLAM	3	2	0	3	1	0	1	0	3	3	1	3	0	3	23

5.2.5. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Sporun Ülkeler Arası Politik İlişkilere Etkisi Hakkında Görüşleri ve Kod Dağılımı

Araştırma kapsamında hazırlanan soru formunun son sorusu olan sporun, ülkeler arası ilişkilere etki edip etmediği ve etki yönünün sorgulandığı soruda katılımcılardan ilk etapta politikanın spora olan etkileri yönünde cevap alınmış ancak, araştırmacı tarafından, sorunun kapsamının tekrar açıklanması sonucu yalnızca sporun ya da spor elemanlarının politikaya olan etkisi sorgulanmaya çalışılmıştır.

Şekil 5.5. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Sporun Ülkeler Arası Politik İlişkilere Etkisi Hakkında Görüşleri ve Kod Dağılımı.

Bu tema altında araştırmacı tarafından üç farklı alt kod oluşturulmuş olup, katılımcılardan H3, sporun politik ilişkileri olumsuz yönlü etkileyeceğini ifade ederken, S2,S3,S4,A4,H1,İ3 sporun politik ilişkilere herhangi bir etkisinin olmayacağını dile getirmişlerdir. Diğer katılımcılar ise pozitif etkilerin daha ağırlıklı olduğunu vurgulamışlardır. Bu tema altında sporun, uluslararası politik ilişkilere olumlu yönde etkilerini vurgulayan katılımcılardan bazı ifade örnekleri aşağıdaki gibidir.

("Görüşme Yapılan İdareci İ2: Yüzde yüz etkilemez ama politik ilişkilerde bir takım rol oynayabilir. Mesela diyelim ki arası bozuk olan iki ülke bir sportif açılımla çok farklı bir hale gelebilir. Spor politikalarının, ülke politikalarına etkisi olduğuna inanıyorum. İyiye kullanıldığı zaman etkisi olabilir ama bunu şu açıdan özellikle ifade ediyorum; Sporun zaten ana kaynağında kardeşlik, barış ve dostluğun ilerleme noktası olduğu için politikaya etkisi olduğunu fakat bu ne kadar ne derece olur? o ülkeler arasında ki bağlantıya bakmak lazım.")

("Görüşme Yapılan Antrenör A2: Olumlu yönde etkileyeceğini umuyorum. Olumsuz yönde etkileyeceğini zannetmiyorum. Herkes yenilince üzülüyor ama kabulleniyor. Yenince de o başarının sevincini çıkarıyor. Bu politik bir amaç olmaktan çıkmış fakat tabi ki eğer üstünlüğünüz varsa final oynuyorsanız ve altın madalya aldıysanız bu politik anlamda kendinize bir güç veriyor. Ülkenize bir güç veriyor. Bu bir tanıtım gücü eğer bunu politik olarak düşünersek tanıtım ve güç meselesi olduğundan dolayı politik anlamda olumlu etkileyebilir.")

("Görüşme Yapılan Hakem H2: Mesela organizasyonda yan yana çalışıyoruz. Bir hafta boyunca Müslüman, Hristiyan, Yahudi dinsel anlamda da devlet politikaları arasında da Ermenistanlının benim ülkeme, Amerikalının benim ülkeme, İranlının benim ülkeme sorunlu olduğu dönemlerdeki politikaları bile oradaki insanlar aşılıyorlar. Dostluk ve kardeşlik duygularını yaşıyorlar. Orada birlikte yarışıyorlar, birlikte madalya alıyorlar, birlikte resim çektiriyorlar, birbirilerine saygı duyuyorlar ve bu yanlış politikaları ben sporun yeneceğine inanıyorum.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S1: İki devlet arasında çok büyük bir anlaşmazlık vardır ve bu anlaşmazlık bir spor organizasyonu ile devlet büyükleri bir araya gelir ve orada iletişim kurabilir.")

("Görüşme Yapılan İdareci İ1: Tarihte şöyle bir söz var; 'Türk gibi kuvvetli.' sözü bunu mesela pehlivanlarımıza, Olimpiyatlarda madalya alan sporcularımıza yakıştırılan şeyler var. Naim Süleymanoğlu'nun dünya rekorları kırması, Time Dergisi' ne kapak olması, Cep Herkülü diye uluslararası arenada bir isim takılması, bütün bunlar ülkemize olan, ülkemiz insanına olan sempatiyi arttırmıştır.")

Bu tema altında sporun olumsuz yönlü etkilerini vurgulayan katılımcı H3, holiganizm ve şiddet içerikli örnekler değinmiştir.

("Görüşme Yapılan Hakem H2: Ufakta olsa olabilir orada çıkan bir tartışma bir kavga, büyüyüp sonra politikaya kadar yansıyabilir veya özellikle futbol karşılaşmasında tribünlerde yapılan tezahüratlar büyüyor, devlet başkanına kadar çıkabiliyor veya devletler arası başka bir problemi tezahüratlar şeklinde söyleyip ortam gerilebiliyor, oda bir politik sıkıntılara yol açabiliyor. Bizim branşımızda çok fazla yükselmiyor o derece ama daha popüler branşlarda özellikle futbolda bu tarz şeyler olabiliyor.")

Alt kodlardan bir diğeri olan, sporun politik anlamda bir etkisinin olmayacağı görüşü ise katılımcıların neredeyse yarısının ifadelerine aşağıdaki örnek ifadeler tarzında yansımıştır.

("Görüşme Yapılan İdareci İ3: Ülkelerin politikalarının spor yoluyla değişebileceğine çok inanmıyorum. Yani neden inanmıyorum, Olimpiyatların neden düzenlendiğini şöyle düşünersek geçmişte savaşlar reel manada topla tüfikle icra edilirken artık bu savaş, ekonomi yoluyla, spor yoluyla yapılıyor. Dolayısıyla orda farklı bir mücadele var. Sizin verdiğiniz bir mücadele diğer bir ülkenin politikasını değiştirmeyecektir diye düşünüyorum.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S2: Ben politikanın hiçbir şekilde önüne geçilemeyeceğini düşünüyorum. Bu spor dahi olsa sonuç olarak spor tabi

ki evrensel, tabi ki etik kurallar çerçevesinde ama politika her yerde politika. Mesela bir maçta İranlı bir arkadaşım İsrailli bir arkadaşımın karşısına çıkmadı. Birbirlerini rakip tanımıyorlar. Yani hiçbir yerde hiçbir şekilde engel olamıyoruz çünkü politika spordan daha güçlü.")

("Görüşme Yapılan Sporcu S4: Uluslararası düzeyde etkisinin olacağını düşünmüyorum. Ters şekilde işleyebilir politika için spor kullanılabilir ama sporun politikayı etkileyeceğini düşünmüyorum.")

Tablo 5.13. Sportif Organizasyonlara Katılan Katılımcıların Sporun Ülkeler Arası Politik İlişkilere Etkisi Hakkında Görüşleri ve Kod Matris Tarayıcısı

Kod Sistemi	S1	S2	S3	S4	A1	A2	A3	A4	H1	H2	H3	İ1	İ2	İ3	TOPLAM
 Sporun Politik İlişkilere Etkisi Olmaz		■	■	■				■	■					■	6
 Spor Politik İlişkileri Olumsuz Yönde Etkiler											■				1
 Spor Politik İlişkileri Olumlu Yönde Etkiler	■				■	■	■			■		■	■		7
 TOPLAM	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14

Araştırmanın son sorusunun son alt kodunda, katılımcı spor elemanlarının görüşleri örneklerle yansıtılmış olup, Tablo 5.13. incelendiğinde alt kod tasnifi ve katılımcıların kodlanan ifadelerinin kategorileri görülebilir.

6. TARTIŞMA

Spor ve spor ile ilgili bütün boyutlar; günümüzde antrenman temelli araştırmaların yanında, sosyal bilimler alanında da birçok araştırmaya konu olmaktadır. Bu araştırmada da toplumsal boyutuyla, spor elemanlarının görüşleri ışığında sporun bazı fonksiyonlarını değerlendirmek ve yorumlamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, alanında uzman 14 farklı spor elemanı ile görüşme yapılmış ve önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış soru formu yardımıyla sporun toplumsal ve politik etkileri detaylandırılmaya çalışılmıştır. Teorik çerçeve olarak uluslararası ilişkileri, iki temel teorinin iç içe olan yapısıyla açıklamaya çalışan ve literatürde bir "orta yol" olarak tanımlanan, İngiliz Okulu Kuramı ele alınmıştır. Kuramın en önemli argümanlarından biri olan "Uluslararası Toplum" fikri Hedley Bull' un "The Anarchical Society" isimli eserinde, ortak çıkar ve değerlerin etrafında toplanan devletlerin, ortak kurallara bağlı kalarak ilişkilerini yürütmesi olarak tanımlanmıştır (Bull 2002). Kavram, devletler için vazgeçilmez olan egemenlik haklarının yokluğunda, adil bir uluslararası toplum biçiminin inşası konusunda eleştirilere maruz kalmıştır.

Çalışmanın temel konusunun spor olması sebebiyle ve sporun uluslararası ilişkiler ile bağlantısını keşfetmek adına, uluslararası ilişkiler ve kuramları için büyük bir önem arz eden ve birçok çalışmaya konu olan, güç kavramı ikinci bölümde incelenmeye çalışılmıştır. Coğrafya, doğal kaynaklar, endüstriyel kapasite, askeri kapasite, nüfus, kültür ve diplomasi gibi birçok etkeni çevreleyen güç kavramı genel hatlarıyla detaylandırılmış olup, sporu da içine alan yumuşak güç kavramı ve etkileri açıklanmaya çalışılmıştır. Ülkelerin ateşli silah kullanımı ya da topyekün savaş gibi insan haklarına aykırı olan güç çatışmalarının, günümüzde gittikçe yumuşak güç kullanımına evrildiği görülmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise sporun, toplum içindeki yeri, önemi ve ülkeler arası ilişkilerde ne tarz etkileri olduğuna dair bazı diplomasi örnekleri ile konu derinleştirilmeye çalışılmıştır. Bölüm içerisinde genel anlamda literatür atıflarından anlaşılacağı üzere sporun insanlar ve ülkeler nezdinde pozitif yönlü etkilerinin daha fazla vurgulandığı tespit edilmiştir. Ancak ülkeler arasında geçmişten gelen bir anlaşmazlık ya da çatışma kaynaklı birikimin, spor münasebetiyle ateşlenerek ciddi bir savaşa dönüştüğü Honduras ve El Salvador

arasında gerçekleşen ve tarihe "Futbol Savaşı" olarak geçen olay sporun sebep olduğu negatif sonuçlara örnek gösterilebilir. Yine Münih katliamı olarak akıllara kazınan ve Kara Eylül isimli terör örgütünün siyasi bir amaçla gerçekleştirdiği, 11 İsrailli sporcu ve antrenör, 1 Alman polisi ve 5 saldırganın öldürülmesiyle sonuçlanan rehin alma ve kaçırma olayının, Olimpiyat tarihine kara bir leke bıraktığı aşıkardır.

Söz konusu sporun toplumsal boyutta etkilerini değerlendirmek ya da ülkeler arası ilişkiler nezdinde etkinliğini anlamak adına, bu süreçlerin inşası sürecinde doğrudan etkili olan ve spor olayının vazgeçilmez unsurlarından, spor elemanlarının konuya ilişkin görüşleri, deneyimleri incelenmeye çalışılmıştır. Özellikle Milli takımlarımızda görev alan sporcu, antrenör, idareci ve uluslararası karşılaşmalarda görevli olan hakemlerin, sporun politik yönünü nasıl yorumladığı, çalışmanın temel araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda görüşme yapılan katılımcıların tespit edilen demografik bilgileri önem arz etmektedir.

Araştırma kapsamında katılımcıların demografik bilgilerinden eğitim seviyesi değişkeni incelendiğinde ilgili spor elemanlarının %92,9(n=13)' unun lisans düzeyi eğitim seviyesine sahip olduğu, %57,2(n=8)' sinin ise lisansüstü eğitim seviyesine sahip olduğu tespit edilmiştir. katılımcıların eğitim seviyesinin yüksek olması araştırma kapsamında sorulan temel problem sorularına, derinlemesine cevap verilmesi yönünde gereken bilgi birikimine sahiplik açısından değerlendirilebilir. Farklı ülkeler ile ülkemiz arasında tarihsel geçmiş ya da gelecek odaklı farklı alanlarda iş birliği faaliyetlerine, kültürel birikim sayesinde daha rahat yorum yapılabilir. Bu kapsamda Öncel (2009)' un eğitim seviyesi ve siyasal tercih ilişkisini incelediği çalışmada akademik eğitimin, bireylerin siyasal davranışını etkilediği görülmüştür. Bu etki, siyasal, kültürel, duygusal ve bilişsel öğelerinin bireye aktarımını sağlayarak bireyin siyasal tutumunu pekiştirmekte, ikinci olarak da bireyin bilgi seviyesini yükselterek siyasal olayları ve onları ortaya çıkaran sebepleri daha iyi analiz etmelerini sağlamaktadır. Eğitim seviyesinin yüksek olması farklı kültürleri tanıma, farklı ülkelerin tarihsel süreçleri hakkında bilgi sahibi olma seviyesini artırabilir. Bu durum, birçok farklı ülkeden katılım barındıran uluslararası sportif organizasyonlarda katılımcıların birbirleri ile olan ilişki seviyesini yükseltebilir. Eğinli Temel (2011)' in kültürel farklılık eğitimleri ile ilgili çalışmasında, kültürlerarası eğitimin, farklı bir kültürde yetişmiş bireylerin

davranışları, tutumları, ilgileri, değerleri ve benzeri unsurları anlamının yanı sıra, aynı zamanda farklı ülkeler arasında da karşılaştırma yapabilmek adına önemli olduğu vurgusu yapılmıştır. Ayrıca bu eğitim sayesinde, farklı kültürlerle ilişkin bilgi edinme, farklı kültürlerden kişilerle etkileşim kurma ve ilgililerde yurt dışı görevlendirme isteğinin artması yönünde etkiler gözleneceği dile getirilmiştir. Bahsi geçen örnek çalışmalarda eğitim seviyesinin, farklı kültürden bireylerle, iletişim ve kültürel birikim konularında, pozitif yönlü etkilerinin önemi vurgulanmış olup, bu kapsamda araştırmaya katılan örneklem grubunun eğitim seviyesinin, araştırma konusunu incelemek adına yeterli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların, yabancı dil seviyesi incelendiğinde, %42,9(n=6)' unun ileri düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olduğu, %50(n=7)' sinin ise yabancı dilde basit günlük konuşmaları yapabildiği tespit edilmiştir. Yurt dışı organizasyonlara oldukça sık düzeyde katılım sağlayan spor elemanlarının bu kapsamda, araştırma konusu olan, sporun politik yönünü değerlendirmede zorluklar yaşayacağı düşünülebilir. Söz konusu spor organizasyonlarında iletişime geçilen kişi ve diğer spor elemanları, farklı imalarla bazı konularda görüşlerini ve tepkilerini yansıtabilir, ancak dil seviyesi yeterli olmayan katılımcı böyle bir iletiyi anlayamayacaktır. Tok (2009)' un yabancı dil öğrenenlerin yaşadığı iletişim, engellerini değerlendirdiği çalışmada, katılımcıların yarısının, anadili İngilizce olanlarla konuşmada kendilerini kaygılı hissettiği tespit edilmiştir. Uluslararası iş birliği gibi hususlarda öncelikle bireysel iletişimin kusursuz gerçekleştirilmesi düşünülmektedir. Ancak örneklem grubunda yer alan ve müsabakalara katılan spor elemanlarının, ilgili müsabakalara katılım sayısı incelendiğinde her birinin birçok defa yurt dışı uluslararası faaliyete katılım sağladığı görülmektedir. Araştırma sorularından biri olan yabancı dil yeterliliği, tamamen katılımcıların ifadeleri doğrultusunda kodlara ayrılmış olup, basit günlük konuşma yeterliliği ile ilgili çoğu katılımcının mütevazî ifadeler kullandığı düşünülmektedir. Görüşme sırasında basit günlük konuşmalar yapabildiğini ifade eden bazı katılımcıların, katılım sağladığı sportif organizasyonlarda anlattıkları deneyimlerinden hareketle, bireysel iletişim konusunda problem yaşamadıkları düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan spor elemanlarının gelirlerine dair bulgular bölümünde bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak görüşme sırasında sondaj soru gerekliliği düşünülerek ön hazırlık amacıyla katılımcılara bu soru yöneltilmiş olup çoğu

katılımcı için genel ve ortalama değerler tespit edilmiştir. Genel gelir seviyesine açıklık getirmek adına, katılımcıların meslek bilgilerinden hareket edilebilir. Bu kapsamda araştırma katılımcılarının %71,4(n=10)' ünün kamu personeli katılımcılardan oluştuğu tespit edilirken %28,6(n=4)' sinin serbest meslek erbabı olduğu gözlemlenmiştir. Ülkemiz şartlarında kamu personeli gelir seviyesinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu alışma için gelir seviyesinin önemi; uluslararası sportif organizasyonlarda diğer katılımcılar ile olan gelir eşitsizliği nedeniyle ön yargı ve iletişim kısıtı yaşanma ihtimalinin varlığı olarak düşünölmektedir. Bu durum katılımcılar arasında iş birliği ve pozitif yönlü ilişkiyi olumsuz nitelikte etkileyebilir. Köksal ve şahin (2015)'in gelir ve mutluluk ilişkisi üzerinde yaptığı çalışmada; sosyal kıyaslama teorisine göre bireyler kendilerini, gelir, tüketim, statü ya da mutluluk gibi kriterler itibariyle bir referans grubuyla karşılaştırmaktadırlar. Bu sebeple araştırma kapsamında göröşölen spor elemanlarının böyle bir kıyaslama sonucunda gelir eşitsizliği sebebiyle, farklı ölkeler katılımcısı spor elemanlarına ön yargılı tavırlar sergilemeyeceği düşünölmektedir.

Göröşme yapılan spor elemanlarının %64,3(n=9)' ünün evli katılımcılardan oluştuğu görölrken, %35,7(n=5)' sinin bekar olduğu tespit edilmiştir. Araştırma konusu kapsamında medeni durum değişkeninin bazı toplumsal değerleri anlama ve kişisel yorum oluştırmada etkisinin olabileceği düşünölmektedir. Bu kapsamda son zamanlarda sosyal bilimler alanında oldukça sık rastlanılan sosyal sermaye kavramına atıf yapmak yerinde olacaktır. Sosyal sermaye, bireyin kendisinin ve toplumun tamamının değerini yansıtan, toplumsal hedeflerin gerçekleştirilmesinde ekip olma becerisini etkileyen, toplumda bireyleri bir arada tutan değerler toplamını ve bireylerin bir araya gelerek oluştırdığu kurumları kapsayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Ardahan 2014). Tanımdan anlaşılacağı üzere, bireylerin sosyal sermaye düzeylerinin toplumsal uzlaşma ve iş birliği alanlarında etkisi olabilir. Ardahan (2014)' ın bireylerin sosyal sermaye profilini incelediği çalışmada evli olan bireylerin, sosyal sermaye düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu minvalde araştırma katılımcılarından çoğunluğunun evli olan bireylerden oluşması, örneklem grubunun, toplumsal ilişkiler ve iş birliği faaliyetlerinde daha etkili olabileceği yönünde yorumlanmaktadır.

Bir başka demografik değişken olan cinsiyet değişkeni incelendiğinde, araştırmaya katılan spor elemanlarının %85,7(n=12)' sinin erkek katılımcılardan

oluştugu görülmektedir. Bu durum araştırma örneklem grubunun çeşitliliği açısından negatif yönlü olarak yorumlanabilir. Ancak nitel araştırmalar için büyük önem teşkil eden, örneklem grubunun araştırma amacına uygun şekilde belirlenmesi gerekliliği ve bu kapsamda araştırma metodunda detaylı olarak belirtilen amaçlı örnekleme yönteminin kullanılması nedeniyle bu durum göz ardı edilebilir. Araştırmacının doğrudan alanında uzman ve konuya ilişkin görev ya da katılım sayısı değişkenini dikkate alarak belirlediği örneklem grubunda, kadın katılımcıların görece az olmasının, araştırmanın gücünü etkilemeyeceği yönünde yorum yapılabilir. Ayrıca örneklem grubu, yaş değişkeni kapsamında incelendiğinde, 3 sporcu ve 1 hakemin 18-27 yaş arası grupta; 1 hakem ve 1 antrenörün 28-37 yaş arası grupta; 2 hakem ve 1 idarecinin 38-47 yaş arası grupta; 2 antrenör ve 1 idarecinin 48-57 yaş arası grupta ve son olarak 1 antrenör ve 1 idarecinin 58 yaş ve üzeri grupta yer aldığı görülmektedir. Araştırma örnekleminin yaş profilinin çeşitliliğe sahip olması, araştırma problemlerine farklı açılardan yaklaşma ve yorumlama konusunda etkili olabilir. Birol ve Karaküçük (2014)'ün Türk Spor Teşkilatının değişik kademelerinde görev yapan yöneticilerin, sportif rekreasyon uygulama politikalarını inceledikleri çalışmada, 31-40 yaş aralığı kesimin, 51 yaş ve üzerine göre daha katılımcı olan ve daha fazla spor ve rekreasyon etkinlikleri içinde bulunmayı hedefleyen bir kesim olarak tespit edildiği, ve diğer değişkenler incelendiğinde katılımcı yaş profillerinin istihdam ve politikalar gibi önemli konularda birbirinden ayrılığa düştüğü tespit edilmiştir. Sporun bir bütün olarak ele alındığı ve toplumsal statüsüyle, politik etkisinin ölçüldüğü bu çalışmada; sporcu, idareci, antrenör ve hakem katılımcıların görüşleri değerlendirilmiş olup, idareci ve antrenörlerin yaşlarının, sporcu ve hakemlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çeşitli yaş profillerine sahip spor elemanlarının görüşlerinin, çalışmada yer almasının, araştırmanın katılımcı odaklı yorum yelpazesini genişleteceği düşünülmektedir.

Sporun, etik kurallar ve düzene dayalı işleyiş yapısından hareketle, toplumsal boyutta etkilerinin değerlendirilerek, bir sonraki aşamada bireyler ve akabinde ülkeler nezdinde farklı alanlarda iş birliğini destekleme etkisinin incelenmeye çalışıldığı bu çalışmada; ülkemizi yurt dışında temsil eden alanında uzman idareci, antrenör, hakem ve sporculardan 14 kişiye ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında değerlendirilen husus hakkında literatür verileri incelenmiş olsa da sahada aktif bir şekilde görev alan ve uluslararası diyalogu doğrudan yeşertecek olan spor

elemanlarının görüşleri oldukça önem arz etmektedir. Görüşlerine başvurulana ve özellikle araştırma sorularına deneyimleri ile katkıda bulunacak olan spor elemanlarının, uluslararası platformda gerçekleştirilen sportif organizasyonlara katılım sayısının çalışma derinliğinin artması yönünde etkili olacağı düşünülmektedir. Örneklem grubunun deneyimi ve yaşamışlıkları, fenomenolojik araştırmada, örnekleme güçlü kılan öğelerden sayılmaktadır. Bu kapsamda katılımcıların, uluslararası spor platformlarında temsil veya katılım sayısı incelendiğinde, %92,9 (n=13)' unun 50' den fazla uluslararası sportif organizasyona katılım sağladığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında görüşlerine başvurulana idareci, antrenör ve hakemlerin de neredeyse tamamının sporculuk geçmişı olduğu bilinmekle beraber, uluslararası sportif deneyimlerin, empati yeteneği ve bireysel iletişimi pozitif yönlü etkileyeceği düşünülmektedir. Aslan ve Çoknaz (2016)' ın sporcuların empatik eğilimlerini incelediği çalışmada milli sporcuların empatik eğilimlerinin diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sportif deneyimin, öz yeterlik hissini artırdığı yönde görüş bildiren birçok araştırma mevcut olup, öz yeterliği yüksek olan spor elemanlarının iletişim ve iş birliği isteklerinin de artacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında, sporun pozitif ve negatif yönlü etkileri, katılımcıların deneyimlerinden hareketle tekrar yorumlanmaya çalışılmış olup, sporun negatif yönlü etkileri, katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda beş alt kodda değerlendirilmiştir. Bunlar; Doping ve Haksız Rekabet, Spor Kazaları ve Yaralanmalar, Holiganizm ve Şiddet, Narsisizm ve Maddi İmkanların Sebep Olduğu Olumsuzluklardır. Literatür incelendiğinde; bu negatif etkilerden birçoğu ile ilgili araştırmaya rastlamak mümkündür. Dopingi önleme ve bilinçlendirme faaliyetleri ile ilgili birçok ülke ulusal ve uluslararası anlamda gerek kamu gerek özel kuruluşlar vasıtasıyla çalışma yapmaktadır. Ülkemizde de TDMK (Türkiye Doping Mücadele Komisyonu), doping mücadeleyi kurumsallaştırmak üzere gerçekleştirilecek iş birliğinin ana ilkelerini belirlemek ve doping mücadeleyi yürütmek amacıyla 2011 yılında kurulmuş olup; ülkemiz, hazırlanan yönerge ve talimatlar sayesinde aynı yıl Dünya Doping Mücadele Komisyonu tarafından Dünya Doping Mücadele Kuralları' yla uyumlu ülkeler listesine alınmıştır (TDMK 2020). Sporun ruhuna aykırı olsa da sporda şiddet problemi hem fiziksel hem de psikolojik olarak büyük bir problem olarak görülmektedir. Araştırmaya katılan spor elemanları, ağırlıklı olarak

bireysel branşlara sahip olmaları nedeniyle, şiddet içeren unsurları çok yaşamadıkları yönünde görüş bildirseler de farklı branşlardan örnekler vermişlerdir. Şiddet hangi taraftan bakılırsa bakılsın, birçok olumsuz sonucu olan ve yine araştırmacılar tarafından oldukça farklı boyutlarıyla değerlendirilen bir konu olmuştur. Ülkemizde de 6222 sayılı Sporda Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında bazı önlemler alınmış olup konuyla ilgili yaptırımlar uygulanmaktadır (Resmi Gazete 2011). Bu temadaki alt kodlardan biri olan Narsisizm kodu görüşmeciler tarafından daha çok başarılı sporcular ile bağdaştırılmıştır. Bu kapsamda Tazegül (2012)' ün sporcuların narsisizm düzeylerine yönelik gerçekleştirdiği çalışmada da bazı spor branşlarında faaliyet gösteren sporcuların, narsisizm düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu temada değinilen bir başka konu da maddi imkanların sebep olduğu olumsuzluklardır. Bilindiği üzere spor bazı branşlarda özellikle sporcular için oldukça yüksek maddi imkanlar sağlamaktadır. Zaman zaman medyada yer alan haberler incelendiğinde, yıldız sporcular tarafından gerçekleştirilen ve toplumsal etik kurallar çerçevesinde hoş görülmeleyen hareketlere rastlamak mümkündür. Alt kodlardan sonuncusu ise spor kazaları ve yaralanmalar konusunda şekillenmiş olup, bu alanda da yapılmış birçok çalışma mevcuttur. Özellikle bazı branşlarda bu durum oldukça sık yaşanmakta olup, sporcuların kariyerlerine ara vermesine ya da sonlanmasına kadar ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Tanyeri (2019)' nin farklı branşlardan sporcularla gerçekleştirdiği çalışmada, yaralanma kaygısının birçok alt boyutta, sporcuları etkilediği tespit edilmiştir.

Sporun pozitif yönlü etkileri ise katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda sekiz alt kodda toplanmıştır. Bunlar; Sosyal Etkileşim, Bireysel Gelişim ve Ruhsal Sağlık, Toplumsal Uyum ve Fayda, Uluslararası Platformda Tanıtım ve Reklam(Bireysel ve Ulusal Kapsamda), Disiplin ve Düzen, Maddi İmkanlar ile Gerçekleşen Kazanımlar, Bedensel Gelişim ve Fiziksel Sağlık ve Akademik Eğitim Hayatına Katkı olarak tasnif edilmiştir. Bu temada katılımcı spor elemanları tarafından en fazla vurgulanan alt kodlar ise, Sosyal Etkileşim, Toplumsal Uyum ve Fayda ile Bireysel Gelişim ve Ruhsal Sağlık olmuştur. Çalışma kapsamında sporun pozitif yönlü etkilerinden hareketle diğer alanlarda da yeşerecek iş birliği ve beraberlikler sorgulanırken bu alt kodlara yapılan vurgular önem arz etmektedir. Katılımcıların sosyal etkileşim alt kodunda vurguladıkları iletişim modeli, bireysel olmasından daha öte toplumsal yönlü olarak yorumlanmıştır.

Bireylerin iletişim çemberlerinin genişleyerek; toplumlara bir başka deyişle ülkelere tezahür edeceği ve bunun uluslararası ortak hedef ve çalışmalar için merdiven olacağı düşünülmektedir. Yazıcı (2014)' ün "Toplumsal Dinamizm ve Spor" isimli makalesinde sporun çevre ile olan ilişkisine atıf yapılırken, 1972 Münih Olimpiyat Oyunları' nda organizatör tarafından; davet edilen tüm Ulusal Olimpiyat Komiteleri temsilcilerinden, ülkelerinde Olimpiyat parkı oluşturmalarını ve “el değmemiş (bozulmamış) çevrede sağlıklı müsabaka” sloganı altında birleşmeleri isteğine vurgu yapılmıştır. Katılımcıların ifade sıklıklarından hareketle toplumsal fayda ve uyum alt kodu da en fazla değinilen alt kodlardan biridir. Ancak bu kodda, katılımcılar genellikle içinde yaşadıkları toplum ile ilgili pozitif etkilere değinmişlerdir. Farklı toplumlar arasında sağlanacak olan bir uyum ve fayda atfı yapılmamıştır. Sporun toplumlar üzerindeki etkisine dair birçok çalışma mevcut olup özellikle ortak kültür, milli hedef gibi hususlarda, toplumsal birleştirici özelliği oldukça yüksek görülmektedir. Sporun pozitif yönlü etkileri konusunda, araştırma katılımcılarının ifadeleri doğrultusunda bireysel kazanımların haricinde vurgu yapılan bir diğer alt kod da Uluslararası Platformda Tanıtım ve Reklam (Bireysel ve Ulusal Kapsamda) olmuştur. Katılımcılara göre, özellikle uluslararası sportif karşılaşmalarda kazanılan başarı, bireysel olduğu kadar aynı zamanda ulusal boyutta ülke reklamı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde sporun araç olarak kullanımı bu alanda oldukça yaygın olarak görülmektedir. Ülkeler başarılı sporcularını, bazı mesajlar vermek ya da milli markalarını pazarlama çalışmalarında sıklıkla kullanmaktadırlar. Paul Gilchrist "Yerel Kahramanlar ve Küresel Yıldızlar" isimli yazısında, alışlagelmiş sportif kahraman figürünün global yıldız kavramına evrildiğini ve bu yıldızların özellikle bazı emperyal faaliyetlerde kullanıldığını dile getirmiştir (Gilchrist 2005).

Araştırma katılımcılarına yöneltilen bir diğer soru sporun uluslararası iş birliğine etkilerine dair görüşleri olmuştur. Bu temada araştırma katılımcılarının ifadeleri dört alt kodda tasnif edilmiştir. Bunlar, Ülkeler Arası Diyalogu Güçlendirme Konusunda İş Birliği, Spor Temalı Eğitim Faaliyetleri Alanında İş Birliği, Ekonomik Alanlarda İş Birliği ve Sponsorluk, Uluslararası Tanıtım ve Reklam ile İş Birliği'dir. Shearer (2014) "To Play Ball, Not Make War: Sports, Diplomacy and Soft Power" isimli makalesinde sporun, fikir, ırk, cinsiyet, sınıf, ulusal gurur ve kimliği yansıttığını belirtmiş ve bütün bunların etkisiyle, sporun bir ülkenin marka değerini belirlediğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan spor elemanları

da sportif faaliyetler sayesinde, bazı ön yargıların önüne geçilebileceğine değinmişlerdir. Birbirini daha yakından tanıyan toplumların iş birliği sürecini daha iyi yönetebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ancak bu alt kodda değinilen bir başka hususta eşitlik olmuştur. Bir organizasyon sayesinde ortak karşılanan ihtiyaçlar, eşit haklarla yürütülen süreçlerin vurgusu yapılmıştır. Bu durumun, ülkeler arasında eşit olmayan ekonomik seviye ve sosyal statü gibi etkenlerin olmadığı bir ortamda yaşanması, bazı katılımcıların özellikle üzerinde durduğu detaylar olmuştur. Katılımcıların ifadelerinde, kodlanan ekonomik alanlarda iş birliği ve sponsorluk konusu günümüzde birçok şirket tarafından pazarlama stratejisi olarak kullanılmaktadır. Spor elemanlarına yönelik üretim yapan firmaların yanında teknoloji odaklı üretim yapan dev firmalarda spor sponsorluğu faaliyetlerini sürdürmektedir. Spor sponsorluğu, sponsorluk türleri arasında en geniş yeri alan sponsorluk türüdür. Dünya genelinde en çok sponsorluğu Coca Cola, Adidas, General Motor's, Nike, McDonald's, Kodak, Master Card ve Samsung gibi firmalar yapmaktadır. Elektronik devi Sony, 2007 yılından 2014'e kadar FIFA (Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği) ile 305 milyon dolar karşılığında anlaşma yaparken, cep telefonu üreticisi Samsung da İngiliz kulüp Chelsea ile yaklaşık 100 milyon dolarlık sözleşme imzalamıştır. 2004 Atina Olimpiyatları'nda 800 milyon dolar sponsorluk geliri ile o tarihin rekoru kırılmıştır (Çırak ve Çavuşoğlu 2016). Güney Kore merkezli Samsung şirketinin, İngiliz bir kulübe sponsor olması, katılımcıların vurguladıkları iş birliği örnekleri ile örtüşmektedir. Bu tema altında katılımcılar, sıklıkla, katılım sağladıkları spor temalı kamplardan ve diğer eğitim faaliyetlerinden bahsetmişlerdir. Bu ifadeler Spor Temalı Eğitim Faaliyetleri Alanında İş Birliği alt kodunda tasnif edilmiş olup, günümüzde birçok ülke ortak kamplar düzenlemekte ve hazırlık müsabakaları ile spor alanında iş birliği yapmaktadır. Araştırma kapsamında görüşülen spor elemanlarının ifadelerinde tanıtım ve reklam faaliyetlerinin de farklı alanlarda, ülkeler arası iş birliği faaliyetlerini artıracak yönünde görüşler tespit edilmiştir. Bu kapsamda gerek ülkeler arası gerekse uluslararası aktör sayılabilecek Birleşmiş Milletler gibi organizasyonlarla iş birliği örneklerine rastlamak mümkündür. Kuruluşundan itibaren forma reklamı almamış olan Barcelona Futbol Kulübü; 14 Temmuz 2006 tarihinde UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) ile forma reklamı konusunda beş yıllık anlaşma yaptığını duyurmuştur. Kulüp bu anlaşma sonucunda, hiçbir ücret almayıp, bu süre boyunca yılda 1,5 milyon Euro UNICEF'e bağışta bulunmuştur. Bu durum uzun vadeli olarak kulübün dünya

üzerinde sahip olduğu kurum imajına olumlu katkıda bulunmuştur (Akkaya ve Akçalı 2016).

Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcılara, sporda diyalog ve iş birliğini engelleyen faktörlerin neler olduğu ve katılım sağladıkları sportif organizasyonlarda yaşadıkları sıkıntı ve iletişim engelleri sorulmuş olup katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda tema beş alt kodda tasnif edilmiştir. Bunlar, Dış Politika Kaynaklı Ön Yargı, Dini İnanç Farkı Kaynaklı Engeller, Irk Ayrımcılığı Kaynaklı Engeller, Yabancı Dil Seviyesi Engeli ve Gelişmişlik Seviyesi Kaynaklı Ön Yargı' dır. Araştırmaya katılan spor elemanları, spor organizasyonları sırasında iş birliğini etkileyen unsurların başında, ülkeler arasında yaşanan spor temelli olmayan, politik süreç ya da tarihsel bir birikimden kaynaklı ön yargı ve problemleri ifadelerinde dile getirmişlerdir. Bu tespit ile ilgili birçok örneğe rastlamak mümkün olmakla beraber, bazı durumlarda olay sadece sportif organizasyon katılımcıları arasında olmaktan uzaklaşarak uluslararası tepkiler doğurmaktadır. 2008 Pekin Olimpiyatları' nda, Çin Hükümeti gösterişli açılış ve kapanış törenleriyle övgü almasına rağmen, politikalarının insan haklarına aykırı olması ve Tibet halkına saldırması nedeniyle, insanların protestoları ile karşılaşmıştır. Birçok katılımcı organizasyonu protesto aracı olarak kullanmış ve Çin Hükümeti' ne karşı yabancı kamuoyunda olumsuz imaj yaratmıştır (Akoğlu ve Mutlu 2018). Yine siyasal sürecin, sportif bir karşılaşmaya etki ettiği ve tarihe "Tanrı' nın Eli" olarak geçen olay, (Maradona' nın 1986 çeyrek finalinde Arjantin' in İngiltere' yi 2-1 yendiği maçta attığı ikinci gol) bu konuda gösterilebilecek örneklerden biridir. Yetkililer aksini iddia etse de ilerleyen tarihte Maradona anılarında; yaptığı hareketle ilgili olarak, İngiltere ve Arjantin arasında gerçekleşen Falkland Muharebesi' nde öldürülen gençlerin intikamını alma hissinin etkili olduğunu belirtmiştir (Bora 2018). Tema altında belirlenen alt kodlardan Dini İnanç Kaynaklı Engeller, katılımcılar tarafından değinilen bir başka husus olup, Canbaz (2004)' ın "Değişen Toplumda Spor ve Din" isimli çalışmasında, dinin toplumsal hayatı belirleyici ve yönlendirici temel bir unsur olduğu, bütün faaliyetlerin olduğu gibi sportif faaliyetlerinde dinden bağımsız olamayacağını belirtilmiştir. Ayrımcılık temalı bir diğer alt kod ise ırk ayrımcılığına yönelik şekillenmiştir. Bu kapsamda verilecek örneklerden belki de en ses getireni, 1968 Meksika olimpiyatlarında gerçekleşmiştir. Erkekler 200 metre koşu yarışının ödül töreninde yarışı kazanan Amerikalı atletler, Tommie Smith ve

yarışı üçüncü bitiren John Carlos ile Avusturalyalı beyaz atlet Peter Norman madalya kürsüsünde; siyahilerin, ırkçılığa, baskıya ve sömürüye karşı verdikleri hak mücadelesini vurgulamak adına, ABD ulusal marşı çalmaya başladığında, siyah eldiven geçirdikleri ellerini yumruk yaparak havaya kaldırmışlardır. Peter Norman' da bu protestoya göğsüne “İnsan Hakları İçin Olimpiyat Projesi Hareketi” kokartını takarak destek olmuştur. Yine çalışmanın literatür bölümünde değinilen, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları sırasında zenci atletlerin başarıları, Hitler’ in hoşuna gitmeyerek atletizm yarışlarını izlediği stadi terk etmiştir. Sporda ırk ayrımı ne yazık ki günümüz spor organizasyonlarında da sıklıkla karşılaşılan problemler arasındadır. Katılımcıların değindikleri bir diğer husus gelişmişlik seviyesi ile ilgili alt kodda değerlendirilmiştir. Katılımcıların, bu alt kodda özellikle ülkelerin ekonomik kapasitesine yönelik yorumları değerlendirilmiştir. Bayraktar (2003)' ın "Sosyal Yapı Özelliklerinin Spora Etkisi" isimli çalışmasında Şehirleşme ve sanayileşmenin sportif faaliyetler üzerinde dolaylı olarak etkili olduğu, ve bu sebeple şehirleşme ve sanayileşme ile sportif faaliyetlerin gelişmesi arasında paralellik vurgusu yapılmıştır. Bu tema altında katılımcılar tarafından belirtilen son engel ise yabancı dil seviyesi olmuştur. Katılımcılara göre ortak bir dil konuşulmaması organizasyonlar sırasında diyalog ve iş birliği konusunda engel teşkil etmektedir.

Araştırmanın son temel problem sorusunda katılımcıların, ülkeler arası politik ilişkilere etkisi hakkında görüşleri alınmış olup, katılımcı ifadeleri farklı perspektifler yansıtmıştır. Özellikle bu kapsamda politikanın bir araç olarak sporu kullanmasından ziyade, sporun politikayı etkileme boyutu değerlendirilmiştir. Bu kapsamda bazı katılımcılar sporun politikayı etkileyebileceği yönünde kanaat bildirirken bazıları etkilemeyeceği yönünde ifadeler kullanmışlardır. Bu tema altında oluşturulan üç alt kod, Sporun Politik İlişkilere Etkisi Olmaz, Spor Politik İlişkileri Olumlu Yönde Etkiler ve Spor Politik İlişkileri Olumsuz Yönde Etkiler şeklinde tasnif edilmiştir. Sporun politika ile ilişkisi tarihsel süreçte birçok etkiyle kendisini hissettirmiştir. Nygard ve Gates (2013) "Soft power at home and abroad: Sport diplomacy, politics and peace-building" isimli makalelerinde, Sporun ırkçılık karşıtı politika oluşturma, diyalog için iyi bir platform oluşturma, entegrasyon ve rakipler arasında bir güven bağı oluşturmak için kullanabileceğini, ancak aynı zamanda halklar arasında yaşanan düşmanlıkların, oyun alanlarına yansıyabileceği görüşünü savunmuştur. Yağmurlu (2019)'da kamu diplomasisi ve spor diplomasisini değerlendirdiği çalışmasında,

sporun iki farklı amaçla diplomasi faaliyetleri için kullanılabileceğini dile getirmiştir. Bunlardan ilki ülkeler arasında dostluk ve güven geliştirmek olarak yorumlanırken, ikincisi ise, hem ülkeler hem de sivil inisiyatiflerin boykotlar ve protestolar aracılığıyla kamuoyunun dikkatini çekmesi olarak belirtilmiştir. Güzelipek (2017) "Uluslararası İlişkiler ve Spor" isimli kitabında sporun farklı boyutlarını dile getirmiş olup, bazen siyasal stratejilerin uygulanma noktası olan sporun, bazen de siyasal katılımı artırdığı vurgulanarak, özellikle 1. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa başta olmak üzere birçok ülkenin dış politika aracı olarak sportif faaliyetleri kullanımına dikkat çekmiştir.

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

Spor, bütün dünyayı etkileyen ortak bir dil olarak gün geçtikçe önemini artırmaktadır. Sporun fiziksel performans unsurlarının yanında sosyal derinliği de oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir. Uluslararası arenada katılımcıların belirli düzenlemeler ve kurallarla eşit temsil yetisine sahip olduğu nadir alanlardan biri olan sporun, bu özellikleri ile etkin bir şekilde kullanımı bütün ülkeler için kayda değer kazanımlar sağlayabilir. Sporun; çalışmanın teorik kısmında değinilen, ortak çıkar ve değerlerin etrafında toplanan devletlerin, ortak kurallara bağlı kalarak ilişkilerini yürütmesi olarak tanımlanan "Uluslararası Toplum" kavramına ne ölçüde katkı sağlayacağı yoruma açık olsa da birçok insanı ve onların temsili sayesinde ülkeleri, ortak hedefler doğrultusunda ve belirli kurallar altında birleştirdiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışma kapsamında görüşleri ile araştırma problemlerine ışık tutan spor emekçilerinin ifadelerinden hareketle aşağıdaki öneriler; sporun, uluslararası alanda iş birliği, toplumların entegrasyonu ve kültür iletişimi için etkili bir araç olarak kullanımını daha etkin kılabilir;

- Özellikle uluslararası düzeyde spor karşılaşmalarına katılan spor elemanlarının, diğer katılımcılarla iletişimi yürütmek adına yaygın kullanımı olan yabancı dillerden en az birine hakim olması,
- Sporun öncelikle barış ve kardeşlik duygularının eşliğinde, insanların birbirini anladığı, saygı duyduğu bir ortamda, din ve ırk ayrımcılığı başta olmak üzere hiçbir ayrımcılığa izin vermeksizin, Olimpizm felsefesi odaklı gerçekleştirilmesi gereken bir faaliyet olduğu fikrinin katılımcılara benimsetilmesi,
- Ülkelere özgü spora yön veren referans gruplarının ve kurumların ulus aşırı örgütlenmelerinde veya bu minvalde faaliyet gösteren uluslararası spor federasyonlarının yönetim fonksiyonları sırasında, eşit temsil ve liyakatin benimsemesi,
- Uluslararası platformlarda görev alan veya temsil faaliyeti sürdüren spor elemanlarına, spor diplomasisi konusunda bilinç kazandırılarak, Spor temalı iş birliği faaliyetlerinin artırılması,

Spor elemanlarının öneriler doğrultusunda gerçekleştireceği faaliyetler ile sporun, toplumsal iş birliği ve uyumun gelişimine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ağkaya O, 2010. İngiliz Okulu perspektifinden 1919-1929 arası dönemde uluslararası sistemin yapısal analizi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 30.
- Akoğlu HE, 2018. Sporun kamu diplomasisi açısından Türkiye'nin imajına etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, s. 33.
- Akoğlu HE, Mutlu TO, 2018. Sporun kamu diplomasisi açısından Türkiye'nin imajına etkisi. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13(2), 277-295.
- Aküz S, 2018. Politika kavramının siyaset kavramı yerine kullanılması ve bilimsellik tartışmaları bağlamında devlet olgusuyla ilişkisi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3, 5, 160-180.
- Akkaya Y, Akçalı K, 2016. Spor pazarlamasında tutundurma karması elemanlarının kullanımının incelenmesi. International Journal of Science Culture and Sport, 4, 2, 522-532.
- Aldırmaz Y, 2018. Türk dış politikasında yumuşak güç inşası: aktörler ve uygulamalar. Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, s. 22.
- Arnaud P, 2003. Comparing policy for sport and recreation, sport and international politics. Eds: Pierre Arnaud, James Riordan, London and New York Publishers, p. 3.
- Ardahan F, 2014. Bireylerin sosyal sermaye profili: Antalya örneği. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2, 8, 38-56.
- Arı T, Toprak E, 2013. Önsöz, İçinde: Uluslararası İlişkiler Kuramları II. Editör: Arı T, Toprak E, 1. Baskı, Eskişehir:Anadolu Üniversitesi, s. vii.
- Arlı M, 2020. Terör ve spor: 1972 Münih katliamı. Erişim Tarihi 20 Mayıs 2020. Erişim Adresi, <http://plasedergi.com/trajediler/teror-ve-spor-1972-munih-katliami/>
- Aslan SF, Çoknaz H, 2016. Takım ve bireysel sporlarla uğraşan sporcuların empatik eğilim puanlarının karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1, 1, 99-108.
- Atasoy B, Kuter Öztürk F, 2005. Küreselleşme ve spor. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XVIII (1), 11-22.
- Aydın M, 1996. Uluslararası ilişkilerde yaklaşım, teori ve analiz. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 51, 1, 89-90.
- Aydoğan B, 2020. Güç kavramı ve kamu diplomasisi. Erişim Tarihi 11 Şubat 2020. Erişim Adresi, http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/guc_kavrami_ve_kamu_diplomasisi_-_bekir_aydogan-pdf.pdf
- Aykın GA, Bilir FP, 2013. Hükümet programları ve spor politikaları. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22, 2, 239-254.
- Aytekin Ş, 2016. Dünya olimpiyat tarihinde yaşanan 10 ilginç olay. Erişim Tarihi 24 Nisan 2020. Erişim Adresi, <http://www.arcadium.com.tr/Blog/dunya-olimpiyat-tarihinde-yasanan-10-ilginc-olay/>
- Başkale H, 2016. Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(1), 23-28.
- Bayraktar C, 2003. Sosyal yapı özelliklerinin spora etkisi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XVII, 1, 19-36.
- Berg LB, Lune H, 2015. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Editörler: İ Som, G Ekşi, H Aydın, Eğitim Yayınevi, Konya, s. 136.
- Birol SŞ, Karaküçük S, 2014. Sportif rekreasyon uygulama politikaları üzerine bir araştırma. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (27), 80-86.
- Bolçay DD, 2019. Avrupa Birliği'nin Spor Politikaları. Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 60-61.

- Bora T, 2018. Socrates, unutulmaz anlar:tanrı'nın eli. Erişim Tarihi 15 Haziran 2020. Erişim Adresi, <https://www.socratesdergi.com/tanri-nin-eli/>
- Bulgu N, 2013. Spora katılımda toplumsal fayda: Kazakistan Ahmet Yesevi üniversitesi öğrencileri örneği. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 18, 25-45.
- Bull H, 2019. The grotian conception of international society. Eds: H.Butterfield ve Martin Wight, Diplomatic investigations: essays in theory of international relations. Oxford University Press, s.71-95.
- Bull H, 2002. The anarchical society: a study of order in world politics. 3. Edition, Palgrave, New York, p. xxx, 13.
- Bull H, 1976. Martin Wight and the theory of international relations: the second Martin Wight memorial lecture. British Journal of International Studies, 2, 2, 101-116.
- Brown C, Ainley K, 2005. Understanding international relations. Third Edition, China, Palgrave Macmillan, p. 4-5.
- Burchill S, Linklater A, 2015. Giriş, Uluslararası ilişkiler teorileri. Tercüme: Aslan A, 1. Baskı, İstanbul, Küre Yayınları, s.18.
- Canbaz M, 2004. Değişen toplumda spor ve din. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 103.
- Christensen LB, Johnson RB, Turner LA, 2015. Araştırma yöntemleri desen ve analiz, Editör: Ahmet Aypay, Anı Yayıncılık, Ankara, s. 408.
- Çırak E, Çavuşoğlu SB, 2016. Spor pazarlamasında spor sponsorluğu ve halkla ilişkilerin önemi. İÜ Spor Bilimleri Dergisi, 6, 2, 91-100.
- Davutoğlu A, 2013. Stratejik derinlik, 84. Basım, İstanbul, s. 15.
- Demirağ Y, 2014. 2015'e bir kala Türkiye-Ermenistan ilişkileri, Ermeni araştırmaları, 47, 71-84.
- Demir V, 2012. Kamu diplomasisi ve yumuşak güç. Beta Yayın, İstanbul, s. 63.
- Devlen B, Özdamar Ö, 2010. Uluslararası ilişkilerde İngiliz Okulu kuramı: kökenleri, kavramları ve tartışmaları. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 7, 25, 43-68.
- Dulkadir D, 2016. Mikro ölçekte başlayıp makro düzeye taşınmış bir çatışma süreci: 1969 Futbol Savaşı. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2, 3, 26-36.
- Dunne T, 2013. The English School, international relations theories discipline and diversity. Eds: Tim Dunne, Milja Kurki, Steve Smith, Third Edition, Oxford University Press, s. 136.
- Dunne T, 2000. All along the watchtower. Cooperation and Conflict, 35, 2, 227-238.
- Dunne T, 1998. Inventing international society: a history of the English School. MacMillan Publishers, Londra, p. xi-xv.
- Eğinli Temel A, 2011. Kültürlerarası yeterliliğin kazanılmasında kültürel farklılık eğitimlerinin önemi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 35, 215-227.
- Er S, 2015. Yumuşak güç kavramı bağlamında Türkiye'nin uluslararası eğitim faaliyetleri. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 8.
- Gaytancıoğlu K, 2010. Son dönem Türkiye-Azerbaycan ilişkileri çerçevesinde yaşanan bayrak krizi'nin değerlendirilmesi. Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi 2, 1, 43-50.
- Gilchrist P, 2005. Local heroes and global stars, the global politics of sport. Ed.: Lincoln Allison, Taylor & Francis Group, p. 107-126.
- Guba EG, Lincoln YS, 1982. Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. Educational Communication and Technology, 33, 4, 233-252.
- Güzelipek YA, 2017. Uluslararası ilişkiler ve spor: tarihe damgasını vuran spor olayları ve politik çözümlemeleri. Cinius Yayınları, İstanbul, s. 25-26.
- Hatipoğlu E, 2013. Uluslararası ilişkiler kuramları-II. Editör: Tayyar Arı, Elif Toprak, Açık Öğretim Fakültesi Yayını, s. 117-118.

- Hekimler O, 2013. 1936 Berlin Olimpiyatları: bir barış aracı mı, yoksa meşruiyet arayan bir rejimin propaganda aracı mı? *Humanitas*, 1, 103-127.
- Hill C, 2004. Prologue. In: *sport and international relations*, Eds: Roger Levermore, Adrian Budd, Routledge Published, New York, p. 14-15.
- Houlihan B, 2002. *Sport, policy and politics: a comparative analysis*. London and New York Publishers, p. 3-272.
- Jackson SJ, 2013. The contested terrain of sport diplomacy in a globalizing world. *International Area Studies Review* 16, 3, 274 –284.
- Jones RE, 1981. The English School of international relations:a case for closure. *Review of International Studies*, 7/1, 1-13.
- Jorgensen E, Aslı F, 2014. *Uluslararası ilişkilere giriş: tarih, teori, kavram ve konular*. Küre Yayınları, İstanbul, s. 125-126.
- Karahan BG, 2015. Modern Olimpiyat Oyunlarında siyaset ve boykotlar. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1, 2, 114-119.
- Karataş Z, 2015. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1, 1, 62-80.
- Kaya H, 2016. Münih katliamı. Erişim Tarihi 23 Nisan 2020. Erişim Adresi, <https://www.aydinlik.com.tr/munih-katliami>
- Kaya S, Mammadzade A, 2019. Analysis of China's relations with central and eastern European countries in the context of smart power. *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 2, 1, 37-55.
- Keyman EF, Lorasdağı Koyuncu B, Vardar D, 2013. *Uluslararası ilişkilere giriş*, Editör: Keyman EF, Yüce Dural B, 1. Baskı, Ankara, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, s. vii.
- Knutsen M, Torbjon L, 2006. *Uluslararası ilişkiler teorisi tarihi*. Çev. Mehmet Özay, Açılım Kitap, İstanbul, s.335.
- Koca F, İmamoğlu O, 2018. Antik mısırın dışında diğer afrika ülkeleri spor tarihi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11, 61, 1292-1304.
- Koçak A, Arun Ö, 2006. İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi*, 4, 3, 21-28.
- Köksal O, Şahin F, 2015. Gelir ve mutluluk: gelir karşılaştırmasının etkisi. *Sosyoekonomi*, 23, 26, 45-49.
- Linklater A, 2012. *İngiliz Okulu*. İçinde: *Uluslararası İlişkiler Teorileri*, Editörler: Ali Aslan, Muhammed Ali Ağcan, Küre Yayınları, İstanbul, s.120-121.
- Machiavelli N, 1976. *The prince*. Çev. James B Atkinson, Hackett Publishing Company, Indianapolis.
- Maimaiti Z, 2016. *Uluslararası ilişkilerde yumuşak güç ve Çin'in yumuşak gücü*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 5.
- MAXQDA, 2020. MAXQDA'yı keşfet. Erişim Tarihi 7 Mayıs 2020. Erişim Adresi, <https://www.maxqda.com/lang/tr>
- Miles MB, Huberman AM, 1994. *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Second Edition, Sage Publications, London, p. 64.
- Milington RS, 2015. *The United Nations and sport for development and peace: a critical history*. PhD Thesis, Canada Queen's University, Ccanada, p. 186-187.
- Morgenthau HJ, 1985. *Politics among nations: the struggle for power and peace*. Pekin University Press, 6th Edition, Beijing, p. 127-169.
- Nye JS, 2011. *The future of power*. Public Affairs Publuishers. First Edition, New York, s. 207-208.
- Nye SJ, 2008. Public diplomacy and soft power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616, 94, 107.
- Nye SJ, 2004. *Soft power: the means to success in world politics*. Public Affairs, New York, s.1-2, 31.

- Nygard MH, Gates S, 2013. Soft power at home and abroad: sport diplomacy. *Politics And Peace-Building, International Area Studies Review*, 16, 3, 235-243.
- Öncel ASÜ, 2009. Türkiye’de eğitim seviyesi ile siyasal tercih ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 79.
- Özdemir H, 2008. Uluslararası ilişkilerde güç: çok boyutlu bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63, 03, 113-144.
- Özdemir M, 2010. Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özkan A, 2020. Ülke markası inşasında kamu diplomasisinin stratejik rolü. Erişim Tarihi 15 Nisan 2020. Erişim Adresi,
<https://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/138-uelke-markas-nasnda-kamu-diplomasisinin-stratejik-rolue>
- Öztoprak P, 2015. İngiliz Okulu ve İnşacılık çerçevesinde egemenliğin dönüşümü ve uluslararası toplumun genişlemesi. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, s.51.
- Pallaver M, 2011. Power and its forms: hard, soft, smart. Master Degree, Department of International Relations of the London School of Economics, London, p. 84-85.
- Palabıyık MS, 2014. İngiliz Okulu. Uluslararası ilişkiler teorileri, Editör: Ramazan Gözen, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 234-235.
- Ramazanoğlu F, Karahüseyinoğlu MF, Demirel ET, Ramazanoğlu MO, Altungül O, 2005. Sporun toplumsal boyutlarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 3, 3, 153-157.
- Resmi Gazete, 14.04.2011. 6222 Sayılı "Sporda Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun".
- Sağlam Z, 2020. Güç kavramı ve ortadoğu’da değişen dengeler üzerinden güç okuması. İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, Erişim Tarihi 28 Mart 2020. Erişim Adresi,
<https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/34485607/Guc-kavrami-ve-Ortadoguda-degis-en-dengeler-uzerinden-guc-okumasi.pdf>
- Saunders M, Lewis P, Thornhill A, 2009. Research methods for business students. Pearson Education Limited, Fifth edition, Edinburgh/England, p. 320.
- Seval FH, Kodaman T, 2015. Sporun uluslararası politikadaki etkisi. *MAKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, 2, 4, 52-64.
- Seven E, 2019. Yumuşak güç ve kültürel diplomasi bağlamında British Council örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı, Ankara, s.32.
- Shearer D, 2014. To play ball, not make war: sports, diplomacy and soft power. *Harvard International Review*, 36, 1, 53-57.
- Sosthenes E, 2019. Sağlık diplomasisi ve Türkiye üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s.43.
- Sönmez S, İlgün G, 2018. Investigation of qualitative research methods in the context of health services. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 21, 40, 375-399.
- Suganami H, 2005. The English School and international theory. In: *International Society and Its Critics*, Ed: Alex J. Bellamy, Oxford University Press, New York, s.29 -30.
- Sunay H, Saracaloğlu AS, 2003. Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar. *Sportre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 1, 43-48.
- Şahin MY, İmamoğlu AF, 2011. Akademisyenlerin ve milletvekillerinin spor siyaset etkileşimine yönelik görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, XVI(2), 25-44.
- Şentürk F, 2018. Uluslararası ilişkilerde sporun etkisi 1936 Berlin Olimpiyatları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 72.

- Şentürk Ü, 2007. Popüler bir kültür örneği olarak futbol. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 31, 1, 25-41.
- Şeyhanlioğlu B, 2018. Uluslararası ilişkilerde güç kavramı ve yumuşak güç olarak sağlık turizmi. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 8.
- Ünal SO, 2015. Futbol uğruna savaş: Honduras-El Salvador. Erişim Tarihi 26 Nisan 2020. Erişim Adresi,
<http://www.gazetebilkent.com/?p=59288>
- Tanyeri L, 2019. Farklı branş sporcularında yaralanma kaygısının incelenmesi. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 13, 19, 577-591.
- Taş İ, Şemşit S, Eylemer S, 2013. Avrupa Birliği örneğinde uluslararası spor politikasının gelişimi: ekonomik, sosyal ve siyasal boyut. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 4, 9, 136-151.
- Tazegül Ü, 2013. Farklı branştaki sporcuların narsisizm düzeyleri ile sosyo- demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 4, 1, 22-32.
- Thiele PL, 2002. Thinking politics: perspectives in ancient, modern, and postmodern political theory. Second Edition, New York, Chatham House Publishers of Seven Bridges Press, p. 1-3.
- Thucydides 2009. The peloponnesian war. Çev. Martin Hammond, Oxford University Press, New York.
- Thomas C, 2013. Sun Tzu savaş sanatı. Çev. Adil Demir, 10. Baskı, Kastaş Yayınları, İstanbul, s.5-7.
- Tok H, 2009. Yabancı dil İngilizce öğrenenlerinin iletişim engelleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 8, 29, 84-100.
- Türkiye Doping Mücadele Komisyonu, 2020. Tarihçe. Erişim Tarihi 10 Haziran 2020. Erişim Adresi,
<http://www.tdmk.org.tr/tarihce/>
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2020. 1920 Anvers Olimpiyat Oyunları. Erişim Tarihi 22 Nisan 2020. Erişim Adresi,
<https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Detay/26/1>
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2020. 1976 Montreal Olimpiyat Oyunları. Erişim Tarihi 25 Nisan 2020. Erişim Adresi,
<https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Detay/14/1>
- Türk Dil Kurumu, 2020. Güncel Türkçe Sözlük. Diplomasi, Erişim Tarihi 10 Şubat 2020. Erişim Adresi,
<https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu, 2020. Güncel Türkçe Sözlük. Fizik, Erişim Tarihi 6 Şubat 2020. Erişim Adresi,
<https://sozluk.gov.tr/>
- Türsen D, 2012. Siyaset Olimpiyatların peşini hiç bırakmadı. Erişim Tarihi 22 Nisan 2020. Erişim Adresi,
<http://www.radikal.com.tr/dunya/siyaset-olimpiyatlarin-pesini-hic-birakmadi-1094871/>
- Viotti PR, Kauppi MW, 2012. International relations theory. 5th Edition, Boston, p. 239.
- Yağmurlu A, 2019. Kamu diplomasisi bakımından spor diplomasisi. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 18(4), 1367-1380.
- Yatağan AG, 2018. Effects of hard power functions as a soft power. Instrument Science Journal of Turkish Military Academy, 28, 2, 69-94.
- Yazıcı AG, 2014. Toplumsal dinamizm ve spor. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 3, 1, 394-405.

- Yetim M, Erdağ R, 2018. Uluslararası ilişkilerde eleştirel söylem analizi: revizyonist söylemin gelişimi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5, 1, 79-100.
- Yıldırım A, 1999. Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. Eğitim ve Bilim Dergisi, 23, 112, 7-17.
- Yılmaz S, 2011. Yumuşak güç ve evrimi. Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi 3, 12, 31-36.
- Zeiler TW, 2014. Fields of dreams and diplomacy, diplomatic games: sport, statecraft, and international relations since 1945. Ed: Heather L. Dichter, Andrew L. Johns, The University Press of Kentucky, p. 431-432.
- Wight M, 2005. Four seminal thinkers in international theory-machiaveli, grotius, kant and mazzini. Ed: Gabriele E, Porter B, Oxford University Press, Oxford, s. 122.
- Wight M, 1992. International theory: the three traditions. Ed: Gabriel Wight, Brian Porter, Leicester University Press, Leicester, s.7-25, 30-49.
- Wight M, 2019. Why is there no international theory? Ed: H.Butterfield ve Martin Wight, Diplomatic Investigations: Essays in Theory of International Relations. Oxford University Press, s.38.

7. EKLER

EK A: Etik Kurul Kararları

Evrak Tarih ve Sayısı: 23/08/2017-E.84670

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 40990478-050.99/
Konu : Etik Kurul Kararı

Sayın Doç. Dr. İbrahim Bülent FİŞEKÇİOĞLU

" Uluslararası İlişkiler ve Spor Ekseninde Uluslararası Toplum Fikrinin Değerlendirilmesi " isimli doktora tez projesi ile ilgili Fakültemiz Etik Kurulu'nun aldığı 01.08.2017 tarihli karar ekte verilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Mehmet Bozkurt ATAMAN
Dekan V.

Ek : Etik Kurul Kararı

23/08/2017 G. Pers.

: A.ÇİFCİ

Evrak Doğrulamak İçin : http://193.255.244.181/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BEACBN2YL

Selçuk Üniversitesi SBF Alaeddin Keykubad Kampüsü, Konya-Türkiye. Bilgi İçin: Ahmet ÇİFCİ

Tel:3322411606 Faks:3322411607

E-Posta :info@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ :www.selcuk.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

T.C
Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Kararı

Karar Sayısı : 32

Sayın : İbrahim Bülent FİŞEKÇİOĞLU

Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi / KONYA

Yürütücü : İbrahim Bülent FİŞEKÇİOĞLU

Yrd. Araştırmacı : Yusuf BARSBUĞA

"Uluslar arası İlişkiler ve Spor Ekseninde Uluslar arası Toplum Fikrinin Değerlendirilmesi" isimli doktora Tez projesi öneriniz incelenmiş ve Fakültemiz Girişimsel Olmayan Etik Kurul yönergesine uygunluğuna oy birliği/ oy çokluğu ile karar verilmiştir. 01.08.2017

Doç.Dr. Süleyman PATLAR

Başkan

Doç.Dr. İbrahim Bülent FİŞEKÇİOĞLU

Üye

Doç.Dr. Oktay ÇAKMAKÇI

Üye

Yrd. Doç.Dr. Ekrem BOYALI

Üye

Yrd.Doç.Dr. Ferhat ÜSTÜN

(Raportör)

1. Etik Kurul Kararları Spor Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Yönergesine göre verilmektedir.
2. Etik Kurul Kararları danışma niteliğindedir. Üyeler projeler hakkında verdikleri kararlardan dolayı idari ve cezai sorumluluk taşımaz.
3. Projenin yürütülmesi sırasında oluşacak olumsuzluklarda proje yürütücüsü sorumludur.
4. Etik Kurul Raporu verilen projelerde daha sonra proje ile ilgili bir değişiklik (araştırmacı, yöntem vb.) olması durumunda Etik Kuruldan yeniden onay alınması gerekmektedir. Aksi takdirde önceden alınmış olan rapor geçerliliğini yitirecektir.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 40990478-050.99/
Konu : Etik Kurul Kararı

Sayın Prof. Dr. İbrahim Bülent FİŞEKÇİOĞLU

"Uluslararası İlişkiler ve Spor Ekseninde Uluslararası Toplum Fikrinin Değerlendirilmesi" isimli doktora tez projesi ile ilgili Fakültemiz Etik Kurulu'nun aldığı 24.09.2019 tarihli karar ekte verilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Doç. Dr. Mehmet ALTIN
Dekan V.

Ek : Etik Kurul Kararı

25/09/2019 S. İşçi

: A.ÇİFCİ

T.C
Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Kararı

Karar Sayısı : 78

Sayın : İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU

Selçuk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

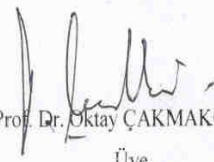
Yürütücü : İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU

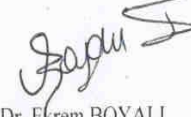
Yrd. Araştırmacı : Yusuf BARSBUĞA

24.09.2019 tarihinde tarafınıza verilen **"Uluslararası İlişkiler ve Spor Ekseninde Uluslararası Toplum Fikrinin Değerlendirilmesi"** isimli doktora tez projesi etik raporunuz, 04.11.2019 tarihli dilekçenize istinaden, çalışmanıza ilave edilen yeni soru formundan dolayı yeniden incelenmiş ve Fakültemiz Girişimsel Olmayan Etik Kurul yönergesine uygunluğuna oy birliği/ oy çokluğu ile karar verilmiştir. 11.11.2019

Prof. Dr. Süleyman PATLAR
Başkan

Prof. Dr. İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU
Üye

Prof. Dr. Oktay ÇAKMAKÇI
Üye

Doç. Dr. Ekrem BOYALI
Üye

Dr. Öğr. Üyesi. Fehat ÜSTÜN
(Raportör)

1. Etik Kurul Kararları Spor Bilimleri Fakültesi-Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Yönergesine göre verilmektedir.
2. Etik Kurul Kararları danışma niteliğindedir. Üyeler projeler hakkında verdikleri kararlardan dolayı idari ve cezai sorumluluk taşımaz.
3. Projenin yürütülmesi sırasında oluşacak olumsuzluklarda proje yürütücüsü sorumludur.
4. Etik Kurul Raporu verilen projelerde daha sonra proje ile ilgili bir değişiklik (araştırmacı, yöntem vb.) olması durumunda Etik Kuruldan yeniden onay alınması gerekmektedir. Aksi takdirde önceden alınmış olan rapor geçerliliğini yitirecektir.

EK B: Soru Formu

"Uluslararası İlişkiler ve Spor Ekseninde Uluslararası Toplum Fikrinin Değerlendirilmesi" isimli doktora tezi kapsamında kullanılmak üzere hazırlanan bu soru formu katılımcılara yazılı bir belge olarak verilmemiş olup, araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Aynı şekilde demografik bilgilerde not edilmiştir.

Demografik Sorular

- 1- Cinsiyetiniz nedir?
- 2- Doğum tarihiniz nedir?
- 3- Medeni durumunuz nedir?
- 4- Eğitim seviyeniz nedir?
- 5- Gelir seviyeniz nedir?
- 6- Mesleğiniz nedir?
- 7- Sportif karşılaşmalarda hangi görevlerde bulundunuz? Kaç kez?
- 8- En az bir yabancı dili okur-yazar şeklinde biliyor musunuz? Bilmiyorsanız yabancı dil seviyeniz nedir?
- 9- (Alt Problem Sorusu 1): Günümüzde spor; kalıplaşmış tanımının dışına taşmış, toplumsal anlamda gerek izleyici gerekse spor elemanlarının rolleri kapsamında toplumun birçok noktasına etki eden, ilişkileri olumlu ya da olumsuz etkileyen bir meta halini almıştır. Sporun etkili olduğu alanları nasıl yorumlarsınız? Olumlu ya da olumsuz örnek vererek açıkla mısınız?
- 10- (Alt Problem Sorusu 2): Spor; geçtiğimiz birkaç yüzyıl boyunca önemini giderek artırmış, toplumun vazgeçilmez yapı taşlarından biri olmuştur. Ve bunun sonucu olarak da insanları ve sonrasında insanların oluşturduğu toplulukları etkileyen bir yapıya dönüşmüştür. Ayrıca bu özelliğiyle kitleleri bir araya getirebilen önemli bir sosyo-kültürel kurum olarak uluslararası ilişkilerde de önemli bir role sahip olmuştur. Spor ve uluslararası ilişkileri düşünecek olursak, devletler ya da uluslararası aktörler arasında hangi alanlarda iş birliği söz konusu olabilir?
- 11- (Alt Problem Sorusu 3): Sportif görevlerinizi düşünerek; katıldığınız uluslararası organizasyonlarda diğer ülke katılımcıları ile aranızda diyalog ve iş birliği konusunda engeller yaşadınız mı? Yaşadıysanız bu problemlerin ana kaynağını nasıl yorumlarsınız?
- 12- (Alt Problem Sorusu 4): Spor'un politik bir tarafı var mıdır? Spor politikayı etkiler mi?

8. ÖZGEÇMİŞ

Yusuf Barsbuğa 1987 yılında Konya'da doğdu. İlköğretim ve Lise eğitimini aynı ilde tamamladı. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Bölümü ve Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Halkla İlişkiler Bölümü'nden mezun olan Barsbuğa, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalında yüksek lisansını tamamladı.

Eskrim dalında geçmişte amatör milli sporcu olan Yusuf Barsbuğa, yüzden fazla uluslararası organizasyonda ülkemizi eskrim Milli takım antrenörü olarak temsil etti. Türkiye Eskrim Federasyonu 'nda 2013 yılından bu yana Teknik Kurul Üyeliği ve 2016 yılından itibaren aynı zamanda Merkez Hakem Kurulu Üyeliği görevini yürütmektedir. Konya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde 2009 yılından bu yana eskrim branşı Konya il spor dalı temsilcisi olan Barsbuğa, 2016 yılından bu yana eskrim branşı Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezleri Değerlendirme Komisyonu üyeliği görevini yürütmektedir. Aynı zamanda 2020 Tokyo Yaz Olimpiyat Oyunları hazırlıkları kapsamında görev yapan Eskrim Branşı Yüksek Performans Strateji Kurulu'nda sporcu temsilcisi olarak görev almaktadır.

Evli ve iki çocuk babası olan Yusuf Barsbuğa 2012 yılından bu yana Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır.